

PROF. VINKO MUŠTRA

Želimo biti kreativno i inovativno središte Mediterana i EU-a

STR.8

JAKOV PRKIĆ/CROPIX

NAJBOLJI STUDENTI SPLITSKOGA FGAG-a

Stručna praksa najbolji je način unaprjeđenja znanja

STR.11

Leona Kovačić, Domagoj Bendić i Iris Belamarić

god XIII.
broj 145.
29.studenoga 2021.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

SVEČANO OBILJEŽEN DAN SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

PROMOVIRANO 186 DOKTORA ZNANOSTI

STR. 4-6.

BRANKO NAB

JOSKO ŠUPČIĆ/CROPIX

U SVEUČILIŠNOJ GALERIJ

Izložba 'Kabinet kurioziteta' slikarice Ane Marije Botteri

STR.29

OBLJEŽENA 50. OBLJETNICA STUDENTSKOG ŠTRAJKA

Da nije bilo Hrvatskog proljeća...

Miljenko Šimpraga, Ante Čović, Dražen Budiša i Damir Boras

BRANKO NAB

STR. 7

RONALD GORŠIĆ/CROPIX

PROF. DRAGAN PRIMORAC TVRDI DA MU JE MEDICINA LJUBAV, ZNANOST INSPIRACIJA, A SVEUČILIŠTE U SPLITU POTICAJNA SREDINA NA ČIJE JE USPJEHE PONOSAN

‘Većina vjeruje u znanost i medicinu, no u trenucima kriza ljudi se izgube’

Znanstvenici se ne smiju odreći intelektualne slobode, ali moraju biti odgovorni te paziti na to da u javni život ne unose konfuzije, kojih ionako imamo previše - istaknuo je profesor Primorac

Piše: **DIANA BARBARIĆ**

Sveučilište u Splitu posljednjih je godina postalo prepoznatljivo i na međunarodnoj sveučilišnoj sceni, a u znanstvenu elitu lansirali su ga njegovi znanstvenici. Gotovo nevjerovatno zvuči podatak da se u društvu dva posto najcitiranijih znanstvenika na svijetu našlo čak 12 Splićana, po troje ih je s FESB-a i Medicinskog fakulteta, dvoje ih je s Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije, te po jedan s PMF-a, MEDILS-a, Instituta za oceanografiju i ribarstvo te Kemijsko-tehnološkog fakulteta.

Studiju o najcitiranijim svjetskim znanstvenicima izradila je istraživačka grupa sa Sveučilišta Stanford u Kaliforniji (SAD), a u tom prestižnom društvu našao se i naš sugovornik prof. dr. sc. **Dragan Primorac**, znanstvenik svjetskog renomea, čijim se znanstvenim radom diči i njegov matični Medicinski fakultet u Splitu. Zanimalo nas je koji su njegovi znanstveni radovi najcitiraniji, gdje su objavljeni, a naročito nas je zanimalo podatak što je objavljeno pod kapom Medicinskog fakulteta u Splitu.

– Moj najcitiraniji rad sa splitskom adresom objavljen je u časopisu Science, a vezan je uz genetsko podrijetlo Europljana i, prema Google Scholaru, citiran je 1088 puta. S druge strane, tri rada koja smo objavili nakon toga (Nature, The American Journal of Human Genetics i Genome Research) citirana su oko 1000 puta. Zanimljiva je priča vezana uz Croatian Medical Journal, uz koji sam emotivno vezan, a osim te moje poveznice, radi se o službenom časopisu International Society for Applied Biological Sciences, koji vodim. Iznimno mi je važno promovirati u svijetu naše časopise poput CMJ-a, a moji radovi koje sam objavio u CMJ-u dosad su citirani ukupno 1075 puta.

Kako komentirate činjenicu da su od 70 najcitiranijih hrvatskih znanstvenika 12 njih Splićani? Koliko je Split, odnosno Sveučilište u Splitu poticajna sredina za vrhunske domete u znanosti?

– Kad govorimo o Splitu kao poticajnoj sredini, to je u svakom pogledu poseban grad, kako u sportu, tako u znanosti, kulturi, glazbi, umjetnosti, stoga me ne čudi da je među znanstvenicima koje spominjete toliko Splićana. Ovom prilikom čestitam im na tom postignuću. Teško mi je objektivno govoriti o Splitu i Splitskom sveučilištu jer se radi o gradu koji neizmjerljivo volim i subjektivan sam, a uz to sam kao ministar zajedno s tadašnjim rektorom gradio naše Sveučilište. Slično je bilo i s drugim hrvatskim sveučilištima. No, usprkos svemu, jedno je nedvojbeno: rezultati koje Splitsko sveučilište konstantno postiže govore sami za sebe.

Kad ste se počeli baviti znanstvenim radom i što vam je bio motiv da idete tim putem? Koliko je važno za liječnika, pa i za znanstvenika, kombinirati znanost i kliniku?

Dragan Ljutić
rektor Sveučilišta
u Splitu, Dragan
Primorac i Damir
Piplica pročelnik
Sveučilišnog odjela
za forenzične
znanosti
JOŠKO PONOŠ/CROPIX

– Interes za znanstvenim radom pobudio mi se tijekom studiranja, a u zgradi Patološko-anatomskog kompleksa, gdje sam provodio gotovo sve slobodno vrijeme, još kao student upoznao sam metodologiju znanstvenog rada. Moj ulazak u znanost otpočeo je bio inspiriran radoznalošću i željom da stječući nova znanja činim iskorake koji će mijenjati medicinu koju poznajemo, a sve s ciljem kako bismo pomogli čovjeku. Sebe sam pronašao u takozvanoj translacijskoj medicini, kojoj je cilj implementirati najnovija znanstvena otkrića u kliničku praksu. Medicina je oduvijek bila moja ljubav, no znanost mi je bila i ostala inspiracija u traženju novih znanja, novih istina. Nikada nisam ostajao vezan okovima postojećih znanja, a konstantno traženje novog put je kojim kročim. I tako već tridesetak godina.

Nikada znanstvenici nisu bili pod tolikim povećalom javnosti kao sada u pandemiji. Ni među njima nema suglasja o brojnim pitanjima, dapače, javno se prepiru. Mislite li da i time pridonose širenju brojnih teorija zavjere koje imamo priliku čuti čak i od visokoobrazovanih osoba?

– Svaka izgovorena riječ ima golem utjecaj u javnom prostoru, pogotovo kad dolazi od znanstvenika. Manje je zapravo više, stara je izreka na koju se često zaboravi. Iako su znanstvenici uvijek imali pravo izreći svoje stavove, promišljanja, prvenstveno moraju voditi računa o tome da svaka njihova misao i riječ bude znanstveno utemeljena. Nikad se ne smiju odreći intelektualne slobode, ali moraju biti odgovorni te paziti na to da u javni život ne unose konfuzije, kojih ionako imamo previše.

Splitski anesteziolog dr. Bo-

židar Duplančić nedavno je, suočen s ogromnim porastom broja COVID pacijenata, izjavio da mu je neshvatljivo da ljudi 21. stoljeća ne vjeruju medicini. Zaista, kako je to moguće?

– Velika većina ljudi vjeruje u znanost i medicinu, no u trenucima kriza, zatovarnosti medijskog prostora raznim “prorocima”, ljudi se izgube. Ne zaboravite da je znanost uvijek bila i ostala pokretač gotovo svih procesa u društvu i tako će ostati. Znanost je mjerljiva, usporediva i u konačnici znanost u simbiozi s inovacijama određuje našu budućnost.

Ove ste godine dobili posebnu pozornost nakon objavljivanja iznimno značajnih rezultata uspješnog liječenja pacijenta s teškom kliničkom slikom COVID-a 19 mezenhimalnim matičnim stanicama. Znate li koliko je pacijenata od tada (izliječeno tom metodom)?

– Eksperimentalno liječenje provedeno je u Klinič-

kom bolničkom centru Split, u suradnji sa znanstvenicima iz Specijalne bolnice “Sv. Katarina” iz Zagreba te sa slovenskim kolegama iz Educella i Biobanke, postupkom transplantacije alogenih (od imunolosno nestovjetnog donora) mezenhimalnih matičnih stanica izdvojenih iz koštane srži zdravog donora. Ovaj pionirski postupak liječenja oboljelih od COVID-a 19 u svijetu je do sada uspješno primijenjen u svega nekoliko slučajeva, a činjenica da je izveden u Hrvatskoj snažno pozicionira hrvatsko zdravstvo na svjetskoj sceni. Neizmerno sam zahvalan kolegama iz KBC-a Split, mojim suradnicima iz Specijalne bolnice “Sv. Katarina” te slovenskim kolegama koji su bili dio mogega tima. Od svega je ipak najvažnije da je našem pacijentu dobro i da se u cijelosti oporavio. Nedavno sam razgovarao s kolegama iz Izraela, a samo je grupa s kojom surađujem tijekom nedavnih kliničkih istraživanja ovaj terapijski postupak uspješno primijenila na desecima slučajeva.

Glasili ste za jednog od uspješnijih hrvatskih ministara. Kako komentirate današnje stanje u tom resoru?

– Moj prijatelj i mentor, nobelovac Shimon Peres, rekao je: “Nema mjesta za male snove.” Ja bih dodao: “Ako sanjate malo, to malo će vam se i dogoditi.” Kao ministar sam vjerovao da je Hrvatska može postati “društvo znanja”, a nakon šest godina mogega mandata uslijedili su rezultati o kojima se globalno razgovaralo. Naime, prema istraživanju iz 2010. godine, koje su proveli ugledni svjetski znanstvenici, među kojima i nobelovci, a koje je objavio američki tjednik “Newsweek”, Hrvatska se

“
Na znanstvenicima je osobito velika odgovornost

SCOPUS BAZA

Studija o najcitiranijim svjetskim znanstvenicima

Objavljene su dvije liste - najutjecajnijih znanstvenika za 2020. godinu te najutjecajnijih znanstvenika za cjelokupnu znanstvenu karijeru, a na obje su zapažen uspjeh postigli znanstvenici sa Sveučilišta u Splitu

U ažuriranoj studiji o najcitiranijim svjetskim znanstvenicima, koju je izradila istraživačka grupa sa Sveučilišta Stanford u Kaliforniji (SAD) nalazi se više od 100 tisuća najcitiranijih svjetskih znanstvenika razvrstanih u 22 znanstvena područja i 176 grana te obuhvaća 2 posto najcitiranijih svjetskih znanstvenika.

Studija se koristila podacima iz Scopus baze koja mjeri utjecaj znanstvenika do kraja 2020. godine, a temeljena je na složenom modelu koji koristi šest standardiziranih metrika znanstvene produktivnosti.

U okviru studije objavljene su dvije liste – najutjecajnijih znanstvenika za 2020. godinu te najutjecajnijih znanstvenika za cjelokupnu znanstvenu karijeru, a na obje su zapažen uspjeh postigli znanstvenici sa Sveučilišta u Splitu.

Na listi najutjecajnijih znanstvenika za 2020. godinu našli su se: Ante Munjiza (Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije), Frano Barbir (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje), Sandro Nižetić (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje), Damir Vukičević (Prirodoslovno-matematički fakultet), Ognjen Bonacci (Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije), Ana Marušić (Medicinski fakultet), Igor Jerković (Kemijско-tehnološki fakultet), Zenon Pogorelić (Medicinski fakultet) i Dragan Primorac (Medicinski fakultet).

Podaci za listu najutjecajnijih znanstvenika za cjelokupnu karijeru ažurirani su podacima do kraja 2020. godine i na njoj se nalaze: Frano Barbir (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje), Ante Munjiza (Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije), Ana Marušić (Medicinski fakultet), Vlasta Bonačić-Koutecky (Centar STIM-REI), Ognjen Bonacci (Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije), Damir Vukičević (Prirodoslovno-matematički fakultet), Mladen Miloš (Kemijско-tehnološki fakultet), Sandro Nižetić (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje), Matko Marušić (Medicinski fakultet), Igor Jerković (Kemijско-tehnološki fakultet), Dragan Poljak (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje) i Dragan Primorac (Medicinski fakultet).

prema kvaliteti obrazovnog sustava našla na 22. mjestu u svijetu, ispred SAD-a, Italije, Grčke, Norveške, Portugala, Španjolske, Izraela i brojnih drugih država. U ovom dijelu Europe daleko smo bili najbolji i jedino se Austrija mogla uspoređivati s nama. O vrijednosti tog rezultata svjedoči još jedan pokazatelj: od 20 vodećih država svijeta iz skupine G-20, koje čine 85 posto ukupnog svjetskog bruto nacionalnog proizvoda, 80 posto svjetske trgovine i dvije trećine svjetske populacije, Hrvatska je prema kvaliteti obrazovanja bila bolja od njih 12. Rezultati koje smo tada postigli poruka su da Hrvatska zna i može!

Predajete na brojnim fakultetima u Hrvatskoj i inozemstvu, član ste brojnih znanstvenih asocijacija, gdje uopće živite? Kako izgleda vaš dan? I kakvi su vam planovi za budućnost?

– U pravu ste, život mi je dinamičan, od Sveučilišta Penn State i Sveučilišta New Haven u SAD-u, pa preko National Forensic Science University u Indiji i Xi'an Sveučilišta u Kini sve do REGIOMED Medical School u Bavarskoj, i na kraju medicinskih fakulteta Sveučilišta u Splitu, Rijeci i Osijeku, sveučilišnog Odjela za forenzičke znanosti u Splitu te Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gdje držim nastavu na doktorskom studiju.

Moji planovi čvrsto su vezani uz razvoj personalizirane medicine i čini me sretnim da je danas moj tim u Specijalnoj bolnici “Sv. Katarina” prepoznat kao jedan od europskih lidera u ovom području. Naime, nitko više ne dvoji: koncept personalizirane medicine u cijelosti će promijeniti medicinu koju prakticiramo danas. Osnova koncepta personalizirane ili, kako se odnedavno naziva, precizne medicine temelji se na poznavanju i razumijevanju procesa na molekularnoj razini, što je istodobno ključno i u dizajniranju terapijskih postupaka. S druge strane, obitelj je uvijek imala ključnu ulogu u mom životu te je bila i ostala trajna inspiracija u svemu što činim.

Donedavno sam živio na relaciji SAD – Izrael – Njemačka – Kina – Hrvatska, dinamikom koja mi je ostavljala malo vremena za privatnost. A onda se dogodio COVID-19 i putovanja su se reducirala na razumnu mjeru, no aktivnosti u Hrvatskoj bitno su se intenzivirale. Trenutno smo najviše preokupirani početkom rada Specijalne bolnice “Sv. Katarina” na novoj lokaciji u centru Zagreba, radu na projektu u kojem objektiviziramo učinak mezenhimalnih matičnih stanica u liječenju osteoartritisa, uvođenju farmakogenomike u rutinsku kliničku praksu, pripremom treće faze kliničkih istraživanja liječenja COVID-a 19 mezenhimalnim matičnim stanicama i pripremi jednog od najznačajnijih znanstvenih događaja u Europi u 2022. godini koji organiziramo u suradnji s Mayo Clinic, Specijalnom bolnicom “Sv. Katarina” i ISABS-om, a u čijem će radu sudjelovati niz dobitnika Nobelove nagrade.

DAN SVEUČILIŠTA U ZAGREBU/DIES ACADEMICUS 2021

Najveće i najstarije hrvatsko sveučilište zaslužuje BOLJU SKRB DRŽAVE

Na obilježavanju tradicionalnog Dana Sveučilišta u Zagrebu o pre niskom ulaganju države u znanost i visoko obrazovanje govorili su i zagrebački rektor Damir Boras i predsjednik Republike Zoran Milanović

DOBITNICI
MEDALJA I
PRIZNANJA

Zagrebački rektor Damir Boras

PIŠE I SNIMIO **BRANKO NAĐ**

Hrvatska nije siromašna država niti je Zagreb siromašan grad. Naše su mogućnosti značajno veće. I zato naše najveće sveučilište zaslužuje od države više ulaganja, više novca.

Poručio je to predsjednik Republike **Zoran Milanović** na svečanom obilježavanju tradicionalnog Dana Sveučilišta u Zagrebu/Dies academicus 2021/u Hrvatskom narodnom kazalištu Zagreb. Pred okupljenim dekanima sve 34 sastavnice sveučilišta, pred rektorom Damiirom Borasom, ali i resornim ministrom Radovanom Fuchsom, izaslanikom predsjednika Hrvatskoga sabora akademikom Željkom Reinerom, novoizabranom predsjednicom Rektorskoga zbora Republike Hrvatske Snježanom Prijić Samaržija...

Predsjednik Milanović s ponosom je istaknuo kako je i sam bivši student zagrebačkog sveučilišta, zbog čega je na dodatno školovanje u inozemstvo svojevremeno išao bez ikakvih kompleksa, odnosno s istom razinom znanja kao i njegovi kolege, vršnjaci iz drugih europskih država. No, za tim europskim sveučilištima, naše najveće i najstarije, Sveučilište u Zagrebu, zaostaje po pitanju ulaganja, odnosno izdvajanja države u njezin rad.

– Sve se svodi na novac. A novca je premalo. I ovo je poziv izvršnoj, zakonodavnoj vlasti da popravi ono što nisu popravile prijašnje vlade, uključujući i moju. Bilo nam je tada financijski jako teško, ali opet o tome nismo govorili, pravili smo se da toga nema.

Djetinjasta štednja

Zagrebačko sveučilište ima više od 70 tisuća studenata, dodao je Milanović, u akademskom statusu 7000 ljudi, a proračun od nekih 310 milijuna eura. Za usporedbu, jedno norveško sveučilište, s upola manje studenata i osoba u akademskom statusu, ima proračun od milijardu eura. Dakle, zaključuje predsjednik Milanović, Sveučilište u Zagrebu trebalo bi raspolagati s barem dvostruko više sredstava.

– Međutim, zašto se u odnosu na ulaganja u zagrebačko sveučilište ništa ne mijenja, ne znam. Hrvatska trenutno nabavlja moderne vojne zrakoplove, koji nam trebaju, da se ne bismo krivo razumjeli. Ali je zato novac koji se daje najvećem hrvatskom sveučilištu i dalje ispod hrvatskih mogućnosti. To su brojke, činjenice, i ako sam u njihovoj interpretaciji pogriješio, neka me netko ispravi. Ali nisam pogriješio. To je naprosto premalo. Bez novca nema znanja. Razlike u Europi su sve veće i mi se moramo boriti za sebe. Biti sebični, ako baš hoćete, fokusirani na sebe. To nam može dati znanje. I zato hrvatskim sveučilištima treba više novca. Jer brojke koje imamo govore da se

Snježana Prijić Samaržija, rektorica Sveučilišta u Rijeci i predsjednica Rektorskoga zbora RH

na nekim stvarima nepotrebno, čak i djetinjasto šteti. To treba promijeniti!

Rektor Sveučilišta u Zagrebu **prof. dr. sc. Damir Boras** na svečanosti je sjednici u HNK-u dodijelio 23 počasna zvanja i titule profesor emeritus umirovljenim profesorima Sveučilišta u Zagrebu, zatim nagrade “Fran Bošnjaković”, “Andrija Mohorovičić”, “Andrija Štampar” i “Ars summa Universitatis” za godinu 2021. te medalje Sveučilišta u Zagrebu.

Dobitnik zlatne počasne medalje Sveučilišta u Zagrebu je uzoriti kardinal Josip Bozanić, Veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i nadbiskup metropolit Zagrebačke nadbiskupije. Kardinal Bozanić primio je ovu zlatnu medalju za izniman doprinos u promicanju teoloških znanosti i afirmaciji hrvatskoga identiteta te hrvatske kulturne baštine na Sveučilištu u Zagrebu.

Prije toga, u svome je govoru na početku ove 353. akademske godine rektor Boras objasnio kako o važnosti Sveučilišta u Zagrebu najbolje govore podaci Državnoga zavoda za statistiku iz posljednjeg izvješća za 2019. godinu. Naime, od 33.704 studenata koji su završili sveučilišni ili stručni studij na svim javnim i privatnim visokim učilištima u Hrvatskoj, njih 12.440 ili 36,9 posto bilo je sa Sveučilišta u Zagrebu. Od 680 doktoranada koji su stekli doktorat znanosti, njih je 476 ili 70 posto ostvarilo to na Sveučilištu u Zagrebu. Od 8227 nastavnika i suradnika u nastavi zaposlenih prema ekvivalentu punoga radnoga vremena na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj u akademskoj godini 2019./2020., njih je 5571 ili 67,7 posto bilo sa Sveučilišta u Zagrebu. Uz te podatke, naglasio bih da čak dvije trećine akademskog osoblja na Sveučili-

štu u Zagrebu imaju doktorat znanosti. Ti podaci jasno govore o vrijednosti i veličini i važnosti Sveučilišta u Zagrebu u hrvatskomu obrazovanju i visokoškolskomu sustavu.

Najvažnije je ulaganje u ljudski kapital

Među hrvatskim sveučilištima, a prema najnovijim rang-listama, Sveučilište u Zagrebu danas prednjači na Šangajskoj listi (ARWU – Academic Ranking of World Universities), QS svjetskoj listi sveučilišta (QS World Universities Ranking), rang-listi Centra za rangiranje sveučilišta u svijetu (CWUR – Center for World University Rankings), Leidenskoj listi (CTWS), listi Scimago i na rang-listi Webometrics svjetskih sveučilišta, dok je na listi Times Higher Education izjednačeno sa Sveučilištem u Splitu.

– Nažalost, kao institucija, zajedno s nekim drugim sveučilištima u Hrvatskoj, nismo uvijek imali primjerenu podršku državnih tijela. Podsjećam da smo se uspješno odupirali usvajanju zakona o znanosti i visokom obrazovanju kojim bi se smanjila autonomija sveučilišta i financiranje sveučilišnih djelatnosti. Također, zajedno s nekim drugim sveučilištima, nismo prihvatili za Sveučilište nepovoljne programske ugovore koji su, između ostaloga, mogli dovesti do financijske krize na nekim našim sastavnicama. Zalagali smo se za veće financiranje istraživanja i razvoja, što je nakon tri godine stagnacije na oko 0,86 posto BDP-a, u 2018. povećano na 0,97 posto BDP-a, a u 2019. godini na 1,11 posto BDP-a, ali još uvijek daleko nedovoljno u odnosu na europski prosjek od 2,11 posto BDP-a u 2019. godini. Kao da se ne čuju dobro riječi koje je izgovorio guverner Hrvatske narodne banke Boris Vujčić prije četiri godine: “Hrvatska je jedna od ze-

malja s najmanjim ulaganjima u istraživanje i razvoj te najslabijim inovacijskim sustavom, što uvelike utječe na konkurentnost. Najvažnija su, dakle, ulaganja u ljudski kapital te u istraživanja i razvoj. Nažalost, na rad sveučilišta utječu i nedostaci i nelogičnosti novoga Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje, koji treba poboljšati i koji je potpisan, a da ni Rektorski zbor ni Sveučilište u Zagrebu nisu promatrani kao relevantna strana za savjetovanje, upozorio je zagrebački rektor.

Predsjednica Rektorskoga zbora Republike Hrvatske **prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija**, rektorica Sveučilišta u Rijeci, podsjetila je da je zagrebačko sveučilište Alma mater svim ostalim sveučilištima u Hrvatskoj.

– Tradicija Sveučilišta u Zagrebu je sjajna i obvezujuća. U prigodi obilježavanja ove velike obljetnice želim zato iskazati duboku zahvalnost i poštovanje. Naš svijet znanosti i visokog obrazovanja istovremeno je i osobito plemenit i osobito zahtjevan. Plemenit, jer ga pokreće intrinzična motivacija za razumijevanjem. Zahtjevan, jer traži naporan rad da se postigne to razumijevanje. Upravo zato silno je važno našem sustavu dati mjesto u društvu koje zaslužuje. Gubljenje vjere u vladavinu zasluga i rada kojem svjedočimo je porazno i moramo se zapitati možemo li to promijeniti.

U umjetničkom dijelu programa svečane sjednice Senata u povodu Dana Sveučilišta u Zagrebu sudjelovao je glumac Joško Ševo te Komorni zbor Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu.

Uoči svečane sjednice u HNK-u, sveučilišno je izaslanstvo na groblju Mirogoju položilo vijence i odalo počast preminulim profesorima i studentima Sveučilišta u Zagrebu.

Kao što je poznato, diplomom rimskoga cara i ugarsko-hrvatskoga kralja Leopolda I. dana 23. rujna 1669. priznati su status i povlastice sveučilišne ustanove tadašnjoj Isusovačkoj akademiji (Academia Zagrabensis) u slobodnom kraljevskom gradu Zagrebu, što je prihvaćeno na saboru Hrvatskoga kraljevstva dana 3. studenoga 1671. godine. Stoga Sveučilište u Zagrebu godinu 1669. prihvaća kao godinu svoga utemeljenja, a 3. studenoga obilježava svoj Dan Sveučilišta (Dies academicus).

Komorni zbor Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu

Promocija
doktora
znanosti

SVEČANOST U DVORANI HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA

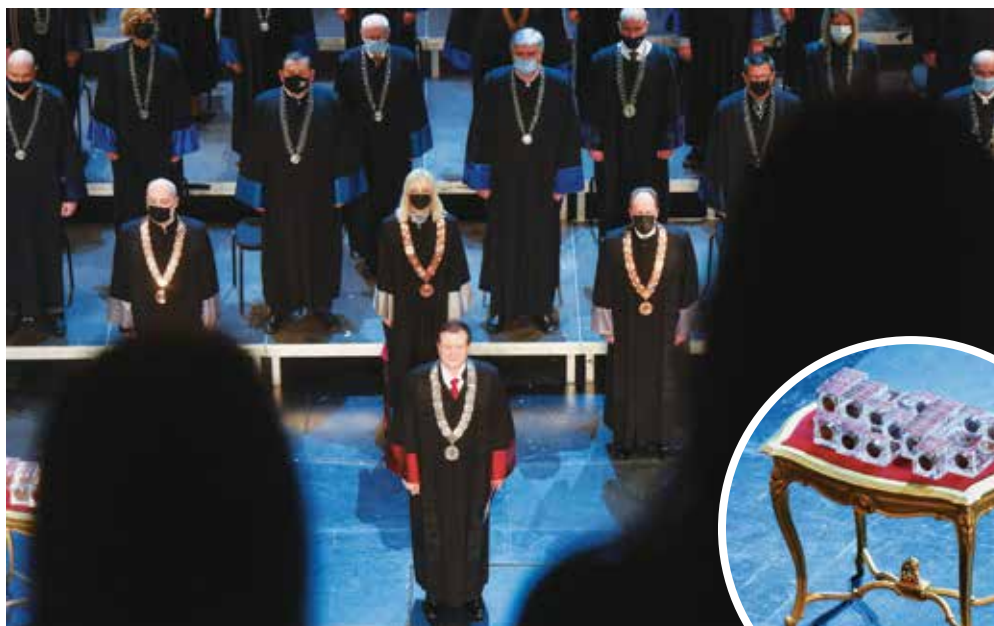
Promovirano 186 doktora znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Oni koje doktorima znanosti proglasimo danas bit će glasnogovornici razuma, tolerancije, nalaženja veselja u radu, ljubavi prema bližnjemu, novih otkrića i spoznaja sutra, te lučonoše i jamci našega opstanka i našega napretka u budućnosti - poručio je na svečanost u HNK-u rektor Damir Boras

PIŠE **BRANKO NAĐ**
SNIMIO **DARKO TOMAŠ/CROPIX**

Zagrebački rektor prof. dr. sc. Damir Boras promovirao je u nedjelju, 14. studenoga, u dvorani Hrvatskog narodnog kazališta, novih 186 doktora znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. U skladu s protokolom dviju promocija, prorektori i dekani predvođeni rektorom stigli su u povorci iz zgrade Sveučilišta u Zagrebu u Hrvatsko narodno kazalište, zbog čega je kratkotrajno obustavljen promet na sjevernoj strani Trga Republike Hrvatske. Promocije su počele svečanom ulaskom rektora, prorektora

i dekana na pozornicu HNK-a, nakon čega je intonirana himna Republike Hrvatske. Uslijedio je govor rektora prof. dr. sc. Damira Borasa. – Sustav doktorskoga obrazovanja smišljeno teži stvaranju samostalnih i kreativnih osoba koje uz to resi i sposobnost kritičkoga razmišljanja, samostalnoga zaključivanja, objektivnoga i uravnoteženoga razmatranja svih teorijskih problema, umijeće obzirnoga, nepristranoga i dostojanstvenoga raspravljanja o suprotnim i suprotstavljenim mišljenjima, a da pritom oni koji izlažu suprotna mišljenja ne postaju neprijatelji, već ostaju zanimljivi sugovornici, te sposobnost da se

nova znanja i umijeća uspješno primijene na opću dobrobit svoje zajednice i čovječanstva u cjelini. Time sustav doktorskoga obrazovanja stvara ne samo razborite, kreativne, profesionalne i moralne članove akademske zajednice, nego i zrele, uravnotežene i dostojanstvene građane svijeta koji su temelj demokratskog ustroja i općega društvenoga i ekonomskoga napretka svake ljudske zajednice. Drugim riječima, sustav doktorskoga obrazovanja jest *par excellence* sustav kojim sveučilište dokazuje i javno potvrđuje svoju stožernu ulogu ne samo u

odgoju i obrazovanju nego i u ukupnome napretku svoje zajednice i zaštiti javnoga dobra i javnog interesa. Oni koje doktorima znanosti proglasimo danas bit će glasnogovornici razuma, tolerancije, nalaženja veselja u ra-

du, ljubavi prema bližnjemu, novih otkrića i spoznaja sutra, te lučonoše i jamci našega opstanka i našega napretka u budućnosti - poručio je rektor Boras. Uslijedilo je uručivanje diploma te upisivanje promoviranih u knjigu doktora. Svečanosti su završile akademskom himnom *Gaudeamus igitur*. Svečane promocije doktora znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu održane su u skladu s trenutnom epidemiološkom situacijom te preporukama i mjerama Nacionalnoga stožera za civilnu zaštitu, Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo i Kriznoga stožera Sveučilišta u Zagrebu vezano uz COVID-19, a ulaz u HNK bio je moguć samo uz predočenje COVID potvrde.

“
Nakon što su kandidati odjeveni u svečane toge izgovorili tekst prisege, rektor ih je proglasio doktorima znanosti i umjetnosti, te su prebacili kičanku (coflek) na akademskim kapama na desnu stranu, čime su i simbolično ušli u novo i više akademsko zvanje.

PROMOVIRANI DOKTORI ZNANOSTI I UMJETNOSTI

AGRONOMSKI FAKULTET 1. Mateja Janeš 2. Marko Maričević 3. Siniša Matutinić 4. AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI 1. Jožica Medle ARHITEKTONSKI FAKULTET 1. Tihana Hraštar 2. Neda Mrinjek Kliska 3. Nerma Omičević CENTAR ZA POSLIJEDIPLOMSKE STUDIJE 1. Monika Grdiša Asić 2. Ana Prohaska Vlahinić 3. Kristina Vujnović EDUKACIJSKO-REHABILITACIJSKI FAKULTET 1. Tatjana Opačak EKONOMSKI FAKULTET 1. Tereza Barun 2. Ivana Đundek Kokotec 3. Marko Ignjatović 4. Krešimir Ivanda 5. Tomislav Novoselec 6. David Sumić FAKULTET ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA 1. Anita Banjac 2. Ivan Berdalović 3. Dejan Čakija 4. Mateja Đumić 5. Denisa Galzina 6. Goran Grdenić 7. Aleksandar Kiričenko 8. Petar Kolar 9. Nikola Mataga 10. Goran Molnar 11. Nedim Osmić 12. Miroslav Petrinčić 13. Silvia Piliškić 14. Ana Tomasović Teklić 15. Vlatka Tomić FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA 1. Sabina Galeković Krušlin 2. Miroslav Kota 3. Pavao Nujnić FAKULTET KEMIJSKOG INŽENJERSTVA I TEHNOLOGIJE 1. Morana Česnik Katulić 2. Dario Dabić 3. Saša Polovina 4. Marko Racar 5.

na Šemanjski 30. Ivan Škegro 31. Ivana Trutin 32. Josip Vlačić 33. Iva Žagar FILOZOFSKI FAKULTET 1. Darija Alujević 2. Zvezdana Antoš 3. Szilveszter Baloty 4. Lana Batinić 5. Petra Belc Krnjaić 6. Romana Benić Brzica 7. Zdravka Biočina 8. Vanja Budišćak 9. Edin Bujak 10. Vlatko Čakširan 11. Tamara Čendo Metzinger 12. Josip Galić 13. Zvonimir Glavaš 14. Silvija Graljuk 15. Zoran Horvat 16. Miroslav Hrdlička 17. Ružica Jurčević 18. Sandra Kučina Softić 19. Tina Laco 20. Marinko Leš 21. Iva Mandušić 22. Matko Matija Marušić 23. Martina Mičija Palić 24. Sanja Miketić-Curman 25. Dijana Mikšić Labura 26. Ivana Miletić Čakširan 27. Tamara Nikolić Đerić 28. Gordana Paić 29. Demian Papo 30. Dariya Pavlešen 31. Mirela Rončević 32. Marija Stamač Ožanić 33. Damir Stanić 34. Valentina Šarac Lekić 35. Olgica Vlašić Cikojević 36. Petra Vugrinec 37. Šime Zupčić GEODETSKI FAKULTET 1. Ivan Racetin GRAĐEVINSKI FAKULTET 1. Damjan Bujak 2. Ivana Carević 3. Dominik Skokandić GRAFIČKI FAKULTET 1. Marko Morić 2. Ivana Žganjar KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET 1. Ivan Armanda 2. Kristina Vujica KINEZIOLŠKI FAKULTET 1. Dinko Kolarić 2.

Promocija doktora znanosti

Antonia Ressler FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE 1. Mario Klačmer 2. Goran Matošević 3. Matija Novak FAKULTET POLITIČKIH ZNANOSTI 1. Martina Mihalinić FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI 1. Ivan Cvitić 2. Dario Medić 3. Božica Radoš 4. Ivica Skoko FAKULTET STROJARSTVA I BRODOGRADNJE 1. Gregor Cvijetić 2. Davor Kolar 3. Davor Poljak 4. Vanja Škurić 5. Tessa Uroić FARMACEUTSKO-BIOKEMIJSKI FAKULTET 1. Ivana Babić 2. Goran Benković 3. Maja Beus 4. Barbara Fumić 5. Martin Kondža 6. Domagoj Marijančević 7. Manuela Miletić 8. Zora Rukavina 9. Ivona Tomić MEDICINSKI FAKULTET 1. Dubravko Bajramović 2. Lana Bobić Lucić 3. Branka Bunoza 4. Ines Doko 5. Kristina Dominko 6. Nataša Đuran 7. Tin Ehrenfreund 8. Marija Eterović 9. Lana Ganoci 10. Natko Gereš 11. Anja Tea Golubić 12. Mladen Grgurević 13. Dinko Hauptman 14. Mislav Herman 15. Andrijana Jović 16. Nino Kunac 17. Iva Ledinsky Opačić 18. Goran Madžarac 19. Marija Marković 20. Ivica Matić 21. Ines Mesar 22. Lana Njavro 23. Albina Ponošeci-Bičaku 24. Faruk Skenderi 25. Dinko Smilović 26. Sanda Smud Orehovec 27. Sanja Stojavljević 28. Neda Striber 29. Kristi-

Nevia Mavra 3. Ivan Milinović 4. Evica Obadić 5. Dražen Rastovski 6. Tihana Ujević 7. Darija Župan Tadijanov PRAVNI FAKULTET 1. Ivana Božac 2. Ivan Malenica PREHRAMBENO-BIOTEHNOLOŠKI FAKULTET 1. Ana-Marija Liberati Pršo 2. Mirela Marić 3. Paula Žurga PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET 1. Ana Anušić 2. Jahmall Matteo Bersini 3. Lana Ceraj Matte 4. Ivana Crnjac 5. Martina Cugovčan 6. Marina Čalogović 7. Sandra Čičić 8. Željka Jambrošić Vladić 9. Jelena Jankov 10. Jurica Jurec 11. Georgios Karagiannis 12. Ivančica Miroshević 13. Ivana Protrka 14. Andreja Radman Kastelic 15. Amra Salčinović Fetić 16. Ana Smolko 17. Martina Stojić 18. Krešimir Tisanić 19. Mihaela Tuksar RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNI FAKULTET 1. Josip Ivšinić STO-MATOLOŠKI FAKULTET 1. Afrim Fetai 2. Iva Japundžić 3. Bojana Križan Smojver 4. Katarina Levarda Hudolin 5. Nena Matulić 6. Ines Musa Trolić 7. Aziz Osmani TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET 1. Zorana Kovačević UČITELJSKI FAKULTET 1. Karolina Doutlik 2. Ivana Medica Ružić 3. Cvijeta Pahljina VETERINARSKI FAKULTET 1. Irena Nadinić Artuković 2. Boris Stojanov 3. Jelena Šuran

Miljenko Šimpraga, Ante Čović, Dražen Budiša i Damir Boras

HRVATSKO PROLJEĆE 1971. - 2021

Da nije bilo proljeća...

Svečano obilježena 50. obljetnica proglašenja studentskoga štrajka na Hrvatskom sveučilištu

Hrvatsko proljeće i hrvatska država

PIŠE UNIZG
SNIMIO BRANKO NAĐ

Znanstveno-kulturnom manifestacijom *Hrvatsko proljeće i hrvatska država*, 22. i 23. studenoga u Studentskom centru u Zagrebu svečano je obilježena 50. obljetnica proglašenja studentskoga štrajka na Hrvatskom sveučilištu.

Manifestacijom se željelo evocirati i interdisciplinarnim pristupom rasvijetliti povijesna zbivanja i posebice ulogu hrvatskih sveučilištaraca o 50. obljetnici proglašenja studentskoga štrajka, rasvijetliti poveznicu Hrvatskoga proljeća i procesa uspostavljanja hrvatske države i oduprijeti se pokušajima tendencioznih tumačenja najnovije dionice hrvatske povijesti.

Manifestacija se održavala u organizaciji Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i Studentskoga centra Sveučilišta u Zagrebu, te pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Zorana Milanovića i Sveučilišta u Zagrebu. Uz domaće i inozemne poznavatelje i istraživače, sudjelovali su i živući akteri i suvremenici Hrvatskoga proljeća.

Na skupu je pročitana poruka pokrovitelja manifestacije predsjednika Republike Hrvatske. **Predsjednik Milanović** u njoj ističe: "Hrvatsko proljeće, doživljajući vrhunac studentskim štrajkom u zimskim danima 1971., bilo je u ondašnjim državno-političkim prilikama pokret hrvatske narodne emancipacije. Iako ugušeno represijom, ostalo je trajnom baštinom hrvatske borbe za slobodu, a njegovi protagonisti simboli i nositelji autentičnih nacionalnih težnji, koje smo prije trideset godina ostvarili proglašenjem i obranom naše državne samostalnosti. Uvjeren sam da će znanstveno-kulturna manifestacija

Dražen Budiša i Miro Gavran

'Hrvatsko proljeće i hrvatska država' biti prigoda da se, u autentičnom prostoru događaja iz onoga vremena, i uz sudjelovanje tadašnjih protagonista, obilježi i vrednuje važnost toga jedinstvenoga razdoblja naše novije povijesti."

U pozdravu okupljenima rektor Sveučilišta u Zagrebu **Damir Boras** podsjetio je na to kako je prije točno pola stoljeća, u ponedjeljak 22. studenoga 1971., u istoj dvorani kina Studentskoga centra započeo studentski štrajk hrvatskih sveučilištaraca. Istaknuo je: "Hrvatski su sveučilištarci bili hrabriji i odlučniji u traženju društvenih reformi od tadašnjih etabliranih političara, a neke od njima važnih tema bile su nacionalna rav-

Hrvatski su sveučilištarci bili hrabriji i odlučniji u traženju društvenih reformi od tadašnjih etabliranih političara

REKTOR SVEUČILIŠTA U ZAGREBU DAMIR BORAS

nopravnost i veća hrvatska autonomija unutar tadašnje centralizirane države." Rektor je odao priznanje brojnim studentima Hrvatskoga sveučilišta koji su nakon štrajka bili policijski proganjani,

tlačeni i difamirani, a osobito onima koji su bili osuđeni u montiranim sudskim procesima. Prisjetio se nastavnika i djelatnika Sveučilišta koji su dali svoj doprinos Hrvatskomu proljeću i zbog toga bili osuđivani i progonjeni. Završio je navodeći riječi koje je u istoj dvorani prije 50 godina izgovorio student Goran Dodig: "Generacija smo koja nije opterećena poviješću. Nikomu nećemo dopustiti da nas etiketira. Mi ne smijemo ostati pasivni promatrači društvenih previranja. Obvezatni smo zvoniti na uzbunu kada znamo da nas više umire nego se rada. Zar smijemo ostati nijemi kada naš čovjek počinje gubiti svoja najelegantnija obilježja, kao što su jezik i nacionalna kultura?"

Pozdravljajući skup, predsjednik Matice hrvatske **Miro Gavran** istaknuo je: "Povjesničari su uglavnom suglasni u ocjeni da je Hrvatsko proljeće pokrenuto angažmanom Hrvatskoga sveučilišta i njegovih hrabrih studenata, Maticom hrvatskom, kao ustanovom oko koje su se okupljali istaknuti intelektualci, te reformskim krilom Saveza komunista Hrvatske. Trudit ćemo se da Matica hrvatska čuva uspomenu na Hrvatsko proljeće i studentski štrajk te da u tim dramatičnim vremenima dugometražni dokumentarni film "Hrvatsko proljeće i hrvatska država" redatelja Jakova Sedlara.

Na dvodnevnom interdisciplinarnom znanstvenom skupu održana su 53 izlaganja u trinaest sjednica, a radovi sa znanstvenog skupa bit će objavljeni u Zborniku radova.

IZV. PROF. VINKO MUŠTRA, NOVI DEKAN
EKONOMSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Želimo postati inovativno i kreativno središte Mediterana i EU-a

Naši studijski programi doživjeli su određene preinake, ali sada smatramo da treba podvući crtu, vidjeti gdje smo i na koji način to uskladiti ne samo s trenutačnim vremenom, već i potrebama globalnog tržišta, rada, te da ovaj cijeli prostor bude kreativno i inovativno središte Mediterana i EU-a

PIŠE
MILA PULJIZ

Izv. prof. Vinko Muštra novi je dekan Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Dosadašnji pročelnik Katedre za opću ekonomiju završio je studij Ekonomije na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Na smjeru Financije i međunarodna ekonomija diplomirao je 2005. godine. Na istom fakultetu doktorirao je 2012. godine, a za potrebe znanstvenog i stručnog usavršavanja uspješno je proveo i 3 semestra doktorskog programa pri jednoj od najrenomiranijih institucija srednje Europe „The Center for Economic Research and Graduate Education of Charles University (CERGE-EI) u Pragu, Republika Češka.

Za početak, što biste kao novi dekan EFST-a poručili studentima i zaposlenicima, kako ćete raditi na unaprjeđenju studentskog, ali i nastavničkog standarda?

- Ono što bih sigurno poručio studentima i zaposlenicima jest da ćemo raditi za njihov boljitak. U našem programu zapisali smo poprilično velik broj aktivnosti, projekata koje namjeravamo realizirati,

jer zaista mislimo da sama institucija, EFST, pa i cijelo Sveučilište, imaju ogroman potencijal, spadamo među najbolja sveučilišta na širem prostoru. Trenutačno otvaramo priču restrukturiranja svih studijskih programa koje imamo na EFST-u. Naši studijski programi su doživjeli određene preinake, ali sada smatramo da treba podvući crtu, vidjeti gdje smo i na koji način to uskladiti ne samo s trenutačnim vremenom, već i potrebama globalnog tržišta, rada, te da ovaj cijeli prostor bude kreativno i inovativno središte Mediterana i EU-a. Namjeravamo dodatno intenzivirati i ljetnu školu, koja je usporena zbog pandemije, tako osnažujemo Summer School 2022., gdje ćemo imati ljude s vodećih središta kao što je London School of Economics te vodeće ljude iz različitih tijela Europske komisije. Otvaramo još nešto zanimljivo, a to je tzv. bihevioralna ekonomija, nešto što u RH nije dovoljno zastupljeno. Imat ćemo predavače s MIT-a i drugih vodećih institucija u Europi, ali će biti uključeni i naši

zaposlenici (lipanj i srpanj 2022.). Uvelike radimo i na digitalizaciji. EFST je također jedna od najpopularnijih sastavnica za Erasmus studente na Sveučilištu, neki podaci koje imamo kažu da 30-40% ukupnog broja Erasmus studenata koji dođu na Splitsko sveučilište, dođu na EFST. Ono što također nudimo, a što je prepoznato od kolega iz SEA-EU alijanse je tzv. internacionalizacija kod kuće, našim studentima nudimo da zajedno s kolegama s Erasmus slušaju kolegije na engleskome jeziku.

EFST je poznat i po brojnim aktivnostima koje izlaze iz Studentskog poduzetničkog inkubatora?

- Tako je, moram pohva-

“

S kolegama s Malte radimo na ideji pokretanja diplomskog studija, to bi bio prvi takav program na Sveučilištu

liti SPI, nedavno smo s Gradom Splitom održali jedno veliko natjecanje “Get in the ring”. Zaista, samo mogu pohvaliti ljude koji sudjeluju u SPI, s kolegicom Lanom Ugričić na čelu. Tu pokušavamo studentima sa svih sastavnica Sveučilišta u Splitu omogućiti realizaciju njihovih ideja, omogućiti im da dobiju jednu jasnu potporu. Na taj način pružamo mogućnost uvida i suradnje s najboljim akterima na globalnom nivou svim studentima Sveučilišta u Splitu.

Potencijalna suradnja sa SEA-EU alijansom?

- Otvaraju nam se prilike za određene zajedničke studije. S kolegama s Malte radimo na ideji pokretanja diplomskog studija, to bi bio prvi takav program na Sveučilištu. Bit će korišteni određeni EU fondovi, prvo trebamo osmisliti sami program, a nakon toga bismo pokušali sve to implementirati. To je jedan studij na engleskome jeziku, ali otvoreni smo i za druge projekte i suradnje. Studij bi mogao početi za nekoliko godina.

Koji vam je bio kriterij u odabiru najbližih suradnica,

odnosno prodekanica? Predstavite nam ih.

- Jedini kriterij je bio kriterij kvalitete, odvažnosti i posvećenosti. Drago mi je da smo se našli na istoj valnoj duljini i složili oko ideja i smjerova u kojima želimo ići, a to su inzistiranje na izvrsnosti i internacionalizaciji. Izv. prof. Maja Čukušić, prodekanica za znanost i međunarodnu suradnju, ima ne samo jedan od najbolje ocijenjenih projekata Hrvatske zaklade za znanost, već je prisutna u velikom broju tijela na europskoj razini, ima veliko iskustvo i volju da to iskustvo prenese na sve ostale zaposlenike. Izv. prof. Smiljana Pivčević, prodekanica za nastavu, također sudjeluje u velikom broju projekata vezanih za turizam, u kojima vidi priliku za sve naše nastavne programe, da se podignu na jednu vi-

šu razinu. Sudjeluje i na jedinom Horizon projektu u Hrvatskoj, čiji je jedan od partnera i UNESCO. Izv. prof. Branka Marasović, prodekanica za poslovanje, također aktivna u velikom broju projekata. Ona je kolegica s Katedre za kvantitativne metode, katedre koje sudjeluje u mnogim međunarodnim i nacionalnim znanstvenim projektima. Taj tim je jedan od razloga zašto sam optimist i zašto sam siguran da ćemo na kraju polučiti rezultate na zadovoljstvo svih studenata, zaposlenika i društva.

Što ćete raditi na polju znanosti, kako zadržati mlade znanstvenike u RH?

- Cijela naša budućnost ovisi upravo o takvim pojedincima, ono što čini razliku su ljudi. Naša je politika da maksimalno pokušamo svim mladim ljudima omogućiti jedan

'Nudimo tzv. internacionalizaciju kod kuće, da naši studenti zajedno s kolegama s Erasmusa slušaju kolegije na engleskome jeziku'

“

Vjerujemo da ćemo radnu verziju 'Strategije razvoja grada Splita' imati početkom sljedeće godine, a nadam se da će to doprinijeti da Split prepozna u kojem bi smjeru trebao ići

“

Otvaramo nešto zanimljivo, tzv. bihevioralnu ekonomiju, nešto što u RH nije dovoljno zastupljeno. Imat ćemo predavače s MIT-a i drugih vodećih institucija u Europi, ali će biti uključeni i naši zaposlenici

no jačati i razvijati. To je moje mišljenje, mislim da se možemo isprofilirati kao sveučilišni grad, tu imamo potencijal i priliku.

Mladi ste, iza vas je iskustvo vođenja brojnih nacionalnih i međunarodnih projekata. Onaj koji se ističe zasigurno je međunarodna konferencija "Challenges of Europe" unutar koje u Split dovodite dobitnike Nobelove nagrade iz polja ekonomije?

- Sa svojih nepunih 30 godina preuzeo sam mjesto voditelja organizacije s osnovnom idejom, ako želimo to raditi, onda moramo na najbolji mogući način. Od 2015. se ta konferencija održava svako dvije godine, redovito dovodimo nobelovce u Split, ali 2021., nažalost, nije održana zbog pandemije. Već sada razmišljamo o 2023. i želimo nastaviti s nobelovcima. Želimo našim mladima omogućiti da vide najbolje od najboljih, nije stvar samo u nobelovcima koji dolaze, već svim ljudima koji u konferenciji sudjeluju, tu se druži, razgovara o idejama koje su bitne. Naši mladi ljudi tu imaju priliku izložiti vlastite ideje, oni imaju priliku učiti od najboljih istraživača na globalnoj razini. Konferenciju smo prozvali znanstvenom ultrom! Imamo jedan događaj "Breakfast with professor", mladi imaju priliku ujutro se probuditi i otići na doručak s nobelovcima, uz doručak na prekrasnim lokacijama imaju priliku pričati o vlastitim idejama i na licu mjesta dobiti povratnu informaciju. Nakon doručka imaju dodatne sesije i radionice, gdje ih ti isti ljudi uče kako pisati i prijaviti rad te kako pokrenuti svoju karijeru. Na završetku dana su opet neformalna druženja, ali također jako bitna jer se tu uspostavljaju veze za cijeli život, koje omogućavaju ne samo profesionalni, već i ukupni razvoj.

Glavni ste koordinator "Strategije razvoja grada Splita", u kojoj se fazi izrada nalazi?

- Tu se nalazimo u jednoj završnoj fazi, sada definiramo tzv. strateški okvir, odnosno ciljeva i mjere. Kada radite strategiju, onda sve svoje ideje predlažete partnerskom vijeću koje je sastavljeno od svih ključnih dionika na području grada. Ostaje nam još jedna završna faza, a to je akcijski plan za razdoblje od tri godine. Vjerujemo da ćemo radnu verziju Strategije imati početkom sljedeće godine, a nadam se da će to doprinijeti da Split prepozna u kojem bi smjeru trebao ići. Sveučilišna dimenzija je već zapisana u prijedlogu vizije te je već usvojena od strane partnerskog vijeća. Mislim da dimenziju sveučilišnog centra treba dodat-

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Redovi za testiranje na splitskom Kampusu

Na sjednici proširenog Rektorskog kolegija Sveučilišta u Splitu, pod predsjedanjem rektora prof. Dragana Ljutića, uz nazočnost svih dekana i pročelnika te doc. prim. Željke Karin, ravnateljice NZJZ SDŽ kao i izv.prof. Anamarije Jurčev Savičević, epidemiologinje NZJZ, odlučeno je osnivanje Covid punkta za testiranje.

Na Covid punktu Sveučilišta u Splitu na Kampusu veliki su redovi za testiranje što i ne čudi budući da je na Sveučilištu zaposleno 2000 ljudi, a i dio studenata bi se trebao testirati. Na upit hoće li se i studenti koji nemaju Covid potvrde morati testirati, rektor Dragan Ljutić kazao je da neće, a iznimka su oni studenti koji,

osim predavanja, imaju praksu u brojnim nastavnim bazama Sveučilišta u Splitu, poput primjerice studenata Pravnog fakulteta koji imaju praksu na sudu kao i studenata FESB-a.

Studenti Medicine koji imaju praksu u KBC-u Split već odavno to isto rade." I osim toga, svi se, kao i do sada moraju držati propisanih epidemioloških mjera, nošenje maske,

distance..." poručio je rektor Sveučilišta u Splitu. Testiranje na Kampusu moguće je napraviti svakog ponedjeljka i srijede u vremenu od 6.30 do 9 sati.

DIANA BARBARIĆ

NA SPLITSKOM KAMPUSU

Sveta misa uoči Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje

Studenti i djelatnici Sveučilišta u Splitu okupili su se na svetoj misi večer uoči Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. Misa je održana na otvorenom, ispred zgrade Tri fakulteta, poštujući sve epidemiološke mjere.

Misu je predvodio don Josip Ulič, župni vikar u župi svetog Spasa na Mejašima, u koncelebraciji s don Mihaelom Provićem, duhovnikom studenata Sveučilišta u Splitu. Sveto misno slavlje animirao je VIS Veritas aeterna, a studenti i djelatnici su se nakon završnog blagoslova u koloni uputili prema Vuko-

varskoj ulici kako bi upalili svijeću.

Studentski centar u Splitu osigurao je studentima vukovarske lampione, svijeće u obliku vodotornja. Jedan lampion prodavao se po

cijeni od osam kuna, od kojih dvije kune odlaze za pomoć vukovarskim udrugama koje se bave djecom s posebnim potrebama i svim ostalim potrebitima u gra-

du heroju. Na taj je način cijeli ovaj događaj poprimio i humanitarnu notu. Studenti i djelatnici su na najljepši mogući način pokazali pijetet prema žrtvi Vukovara i Škabrnje.

UNIST

U SPLITU ODRŽANO SVJETSKI POZNATO STARTUP NATJECANJE 'GET IN THE RING'

Pobjedu, 120.000 kuna i odlazak u finale odnio Wingo

Prvo mjesto zauzeo je startup iza kojega stoji Nikolina Vučković, a radi se o energetski efikasnom pametnom stolu s integriranim grijanjem u postolju. Riječ je prvom stolu u svijetu koji koristi princip kondukcije u grijanju

Piše MILA PULJIZ

Get in the Ring - natjecateljski je događaj, prilika za sve start-upove koji posluju u Splitu ili su spremni prešeliti se u Split. Ukupni nagradni fond od 300 tisuća kuna osigurao je Grad Split, a Studentski poduzetnički inkubator Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, koji je organizator, osigurao je Get in the Ring licencu za Hrvatsku i pripreme treninge za sve natjecatelje. Organizacijom ovog natjecanja Grad Split pozicionirao se na globalnoj poduzetničkoj karti kao dio međunarodne Get in the Ring zajednice koja broji 200 gradova diljem svijeta.

Pobjede na ovom velikom natjecanju odnijeli su Wingo, Belly i Mr. Popper.

Prvo mjesto zauzeo je Wingo iza kojega stoji Nikolina Vučković, a radi se o energetski efikasnom pametnom stolu s integriranim grijanjem u postolju, koji je namijenjen prvenstveno HoReCa sektoru.

Riječ je prvom stolu u svijetu koji koristi princip kondukcije u grijanju. Drugoplasirani startup je Belly na čijem se čelu nalazi Ena Melvan, a koji se bavi personaliziranom prehranom koja se bazira na mikrobiotskom profilu crijeva, s ciljem poboljšanja zdravlja crijevnih bakterija i pomoći u gubitku težine izravnim utjecajem na nativnu mikrobnu floru probavnog trakta. Na trećem mjestu našao se Mr. Popper iza kojega stoji Darko Majić, a riječ je o inovativnom, interaktivnom digitalnom proizvodu s elementima gamifikacije. Pomaže oglašivačima, TV i videoplattformama, da pridobiju ometene korisnike koji koriste više zaslona dok gledaju TV/videoreklame i videosadržaj te zadrže njihovu pažnju. Pored toga, omogućava veću aktivaciju pasivnih korisnika mobilnih aplikacija oglašivača (brandova). Okupljenima su se, u ime organizatora, obratili prof. Ivi-

ca Puljak, gradonačelnik grada Splita, izv. prof. Vinko Muštra, dekan Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, te prorektorica za znanost i inovacije prof. Leandra Markić Vranješ koji su izrazili zadovoljstvo organizacijom događaja i napretkom startup scene u Splitu, uz poziv svim prisutnima, a posebno natjecateljima da nastave s predanim radom na rješenjima koja doprinose poboljšanju kvalitete života u našoj zajednici. Stručni žiri koji je odlučivao o pobjednicima činili su Andreas Spechtler iz austrijskog poslovnog akceleratora Silicon Castles, Pawel Bochniarz iz MIT Enterprise Forum CEE te Antonio Kuzmanić, zamjenik gradonačelnika grada Splita. Također, kao dodatni poticaj razvoju startup scene najavljena je kandidatura za domaćinstvo globalnog "Get in the Ring" natjecanja u 2023. godini!

VENECIJANSKI BIENNALE

Budući splitski arhitekti istražuju 'Kako živjeti zajedno?'

"Kako živjeti zajedno", izložba koja je upravo zatvorena omogućila je mladim splitskim arhitektima da prošire svoje znanje o kreiranju zajedničke budućnosti. Venecijanski Biennale ili punim nazivom Međunarodna izložba suvremene likovne umjetnosti, izložba je koja se od 1895. godine, uz manje prekide, održava svake druge godine na prostoru Vrtova Biennalea (Giardi-

ni), Arsenala i ostalih izložbenih prostora u Veneciji. Unatoč nepovoljnoj epidemiološkoj situaciji, mladi studenti su se odlučili na zajednički odlazak u Italiju kako bi proširili svoje znanje o prostoru i percepciji istog. Cijelo putovanje odvijalo se u skladu s propisanim epidemiološkim mjerama, za što su zaslužne studentice Ana Ljubić i Žana Jadrešin. Studentice su 5.

godine arhitekture na Fakultetu građevine, arhitekture i geodezije i svojom dobrom voljom, omogućile su da 96 kolega obogati svoje znanje i životno iskustvo. Samostalno su organizirale cijelo putovanje, ali kako one kažu: "Ovim putem bi još jednom zahvalile svim kolegama što su sudjelovali na ovom putovanju, dali nam svoje povjerenje i podršku. Također, znatnu podršku

i dobre savjete dobile smo od profesora na fakultetu, bez kojih bi sve bilo mnogo zahtjevnije", kazale su.

Hrvatsku je ove godine na Biennaleu predstavljao tim arhitekata, dizajnera, povjesničara umjetnosti i sociologa, predvođenih s arhitektom Idisom Turatom. "Togetherness/Togetherless" ime je hrvatskog paviljona, koji propituje odnose pojedinca i zajednice, potrebe za zajednicom i nemoći u ostvarivanju bliskosti. Uz hrvatski paviljon, studenti su razgledali i djela ostalih 112 sudionika iz 46 zemalja svijeta.

A kakvi su doživljaji studenata, najbolje je pitati njih same. "Biennale, ulaz u svijet arhitekture opisala bih kao vrlo inspirirajuće iskustvo. Proživjeti takav događaj na svojim počecima studiranja iznimne je važnosti za mene, a ponajviše bih istaknula dojam razrađenosti teme ovogodišnjeg sajma", kazala je Marieta Duplančić. "Za svakog od nas Biennale je bilo jedinstveno iskustvo. Vidjeti izlož-

bu arhitektonskih eksponata autora iz svih krajeva svijeta i njihove pristupe univerzalnoj temi je neprocjenjivo za nas studente u formativnoj fazi", dodao je Matej Medak, a s njim se slaže i kolegica Mirna Tomić. "Biennale je prilika da, premda svjesni da ni-

je sveobuhvatni prikaz razmišljanja i problema čitavog svijeta, kritički sagledamo i prošetamo u nekoliko dana svakim kutkom planeta kroz raznoliko društveno shvaćanje arhitekture i njezina utjecaja u danom trenutku", dodala je. MILA PULJIZ

LEONA KOVAČIĆ, IRIS BELAMARIĆ I DOMAGOJ BENDIĆ NAJBOLJI SU STUDENTI FAKULTETA GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE SVEUČILIŠTA U SPLITU

Stručna praksa najbolji je način unaprjeđenja znanja

Uvedeni su neki izborni predmeti, među kojima je i stručna praksa, što bih svakako svima preporučila jer je to najbolji način unaprjeđivanja znanja i priprema za ono što nas čeka nakon završetka studija - poručuje Iris

PIŠE **MILA PULJIZ**
SNIMIO **NIKOLA VILIĆ/CROPIX**

Leona Kovačić, Iris Belamarić i Domagoj Bendić među najboljim su studentima Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije Sveučilišta u Splitu. Leona je studentica treće godine preddiplomskog studija Geodezija i geoinformatika, Iris je studentica druge godine diplomskog studija Arhitektura i urbanizam, dok je Domagoj na prvoj godini diplomskog studija Građevinarstvo. Leona i Domagoj dobitnici su Dekanove nagrade za izvrsnost, dok je Iris dobitnica Dekanove, ali i Rektorove nagrade za izvrsnost.

“Još u srednjoj školi najdraži su mi predmeti bili geografija i matematika, pa je u mojem slučaju odabir fakulteta bio jednostavan izbor. Oduvijek sam znala da ne želim dosadni uredski posao koji je isti iz dana u dan. Znala sam da želim raditi u području koje se i dalje razvija i napreduje, u kojem se aktivno prate nove spoznaje i dostignuća te se koriste moderne digitalne tehnologije”, kazala nam je Leona, a s njom se slaže i Iris, koja je također vrlo lako odabrala fakultet. “Uz mamu arhitekticu još odmalena sam znala da ću i ja jednoga dana to raditi, tako da mi je arhitektura bila prvi i jedini izbor. Ono što je trebalo odlučiti bio je grad u kojem ću studirati. Išla sam na prijemni u Split, Zagreb i Osijek i upala na sva tri fakulteta, ali odluka je ipak pala na rodni Split i nisam požalila. Za vrijeme mojeg studiranja došlo je do malih promjena u studijskom programu te su uvedeni neki od izbornih predmeta, među kojima je i stručna praksa, što bih svakako svima preporučila jer je to najbolji način unaprjeđivanja svoga znanja i priprema za ono što nas čeka nakon završetka studija”, dodala je.

Terenske vježbe

Studenti također u sklopu većine stručnih kolegija imaju terenske vježbe na kojima iz prve ruke vide primjenu teorije u praksi. “Imamo priliku isprobati rad na različitim instrumentima, neki, kao ja, i prvi put. Smatram da je to neizostavan dio za razumijevanje i usvajanje bilo kakvog znanja. Tu vrijedi ona poslovica: ‘Reci mi i zaboravit ću. Pokaži mi i možda ću zapamtiti. Uključi me i razumjet ću’”, dodala je Leona.

Uz sve obaveze, zanimalo

nas je čime se naši sugovornici bave u slobodno vrijeme.

“Slobodno vrijeme volim provoditi u ležernom druženju s obitelji, djevojkom i prijateljima. Volim čitati knjige povijesne tematike, osobito one koje se tiču Hrvatske i hrvatskog naroda, vjerske knjige i znanstvene disertacije. Fasciniraju me starine i antikviteti, a najviše sam se pronašao u numizmatici i proučavanju satova. Trenutno nisam aktivan član nijedne udruge, no rado pomažem i ostajem aktualan u svakom događaju koji se dotiče mojih uvjerenja i u kojem mogu pomoći”, kazao nam je Domagoj, kojega su odmalena intrigirale arkadne igre, slaganje kockica i dječji modeli za slaganje.

“U osnovnoj školi imao sam prve kontakte s tehničkim predmetima, na kojima su me se dojmili brojni fizički eksperimenti. Motiviran njima, sudjelovao sam na državnom natjecanju iz fizike. Tijekom srednje škole motivacija je uz edukaciju svela izbor fakulteta na građevinarstvo ili arhitekturu. Do kraja srednje škole građevinarstvo je preraslo u dominantan i moj prvi izbor, zbog čega nisam zažalio”, dodao je.

Što se tiče plana za budućnost, Iris nam je kazala kako

Iris Belamarić

Domagoj Bendić

Leona Kovačić

“**Nakon završetka faksa, ali ne i obrazovanja, nadam se radu u nekoj od specijaliziranih laboratorijskih jedinica koje su oformljene u Kampusu i u Žrnovnici - planira Domagoj**

je njezin posložen.

“Za početak, iduće ljeto planiram otići na ‘Work and travel’ program u Ameriku, a nakon toga mi je želja odraditi godinu dana stručne prakse negdje u Europi i na taj način zaokružiti cijeli taj proces studiranja. Također, ako mi se pruži prilika, pri povratku bih se voljela okušati i u znanstveno-istraživačkom radu te tako još više unaprijediti svoje znanje, a onda ga možda jednog dana i prenositi drugima”, podijelila je Iris.

Leona kaže kako su zbog okolnosti posljednje dvije godine svima bile otežane mogućnosti uključivanja u bilo kakve projekte, udruženja i akcije.

“Svakako bih poručila

mlađim generacijama da se uključe i probaju sve što ih zanima, jedno je sigurno: da će se zabaviti i upoznati nove ljude te da sigurno neće požaliti. Jedna od takvih stvari je volonterska akcija ‘72 sata’, u kojoj sam osobno sudjelovala, za što mogu reći da mi je bilo jedno od najboljih iskustava tijekom studiranja”, kazala nam je Leona.

A planove za budućnost stvaraju i Domagoj i Leona. Ona sljedeće godine nastavlja studiranje na Geodetskom fakultetu u Zagrebu, nakon čega možda ode skupiti iskustvo i izvan Hrvatske.

Domagoj još od srednje škole sudjeluje kao obiteljska ispomoć u obrtu za proizvodnju i trgovinu kave i čaja, a

u struci ga najviše zanimaju kompleksne inženjerske zadatke, kao i mehanika fluida ili potresnog djelovanja.

“Nakon završetka faksa, ali ne i obrazovanja, nadam se radu upravo pri nekom od specijaliziranih laboratorijskih jedinica koje su nedavno oformljene u fakultetskoj zgradi u Kampusu, dok se dva nalaze u rekonstruiranom i dograđenom objektu u Žrnovnici”, dodao je.

A što bi naši sugovornici poručili mladim ljudima koji žele ići njihovim stopama? “Za mene je vrlo uzbudljivo biti dio nečega u pokretu i razvitku, nečega što nije stacionarno i ‘uklesano u kamen’, nego se mijenja i unaprjeđuje svakog dana. Zbog toga neka svatko tko se pronalazi u ovome i voli geografiju, informatiku i (barem malo) matematiku uzme u obzir i geodeziju kao svoj izbor fakulteta. Osim toga, prije dvije godine, kad sam ja upisala fakultet geodezije, u državi je bio samo jedan nezaposleni geodet, što je prilično perspektivno, zar ne?” kazala nam je Leona.

“**Imamo priliku isprobati rad na različitim instrumentima i smatram da je to neizostavan dio za razumijevanje i usvajanje znanja. Vrijedi ona: ‘Reci mi i zaboravit ću. Pokaži mi i možda ću zapamtiti. Uključi me i razumjet ću’ - kaže Leona**

PROF. IGOR ŠTAGLJAR, ZNANSTVENIK SVJETSKOGA GLASA

Hrvatski znanstvenici mogu se baviti kompetentnom znanošću na svjetskom nivou

Mislim da je izvrsna stvar što su naši znanstvenici u Hrvatskoj sada u prilici povući znatna financijska sredstva iz EU fondova koji im omogućavaju bavljenje kompetentnom znanošću na svjetskom nivou, te da publiciraju radove u vrhunskim znanstvenim časopisima

PIŠE MILA PULJIZ

Prof. Igor Štagljar poznato je ime koje ne treba previše predstavljati, on je znanstvenik svjetskoga glasa, jedan od vodećih molekularnih biologa, živi u Kanadi i na Sveučilištu u Torontu radi kao profesor na Odjelu za biokemiju i medicinsku genetiku. Prof. Štagljar diplomirao je molekularnu biologiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, nakon čega je u Zürichu stekao doktorat znanosti molekularne biologije, zatim su uslijedila dva postdoktorska usavršavanja na Sveučilištu u Zürichu. Dobitnik je mnogih domaćih i međunarodnih priznanja, a također je i član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Znanstvenik ste svjetskoga glasa, živite na relaciji Sveučilišta u Torontu i MedILS-a. Kažite nam na čemu radite u Torontu, a na čemu u Splitu?

– Moja oba laboratorija, onaj na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Torontu i ovaj na MedILS-u u Splitu bave se proučavanjem molekularnih osnova tumora, trenutno radimo na otkriću i sintezi novih kemijskih spojeva, tzv. "preciznim ili pametnim lijekovima", koji specifično zaustavljaju rast tumora – naš fokus je na karcinomu pluća i gušterače. Prije dvije godine smo počeli primjenjivati i umjetnu inteligenciju kako bismo otkrili kemijske spojeve koji specifično djeluju na mutirane proteine u tumorskim stanicama te ih na taj način i uništavaju. Dotične spojeve selekcionirane putem algoritama umjetne inteligencije zatim testiramo u laboratorijima, i u Splitu i Torontu, te pokušavamo razumjeti mehanizam putem kojeg ti kemijski spojevi specifično uništavaju tumorske stanice, dok one zdrave ostavljaju intaktnima.

Uže područje vašeg rada su karcinomi, naročito karcinom pluća. Mogu li se oni zaustaviti, odnosno mogu li se barem umanjiti njihove šanse nastanka?

– Visoka pojavnost malignih bolesti ili karcinoma je prvenstveno posljedica duljeg životnog vijeka, no unatoč percepciji da genetika ima dominantnu ulogu u patogenezi malignih bolesti, okolišni čimbenici su oni koji uzrokuju više od 90 posto karcinoma. Stoga je i pojavnost karcinoma pluća, čime se bavim već 20 godina, u Hrvatskoj, koja se prema broju oboljelih od karcinoma pluća po broju

“

Oba laboratorija, u Torontu i na MedILS-u u Splitu, bave se proučavanjem molekularnih osnova tumora, trenutno radimo na otkriću i sintezi novih kemijskih spojeva, tzv. 'preciznim ili pametnim lijekovima', koji specifično zaustavljaju rast tumora – naš fokus je na karcinomu pluća i gušterače

stanovnika nalazi na visokom petom mjestu u EU, posljedica velike učestalosti pušenja (25 posto odraslih Hrvata svakodnevno puši cigarete) i prekomjerne konzumacije alkohola (odrasle osobe u Hrvatskoj u prosjeku godišnje popiju 12 litara alkohola). Kada općenito govorimo o karcinomima, onda moram naglasiti da postoji oko 150 različitih vrsta karcinoma, a svaki se razlikuje po mehanizmu njegova nastanka. Neke od tih karcinoma danas uspješno liječimo. Htio bih naglasiti da se skoro svaka vrsta tumora može uspješno liječiti ako se dotični tumor otkrije rano. Upravo zbog toga je bitno da se tumor detektira u ranoj fazi, idealno u prvom stadiju, kada se još nije proširio na okolna tkiva. To se pogotovo odnosi na ranu detekciju raka dojke, pluća, debelog crijeva te vrata maternice. Primjerice, osobe koje puše od rane mladosti trebale bi pregledati pluća 1-2 puta godišnje od njihove četrdesete godine života. Rana detekcija je ključ prema našoj pobjedi nad karcinomima. Gotovo je nemoguće izliječiti osobu koja ima tumor detektiran u četvrtom stadiju jer se raširio po cijelom tijelu.

Jesmo li na dobrom putu da u skoroj budućnosti možemo govoriti o izlječenju tu-

mora?

– Definitivno jesmo, a to potvrđuje činjenica da se stope smrti zbog karcinoma smanjuju – u posljednjih 30 godina globalna smrtnost zbog tumora u muškaraca je smanjena za 32 posto, a kod žena za 17 posto. Otkriće imunoterapije i "preciznih" lijekova, po mom mišljenju, najznačajniji su iskorak u liječenju karcinoma, jer su omogućili ciljno liječenje i znatno unaprjeđenje ishoda. U budućnosti će kombinacija imunoterapije i preciznih lijekova predstavljati standard u liječenju pret hodno neuspješno liječenih malignih bolesti. Zbog toga sam mišljenja da ćemo u skoroj budućnosti, u sljedećih 15-20 godina, skoro sve karcinome smatrati kroničnom bolešću s kojom se živi i koju se uspješno kontrolira, ako već potpuno izlječenje neće biti moguće.

Što mislite kada ćemo moći proglasiti pobjedu nad pandemijom COVID-19, odnosno kada bi se život mogao vratiti u normalu?

– U ovom trenutku je teško dati odgovor na to pitanje, najvažniji parameter koji određuje kada će prestati pandemija jest visoka procijepljenost stanovništva dostupnim cjepivima protiv bolesti COVID-19. Vidimo da se život u država-

ma koje imaju visoku procijepljenost (75-80 posto sveukupne populacije), kao što su to Portugal, Danska, Kanada, Norveška, polako potpuno vraća u normalu. Dakle, da sumiram, ova pandemija će biti stvar prošlosti tek kada velika većina ljudi (oko 85 posto cjelokupne odrasle populacije diljem svijeta) bude imuna na ovaj novi SARS-CoV-2 virus, bilo zbog preboljele infekcije ili zbog cijepljenja.

Vaše mišljenje o napretku znanosti i izvrsnim znanstvenicima koje ima Hrvatska?

– U Hrvatskoj postoje izvrsni znanstvenici koji rade odličnu znanost na svjetskom nivou. Ovdje bih htio spomenuti prof. Ivu Tolić s Instituta "Ruđer Bošković", zatim prof. Rosu Karlič sa zagrebačkog PMF-a, prof. Janoša Terzića i prof. Ivanu Novak sa Sveučilišta u Splitu, te prof. Stipu Jonjića, prof. Bojana Polića i prof. Sinišu Volarevića s Medicinskog fakulteta u Rijeci. Mislim da je izvrsna stvar što su naši znanstvenici u Hrvatskoj sada u prilici povući znatna financijska sredstva iz EU fondova koji im omogućavaju bavljenje kompetentnom znanošću na svjetskom nivou, te da publiciraju radove u vrhunskim znanstvenim časopisima.

Sveučilište u Splitu je još

“

Splitsko Sveučilište pod vodstvom rektora prof. Dragana Ljutića, kojeg iznimno poštujem i cijenim, izvrstan je primjer kako se uz predan rad i odličan odabir rukovodećih kadrova mogu postići izvanredni rezultati

jednom na cijenjenoj Times Higher Education ljestvici ocijenjeno kao najbolje u Hrvatskoj. Vaše mišljenje, ide li Sveučilište dobrim putem?

– Splitsko Sveučilište pod vodstvom rektora prof. Dragana Ljutića, kojeg iznimno poštujem i cijenim, izvrstan je primjer kako se uz predan rad i odličan odabir rukovodećih kadrova mogu postići izvanredni rezultati. Također bih htio spomenuti da mi je iznimna čast što sam odnedavno i službeno postao dio Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu kao gostujući profesor, i što na taj način mogu doprinijeti njegovu boljitku. Naime, ove godine je moj laboratorij publicirao već sedam radova u renomiranim svjetskim časopisima na kojima je i moja afilijacija s MedILS-a i splitskog Sveučilišta, te mi je stoga drago da moj laboratorij direktno doprinosi visokom međunarodnom rangu Sveučilišta u Splitu.

I za kraj, bavili ste se i rukometom, imali ste priliku potpisati profesionalni sportski ugovor, ali ljubav prema znanosti je ipak pobijedila?

– Vjerujte mi, nije uopće bilo jednostavno trenirati sedam puta na tjedan pa onda vikendom igrati utakmice diljem gradova bivše države. Na kraju sam se ipak odlučio za studij molekularne biologije jer sam bio odličan učenik, a kao dječaku mi je bio san da jednoga dana radim na otkriću novih antitumorskih lijekova. Tako mogu slobodno reći da su mi se, nakon doktora koji sam završio na ETH-u u Zürichu te specijalizacije u Seattleu, ispunili dječjački snovi. Radim posao koji obožavam, a to onda znači da sam potpuno ispunjen na profesionalnom nivou.

SJEDNICA DEKANSKE KONFERENCIJE FAKULTETA I SVEUČILIŠNIH ODJELA ZDRAVSTVENIH STUDIJA REPUBLIKE HRVATSKE

Pokrenuta inicijativa za osnivanje zajedničkog doktorskog studija

Nakon obavljenih priprema donijet će se zaključak o pokretanju ovog iznimno važnog studija s radnim naslovom 'Prevenција i promocija zdravlja' koji bi mogli upisati diplomirani studenti svih studijskih smjerova Fakulteta zdravstvenih studija u Republici Hrvatskoj

Dekanska konferencija

Piše: **STIPAN JANKOVIĆ**

Dana 28. listopada 2021. pod predsjedanjem pročelnika Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija prof. Stipana Jankovića, u funkciji predsjedatelja Dekanske konferencije fakulteta zdravstvenih studija RH, održana je II. sjednica Dekanske konferencije fakulteta i sveučilišnih odjela zdravstvenih studija Republike Hrvatske. Sjednici sunazočili predstavnici svih članova Dekanske konferencije RH (Sveučilište u Splitu – Sveučilišni odjel zdravstvenih studija, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku – Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo, Sveučilište u Rijeci – Fakultet zdravstvenih studija, Hrvatsko katoličko sveučilište u Zagrebu, Sveučilište u Zadru – Odjel za zdravstvene studije, Libertas međunarodno sveučilište, Sveučilište u Dubrovniku – odjel za stručne studije, Sveučilište Sjever, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – Medicinski fakultet u Puli).

Na sjednici se raspravljalo o temama koje su od zajedničkog interesa za sve članice Dekanske konferencije što se vidi i iz dnevnog reda koji je usuglašen između donika u pripremi sjednice: Status curricula preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih zdravstvenih studijskih programa u RH, izrada zajedničke knjižice kliničkih vještina, razmatranje mogućnosti osnivanja poslijediplomskih studijskih programa, odnosno zajedničkog doktorskog studija, statusna pitanja diplomiranih studenata sveučilišnih preddiplomskih i diplom-

Posjet Memorijalnom groblju hrvatskih branitelja u Vukovaru

skih zdravstvenih studija, izbor predsjedatelja/predsjedateljice Dekanske konferencije sveučilišnih zdravstvenih studija za sljedeće dvogodišnje razdoblje.

Po završetku sastanka, koji je trajao više od pet sati gotovo neprekidnog rada, doneseni su određeni zaključci i formirana radna grupa sastavljena od po jednog člana svake sastavnice u Dekanskoj konferenciji za ujednačavanje (harmonizaciju) curricula i knjižice kliničkih vještina.

Zatim je na prijedlog SOZS-a Sveučilišta u Splitu pokrenuta inicijativa pokretanja zajedničkog doktorskog studija, za sada radnog naslova "Prevenција i promocija zdravlja".

Temeljne pripreme za pokretanje ovog studija obaviti će SOZS uz konzultacije s članovima Dekanske konferencije, prvenstveno kolega iz Osijeka i Rijeke, a nakon obavljenih priprema zajednički će se donijeti zaključak o pokretanju ovog iznimno važnog studija koji bi mogli upisati diplomirani studenti svih studijskih smjerova Fakulteta zdravstvenih studija u Republici Hrvatskoj.

Na prijedlog prof. Stipana Jankovića, za novog predsjedatelja Konferencije izabran je prof. Aleksandar Včev (dekan

Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek), na mandatno razdoblje od dvije godine koje započinje istekom mandata prof. Stipana Jankovića 6. prosinca 2021., što su nazočni jednoglasno prihvatili. Na sjednici su bili pozvani i predstavnici Ministarstva znanosti i obrazovanja te Ministarstva zdravstva (radi rasprave o statusnim pitanjima diplomiranih studenata različitih studijskih programa) koji su se ispričali zbog nemogućnosti sudjelovanja na ovoj sjednici.

Na marginama održane Dekanske konferencije delegacija Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija Sveučilišta u Splitu u sastavu: prof. Stipan Janković, pročelnik, prof. Davorka Sutlović, pomoćnica pročelnika za nastavu, i izv. prof. Ante Obad, zamjenik pročelnika i pomoćnik pročelnika za inovacije i razvoj, posjetili su Memorijalno groblje hrvatskih branitelja u Vukovaru te u ime Sveučilišta u Splitu položili vijenac i zapalili svijeću za sve poginule i nestale u Vukovaru i Domovinskom ratu. Također su posjetili Spomen-dom hrvatskih branitelja na Trpinjskoj cesti i Vodotoranj.

ANA TESKERA, UPRAVITELJICA ZADRUŽNE PIVOVARA
'BRLOG' I NEKADAŠNJA STUDENTICA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Za realiziranje ideje, strpljenje i upornost su sve što vam treba

Rascjepkajte ideju na korake i krenite od prvog. Uz strpljenje i upornost treba i zrna hrabrosti da uopće napravite prvi korak, jer poslije idete po inerciji. Meni je prvi korak bio izgovoriti pred poticajnim ljudima da bih ja to uradila

PIŠE MILA PULJIZ

Ana Teskera diplomirana je inženjerka prehrambene tehnologije na Kemijsko-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Osim što je upraviteljica zadrugne pivovare "Brlog", za sebe kaže da je veliki hedonist i avanturist, pa se tako 2016. godine odlučila na odvažan korak pokretanja prve zadrugne pivovare u Hrvatskoj, zajedno s Majom Šepetavec. Uspješne poduzetnice do sada su zaposlile osam ljudi, a zadruga broji čak 90 članova iz cijeloga svijeta.

Bivša ste studentica KTF-a, a sada upraviteljica zadrugne pivovare "Brlog"? Odakle ideja za pokretanjem pivovare, pretpostavljam da ste veliki ljubitelj piva?

– Naravno. Volim kada je nešto fino, tako sam se dugo bavila i vinima. Bitni su mi okusi, a do otkrića crafta nisam znala koliko pivo može biti ukusno! Onda sam naravno, kao izraženi DIY tip osobe, krenula u avanturu kuhanja piva kod kuće i korak po korak – eto pivovare.

Sve je krenulo pokretanjem crowdfunding kampanje, a sada vodite jedan iznimno uspješan biznis? Recite nam malo više, kako ste pokrenuli proizvodnju, uredili prostor pivovare?

– Pivovaru smo pokrenuli pomoću sredstava prikupljenih u vrlo uspješnoj kampanji skupnog financiranja 2016. godine. Dvije godine kasnije, kroz investicijsku kampanju "Zadruži s Brlogom" prikupili smo oko milijun kuna za opremu kroz doprinose novih članova zadrugne – suvlasnika pivovare. Sada nas je 90 iz cijeloga svijeta, a tije-

kom 2020. smo uložili dodatnih 400 tisuća kuna za preseljenje u centar Zadra i otvaranje kušaonice i trgovine piva i craft proizvoda (vino, kava, liker). Većinu radova odradili smo mi – suosnivačice i nekolicina zaposlenika i zadržara. Vlastitim rukama izgradili smo i sastavili opremu i inventar, ponudili sve to posjetiocima na korištenje i sudjelovanje kroz razna događanja, promocije knjiga, izložbe, svirke, natjecanja... Ukratko, kroz zanatska umijeća s alatom, u kućnoj radnosti, izbrusili smo i mnoga druga umijeća – od pivarstva u profesionalnom sustavu, do izgradnje, prodaje, upravljanja i svega ostalog. I postali društveno poduzeće s pozitivnim utjecajem na društvo i život u Zadru.

Što biste poručili mladim ljudima koji također imaju ideju koju žele realizirati, ali možda ne znaju kako i na koji način?

– Rascjepkajte ideju na korake i krenite od prvog. Strpljene i upornost su sve što vam treba. I naravno, ono zrna hrabrosti da uopće napravite prvi korak, jer poslije idete po inerciji. Meni je prvi korak bio izgovoriti pred poticajnim ljudima da bih ja to uradila. Pa smo pričali i dogovorili što prvo moram smisliti. Zatim smo dogovorili edukaciju za "crowdfunding" (skupno financiranje)... i ostali koraci su već bili inercija.

Na što ste najponosniji od osnutka "Brloga"? Pokrenuli ste i zadrugu koja zainteresiranima omogućava sudjelovanje i investiranje?

– Ponosna sam na ekipu koja se okupila oko zadanog sustava vrijednosti. Veseli što se ljudi daju za ovu ideju,

Sve što radimo poravnato je s našim osnovnim vrijednostima

ZNATIŽELJA, UPORNOST I VJERA U SEBE

Uzgradni 3 fakulteta na splitskom Kampusu održano je predavanje pod naslovom "Od ideje do realizacije – Zadrugna pivovara Brlog" koje je održala bivša studentica KTF-a Ana Teskera. Na predavanju, koje je organizirala Udruga bivših studenata i prijatelja Kemijsko-tehnološkog fakulteta, okupilo se 90-ak studenata, nastavnika, članova i prijatelja Udruge koji su imali priliku uživati u izrazito motivirajućem i pozitivno intoniranom predavanju, u kojem je predavačica Ana ispričala kako je od početne ideje i želje da počasti prijatelje domaćim pivom, krenula u "kuhanje" piva u kućnoj radnosti, što je na kraju rezultiralo pokretanjem prve zadrugne pivovare u RH. Nazočni su imali prilike čuti o crowdfunding kampanji pomoću koje je prikupljen početni kapital za nabavu opreme neophodne za pokretanje proizvodnje. Samo s bušilicom, ogromnim loncem za kuhanje ajvara i setom crijeva, pumpi i sitnih dijelova nastale su prve "Plavuše" (svijetlo pivo zadrugne "Brlog"). Ana je istaknula osobine koje su inicijalno važne kod pokretanja vlastitog biznisa: znatiželja, upornost i vjera u sebe. Danas se pogon pivovare nalazi u samom centru Zadra u okviru kojeg je uređena i mala kušaonica piva, u kojoj se osim piva mogu probati i drugi proizvodi zadržara.

U okviru prigodnog domjenka, nakon predavanja nazočni su imali prilike degustirati i uživati u različitim vrstama piva koje proizvodi pivovara "Brlog", a također i porazgovarati s kolegicom Anom.

brinu se o tome, nastavljaju dalje. To je baš ispunjavajuće. Zadruga je uvijek u potrazi za novim članovima, a svi zainteresirani mogu nam se javiti e-mailom i raspitati se o detaljima članstva te kako mogu doprinijeti. Ponekad omogućimo entuzijastima da nam se priključe, pogotovo ako mogu pomoći da ideja razvoja ove pogonske platforme za pivo (a možda i nešto drugo) raste. Sve što radimo poravnato je s našim osnovnim vrijednostima: povjerenje, optimizam i društvena odgovornost.

Kako su nastale "Neposlušna" i "Plavuša", odakle ideja, ime?

– "Plavuša" je blonde ale pivo, to je stil svijetlog piva, a prijevodom s engleskog i igrom riječima došlo je do naziva blond – plavuša. "Neposlušna" je mlada sestra, crveno pivo, vrlo zahmeljeno i neuobičajeno pitko i šarmanтно, pivo s jakim aromatikom posebnih američkih hmeljeva. Okuse je najlakše opisati kroz karaktere samih etiketa: "Plavuša" je najbolja prijateljica, svaki dan je tu, okus slobode i "pivskih citrusa" (hmeljeva)... dok je "Neposlušna" avantura, skok iz aviona, miris livade i cvijeća, impresija.

ODRŽANO ŠESTO IZDANJE 'OCEAN HACKATHONA'

Pobjedu odnijela ekipa 'ShellLife' s rješenjem za procjenu rasta školjkaša

Pobjedničku ekipu vodila je Daria Ezgeta Balić zajedno s Hanom Uvanović, Kristinom Križnjak, Alenom Grebom, Goranom Gašparevićem, Josipom Volfom, Josipom Marelja i Dominom Sokol

PIŠE MILA PULJIZ

Uspješno je održan još jedan "Ocean Hackathon", natjecanje u kojem se šest timova natjecalo za pobjedu i odlazak na finalno natjecanje u Brest sredinom prosinca. "Ocean Hackathon" je 48-satno natjecanje tijekom kojeg timovi imaju jedinstvenu priliku za razvoj inovativnih ideja koristeći digitalne podatke povezane s morem i priobalnim područjem.

Cilj natjecanja je razvoj novih proizvoda i usluga, testiranje inovativnog koncepta i dijeljenje znanja o morima i oceanima.

Rješenja splitskih timova ocjenjivao je stručni žiri u kojem su bili prof. Leandra Vranješ Markić, prorektorica za znanost i inovacije, prof. Sven Gotovac, direktor SPINIT inkubatora i profesor splitskog FESB-a, Josip Marasović, prošlogodišnji pobjednik "Ocean Hackathona" i direktor tvrtke "Sailboat RC", i Nino Mijač, direktor tvrtke "Plurato Sailfin" koja je bila sponzor treće nagrade.

Ocean Hackathon natjecanje još je jednom uspješno ujedinilo kreativne potencijale naših studenata, znanstvenika, poduzetnika i udruga u rješavanju važnih društvenih izazova vezanih uz more. Veliko je zadovoljstvo bilo vidjeti kako interdisciplinarnom suradnjom od ideje u samo 48 sati nastaju funkcionalni prototipovi aplikacija koje mogu unaprijediti korištenje morskih resursa, doprinijeti efikasnijem čišćenju našeg mora i obala te spriječiti onečišćenje. Nadam se da će svi timovi nastaviti rad na razvoju svojih projekata. U Sveučilištu imaju podršku u nizu programa i aktivnosti, od potpore studentskim projektima, preko aktivnosti Ureda za transfer tehnologije, Studentskog poduzetničkog inkubatora te na kraju SPINIT inkubatora koji nudi i prostor za startup tvrtke – kazala je prorektorica Vranješ Markić.

Pobjedničku ekipu "ShellLife" vodila je Daria Ezgeta Balić zajedno s Hanom Uvanović, Kristinom Križnjak, Alenom Grebom, Goranom Gašparevićem, Josipom Volfom, Josipom Marelja i Dominom Sokol.

– Na "Ocean Hackathon" prijavili smo se s izazovom za ko-

ji samo se nadali da će nam pomoći u automatizaciji procesa određivanja starosti i detaljnije dinamike rasta Jakobove kapice. Iako postoje neki programi za analizu fotografija, na našim uzorcima oni se nisu pokazali učinkovitim te smo se nadali kroz ovaj izazov pronaći rješenje koje bi nam uvelike ubrzalo analizu rasta školjkaša. Kako bismo još malo zakomplicirali izazov, željeli smo da dinamiku rasta pokušaju dovesti u odnos s okolišnim parametrima za koje su istraživanja pokazala da utječu na rast. Imali smo sreće jer su se na izazov prijavili jako zainteresirani studenti sa znanjima i vještinama koji su se pokazali ključnim za rješenje našeg izazova.

– Oko "ShellLife" izazova okupio se multidisciplinarni tim biologa, geologa, matematičara, računalaca i strojara. Tim se prvi put okupio na natjecanju i sve što smo uspjeli razviti napravljeno je u 48 sati trajanja "Ocean Hackathona". Tijekom tih 48 sati naši računalci su koristeći metode obrade slika i programski jezik Python uspjeli razviti alat koji s odstupanjem od samo 4 posto u odnosu na dosad primjenjivanu metodu u manje od sekunde pronalazi dnevne pruge rasta na jedinkama Jakobove kapice koju smo izabrali kao model vrstu za ovo natjecanje. Nakon njih sunaši matematičari navodeni biologima razvili model na koji način dobivena mjerenja mogu dovesti u relaciju s okolišnim parametrima kao što su temperatura ili salinitet – kazala nam je Daria Ezgeta

“

Željeli smo dinamiku rasta dovesti u odnos s okolišnim parametrima. Imali smo sreće da su nam se javili studenti sa znanjima i vještinama koji su se pokazali ključnim za rješenje našeg izazova, objašnjava Daria Ezgeta Balić

“

Veliko je zadovoljstvo bilo vidjeti kako interdisciplinarnom suradnjom od ideje u samo 48 sati nastaju funkcionalni prototipovi aplikacija koje mogu unaprijediti korištenje morskih resursa, ističe prorektorica Leandra Vranješ Markić

Balić i dodala kako bi svim studentima preporučila da se prijave na ovakav tip natjecanja zbog toga što potiču studente da promišljaju na inovativan način, uče ih osnovama razvoja nekog proizvoda te svemu što tako nešto nosi za sobom.

Drugo mjesto odnijela je web-aplikacija Cro Sea Clean App za evidenciju otpada iz mora koji se prikupi tijekom ekoloških akcija čišćenja plaža, kao i ronilačkih akcija čišćenja podmorja. Voditeljice projekta bile su Dubravka Bojanić Varezić i Tea Kuzmičić Rosandić, a pored njih u timu su bili Fedra Dokoza, Pero Tutman, Karla Marinić, Andela Brzica i Marino Tolj.

– Aplikacija je prvenstveno namijenjena udrugama civilnog društva koje na terenu odraduju takve akcije te prikupljaju iznimno vrijedne podatke o količinama i tipu otpada, kao i znanstvenicima koji te podatke obrađuju i na temelju rezultata izrađuju preporuke za kreatora politika koji u konačnici donose ciljane mjere za smanjivanje otpada u moru – kazala nam je Dubravka Bojanić Varezić.

Treće mjesto osvojio je tim koji čine Kristina Odžak, Andro Rudan, Sandi Kavara, Vanesa Begura, Nina Roglič, Marina Šegvić, Ema Domazet i Mario Marasović s aplikacijom SEA ID pomoću koje korisnik fotografirajući vrstu može saznati o kojoj je ribi riječ te o općim i zanimljivim informacijama kao što su status ugroženosti i minimalna lovna duljina. – Kada uhvatite neku ribu i niste sigurni o kojoj vrsti je riječ, jednostavno je uslikate svojim mobilnim uređajem, ubacite u aplikaciju i dobijete sve potrebne informacije vezane za nju. Putem ove aplikacije također želimo pozitivno utjecati na svijest ribara i cjelokupni održivi ribolov – kazala nam je Kristina Odžak.

IVANA FRANIĆ, IZVANREDNA PROFESORICA
FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZAGREBU

Čuvanje hrvatskog jezika nema alternativu

Potrebno je očuvati tradicionalno kvalitetne humanističke studije, osobito filološke, ali i studije u području odgojnih znanosti. Ti studiji obrazuju vrlo kvalitetne stručnjake, nastavnike i učitelje

PIŠE: **BRANKO NAD**

Na svakome koraku i u svakoj prilici, sve češće i sve očiglednije, svjedočimo sve slabijem poznavanju materinskog nam hrvatskog jezika. Dakako, nitko ne očekuje da svi koristimo riječi i sentencije u maniri Miroslava Krležje. Međutim, Hrvati su općenito (postali?) toliko nepismeni da jednostavno boli glava.

I ne govorimo ovdje o “kućama” i “čovjeku”, dvjema najučestalijim grehotama koje vidamo po Facebooku i društvenim mrežama. Niti je riječ samo o djeci i mladima za koje njihovi nastavnici već godinama govore kako niti čitaju lektire, niti znaju spojiti dvije suvise rečenice. Možda je to donekle i razumljivo budući da su od jutra do mraka bombardirani srpskim youtuberima i lošim engleskim s TikToka. Pa im je materinski zadnja rupa na svirali kada im je komunikacija svedena na “kae”, “stae” i “vacap”.

Međutim, nabasate li na koji od televizijskih prijenosa sjednica Hrvatskog sabora, shvatite da i ti, *najvrtiji među nama*, od naroda izabrani pučki tribuni, ne znaju osnove hrvatskoga.

Gdje griješimo, što radimo krivo? Kako mlade naučiti da bez jezika nema budućnosti i što učiniti da materinski jezik vratimo na pijedestal koji mu pripada? Razgovaramo o tome s **Ivanom Franić**, izvanrednom profesoricom na Katedri za francuski jezik Odsjeka za romanistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Od 1996. do 2009. radila je u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Objavila je tridesetak radova iz područja francuskoga jezikoslovlja, povijesne leksikografije (stariji dubrovački rukopisni rječnici) i glotodidaktike te je sudjelovala u istraživanjima na znanstvenim projektima s područja povijesne leksikografije i glotodidaktike. Otkako je hrvatski jezik, kaže profesorica Franić, doživio afirmaciju i priznanje ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, na mnogim područjima jezičnih istraživanja postignut je znatan napredak. Primjerice, u razvoju jezičnih tehnologija za hrvatski jezik. Međutim, na području jezičnog opisa i dalje ostaju brojne zadaće:

– To je osobito važno u kontekstu očuvanja hrvatskoga jezika, i to u vremenu posvećenije ugroze humanističkih znanosti. Čuvanje hrvatskoga jezika nema alternativu, čuvajući jezik čuvamo svoju baštinu, identitet, samobitnost. Ako ga mi ne očuvamo, nitko to neće učiniti umjesto nas. To je naša obveza prema nastojanjima, trudu i žrtvi svih onih koji su se borili za hrvatski jezik, njegovo priznanje i njegovu samobitnost, osobito u 20. stoljeću.

Koliko smo kao narod u ovome trenutku (ne)pismeni, koliko znamo o svome jeziku, koliko se (ne)vješto njime služimo, a koliko ga zanemarujemo?

– U digitalnoj eri svjedoci smo utjecaja medija, društvenih mreža, ubrzanoga načina života i novih komunikacijskih potreba. Govornici svoju komunikaciju prilagođavaju tim novim potrebama i, posve prirodno, sa što manje napora i s manje jezičnih sredstava žele postići optimalan komunikacijski učinak. U takvim okolnostima rekla bih da sve veću pozornost treba posvetiti temeljnim jezičnim umijećima, od rane dobi, osobito čitanju i pisanju. Jezična su umijeća, naime, da-

nas znatno ugrožena digitalizacijom i sve snažnijom anglicizacijom.

Rekla bih da nam više nego ikad treba suradnja stručnjaka i institucija na fundamentalnim, strateški i nacionalno važnim istraživanjima hrvatskoga jezika, uz svekoliku potporu države. Valja osobito mnogo učiniti na polju afirmacije hrvatskoga jezika u svijetu. Znanstvenu i stručnu literaturu o hrvatskome jeziku valja učiniti dostupnom širokoj znanstvenoj i stručnoj javnosti, osobito u svijetu, u knjižnicama na inozemnim sveučilištima. Hrvatski jezik danas više nego ikad uče govornici drugih jezika pa bi pri osmišljavanju metoda učenja hrvatskoga jezika, kao i pri izradi priručnika, valjalo uzeti u obzir njihove različite kulturne i jezične perspektive (hispanofonske, frankofonske, anglofonske i sl.) i te metode diversificirati.

Nedostatak komunikacije

Što bi trebalo učiniti da se jezične vještine svakog od nas podignu na višu razinu?

– Jako dobar poticaj u tom smislu upravo je cjelogodišnji projekt koji je obilježio 2021. godinu, posvećenu čitanju i poticanju čitanja. Čitanje kao jedno od temeljnih umijeća može i treba pobuditi ne samo svijest o dobrobiti i korisnosti čitanja, nego i svjesnost o hrvatskome jeziku, njegovim vrijednostima, važnosti njegove kvalitetne i uspješne uporabe. Mlade osobito treba poticati na dobru i pravilnu jezičnu uporabu, na jasno oblikovanje i izražavanje misli, a sve radi što uspješnije komunikacije. Uz to, potrebno je očuvati tradicionalno kvalitetne humanističke studije, osobito filološke, ali i studije u području odgojnih znanosti. Ti studiji obrazuju vrlo kvalitetne stručnjake, nastavnike i učitelje koji su, uz obitelj, upravo oni koji trajno nastoje, a zasigurno će se i dalje truditi na osvešćivanju mladih o važnosti hrvatskoga jezika. Potrebno je povećati satnicu hrvatskoga jezika, ali i osobito poraditi na kvaliteti izvedbe nastave hrvatskoga jezika. Ne zaboravimo da je jezik, a tako i hrvatski jezik, “predmet svih predmeta”, što znači da se samo dobrom osposobljenošću u hrvatskome jeziku mogu kvalitetno usvajati sadržaji drugih predmeta.

Koliko tome kumuju novi digitalni mediji, a koliko činjenica da ni obitelji više ne provode vrijeme zajedno kao nekada, da se slabo razgovara, da je TV gotovo stalno upaljen, a ako i nije, onda i mama i kći istodobno bulje svaka u svoj mobitel?

– Digitalni mediji bez ikakve sumnje pridonijeli su i pridonose radikalnoj promjeni komunikacijskih obrazaca, ali omogućili su i neslućene razmjere komunikacije. Nažalost, ubrzan način života ne dopušta obiteljima redovite dnevne susrete, a kad se obitelj i okupi, pozornost “odvlače” mobilni uređaji i potreba da se ostane u neprekidnom kontaktu s prijateljima, čla-

Imperativ je povećati satnicu hrvatskoga jezika u školama i poraditi na kvaliteti izvedbe nastave hrvatskoga jezika

Važnost nastave hrvatskoga

Ako se složimo s tim da sve navike počinju od malih nogu, kako biste komentirali stanje koje primjećuju nastavnici po hrvatskim školama – da se djeca i mladež sve lošije jezično izražavaju, da su im rečenice krmje, misli neusredotočene, leksik siromašan?

– Takvu stanju uvelike pridonosi okružje u kojem su digitalni mediji sveprisutni, potrebe komunikacije složenije su nego ikad prije. Suvremeno društvo zahtijeva široko dostupne informacije, njihovu brzu razmjenu, i to brojnim digitalnim kanalima. Ubrzana komunikacija teži proizvodnji što većega broja informacija namijenjenih što širem krugu korisnika, a krajnji korisnik te informacije zbog njihove brojnosti prima i obrađuje vrlo selektivno. U tome se ubrzanome procesu sudionici u komunikaciji, a tako i učenici, ne uspijevaju uvijek snaći pa rabe ograničena jezična sredstva. Upravo se kroz nastavu hrvatskoga jezika može puno učiniti kako bi se u mladih ljudi osvijestila važnost kvalitetne komunikacije i razgovora općenito, pažljivoga slušanja, koncentriranoga čitanja s razumijevanjem, pažljivoga pisanja, izražavanja uporabom punih rečenica. Vjerujem da se upornim zajedničkim radom u nastavi, uporabom različitih nastavnih metoda, ali i poticajem roditelja i obitelji, može doći do poboljšanja.

novima obitelji, kolegama... Međutim, nakon dugih zatvaranja i smanjenja socijalnih kontakata, rekla bih da jača svjesnost, osobito u mladih ljudi, o potrebi i važnosti upravo fizičkih susreta i razgovora. Svijest o tome da ništa ne može zamijeniti bliski kontakt oči u oči, razgovor, njegovu spontanost i prisnost.

Trebamo li se onda čuditi što nam djeca međusobno ne razgovaraju, oči u oči, nego samo tipkaju, tipkaju, tipkaju...?

– Živimo u vremenu ubrzanoga tehničkoga razvoja i ubrzanoga komunikacije. Danas je istodobna komunikacija moguća bez obzira na prostornu i vremensku udaljenost, na nekoliko kontinenata i kroz nekoliko vremenskih zona. Kriza uzrokovana pandemijom pokazala je da sve što smo do jučer držali gotovo nemogućim može postati stvarnost, i to u vrlo kratkom vremenu. Ostanak kod kuće učinio je komunikaciju na daljinu nužnim, gotovo jedinim načinom za kakvo-takvo očuvanje pojedinih aktivnosti, osobito obrazovanja. Ipak, osjećamo snažne, nezapamćene posljedice takve intenzivne komunikacije na daljinu. Unatoč činjenici da se komunikacija očuvala, unatoč krizi, bez sumnje nikad nismo bili toliko dugo i toliko snažno fizički razdvojeni jedni od drugih, izdvojeni iz svojih radnih, obrazovnih sredina. Međutim, bez ikakve sumnje, kriza je i prilika. Pa tako istraživanja provedena među učenicima i studentima svjedoče o katastrofalnim učincima nedostatka komunikacije.

Činjenica je i da nam djeca uglavnom bolje govore stra-

ni jezik nego materinski. Komentar?

– Moglo bi se tako reći. Širokom dostupnošću i utjecajem medija i digitalnih tehnologija, strani jezici, osobito engleski, u znatnoj mjeri prožimaju mnoge pore života djeteta, još od rane dobi. Djeca s lakoćom ovladavaju jezicima, osobito kada su njima okruženi, koji put u njih i uronjeni. Stoga s jedne strane ne treba čuditi da su djeca danas prilično osposobljena za uporabu stranih jezika. Ipak, ovladavanje svim dimenzijama hrvatskoga kao materinskoga jezika, osobito u današnjim prilikama, nezamjenjivo je. Hrvatskim jezikom možemo svoje misli najbolje izraziti, nijansirati ih, dati im poseban senzibilitet, izraziti sve najtanje osjećaje...

Bi li shodno tome trebalo povećati satnicu materinskog jezika u školama, kao što neki predlažu?

– Dakako da bi trebalo, to je imperativ. Zemlja smo s još uvijek nedostatnim brojem sati hrvatskoga jezika, više nego upola manjim od satnice u nekim drugim zemljama. Često se u tom smislu spominju francuski i finski obrazovni sustav, ali i slovenski i mađarski. Međutim, i u francuskome sustavu broj sati francuskoga jezika sve je više ugrožen uvođenjem novih predmeta. Općenito uzevši, veći broj sati hrvatskoga jezika i jasna usmjerenost prije svega na umijeća čitanja i pisanja mogli bi biti dobar put, uz jasnu svijest svih dionika obrazovnoga procesa o važnosti hrvatskoga jezika, počevši od učenika, nastavnika, roditelja, ali osobito obrazovnih vlasti.

Potreba stranih jezika

Kad smo već kod stranih jezika, koji nam je strani jezik danas najpotrebniji?

– Kao narod i kao kultura moramo biti otvoreni prema drugima, drugim jezicima i drugim kulturama. Hrvatski je narod stoljećima bio i danas osobito jest dio europske uljudbe. Kroz ta stoljeća ugradio je i danas ugrađuje dio svojega duhovnoga i kulturnoga nasljeđa u europsku kulturu. Jednako kao i za hrvatski, i o učenju stranih jezika trebalo bi sustavno skrbiti. Stoga bi obrazovni sustav trebao omogućiti ravnomjerno i svima dostupno učenje stranih jezika. Engleskoga, koji se i najviše uči, ali više nego ikad prije potrebno je ojačati učenje i drugih jezika, primjerice francuskoga jezika. Upravo je nevjerojatno do koje se mjere smanjio broj učenika francuskoga jezika, jezika koji prenosi bogatu kulturu, jezika koji se govori na pet kontinenata, znanje kojega je nezaobilazno u svjetskim i europskim institucijama. Ni nje-mački, španjolski i talijanski nisu u boljem položaju. Osim toga, katastrofalne posljedice u vidu nevidena pada u učenju stranih jezika izazvalo je nedavno uvođenje informatike od prvoga razreda. Time se ionako skućen prostor za izbor stranoga jezika i njegovo učenje od prvoga razreda još više suzio. Paradoksalno, ali kao da se zaboravlja da je učenje stranih jezika u ranoj školskoj dobi u hrvatski obrazovni sustav uvedeno još ranih 90-ih, što je bio kapitalni projekt tadašnjega tima znanstvenika s Filozofskoga fakulteta, koji je zaživio i donio iznimno vrijedne rezultate.

Učenje samo jednoga jezika osiromašuje nas, uskraćuje nam priliku upoznati i druge jezike i druge kulture, ukonačnici omogućiti da hrvatski jezik i hrvatska kultura komuniciraju s drugim kulturama. Znanje svakoga jezika obogaćuje i osnažuje pojedinca.

Ni neki naši političari nisu baš najvještiji s hrvatskim jezičnim standardom. Bude ih neugodno upoće slušati. Kakvu poruku o jeziku to šalje našoj djeci?

– Svatko je odgovoran za način kojim se izražava i za to u kojoj mjeri njeguje svoj jezik. Hrvatski standardni jezik i njegova uporaba na visokoj razini trebali bi svakome pojedincu, članu jezične zajednice, biti izrazito bitni. Od svih se govornika jezika očekuje da standardnim jezikom vladaju na način da mogu uspješno komunicirati i tu nema iznimaka. Nije

svejedno kako se izražavamo, jezik govori o nama, jezikom ostavljamo dojam o sebi, jezik našoj osobnosti daje osobit prizvuk i po načinu na koji ga rabimo govorimo o sebi. U tom je smislu pod osobitim povećalom jezik onih koji u javnom prostoru nastupaju s pozicija visoke odgovornosti u društvu. Nije svejedno kako govore i u kojoj mjeri njeguju svoj jezik i svoj govor, osobito u prigodi javnih nastupa. Rekla bih da jednako kao što to činimo u situaciji kada rabimo strane jezike i brižno poštujemo njihove norme, morali bismo se jednako se truditi i oko uporabe hrvatskoga standardnoga jezika.

Izraz domoljublja?

Kako vi doživljavate jezik – kao instrument, kao sredstvo ili kao utjelovljenje nacionalnog bića?

– Po jeziku smo bili, po jeziku jesmo i po jeziku ćemo biti. Jezik je najdublji i najosobniji izraz našega identiteta. Jezik nam omogućuje uklapanje i urastanje u zajednicu, po njemu smo pripadnici te zajednice i naroda. U jezik smo uronjeni od najranijih svojih dana. Po njemu smo uronjeni u svoj zavičaj i u svoju domovinu. Francuski jezikoslovac Claude Hagège kazao je da su jezici baština čovječanstva pa njihovo osiromašenje ili gubitak može imati i ima katastrofalan učinak po cijelo čovječanstvo. Hrvatski smo jezik dužni čuvati, osobito u vremenu globalizacije i dominacije velikih jezika. Čuvati ga prije svega trebamo kao govornici, no danas se jezična baština može čuvati i zahvaljujući digitalnim tehnologijama. Ključna će biti uloga fundamentalnih istraživanja u svim poljima humanističkih znanosti. Takva su istraživanja dugoročna, zahtjevna i opsežna i njihovi se rezultati ne vide ni sad, ni za godinu-dvije. Međutim, ako se koje od takvih istraživanja ne učini sada ili za

Rekla bih da je potrebno, koliko god je to moguće, odvojiti vrijeme jedni za druge, za susrete, za razgovore. Samo to nas istinski obogaćuje

godinu-dvije, propusti će se vidjeti za deset ili više godina. Dakaz tomu je činjenica da tek danas znamo i osjećamo sve što se propustilo učiniti i istražiti prije trideset ili dvadeset godina.

Što je onda veći izraz domoljublja – mahanje zastavom, plaćanje poreza ili kvalitetno korištenje materinskim jezikom?

– Sve od toga, ali sve u svo- me redu i na svojoj razini. Zastava je simbol državnosti, ona je materijalni i simbolični izraz nacionalnoga bića i svaki narod i njegovi pripadnici, svaka uljudena zemlja i njezini građani poštuju svoju zastavu, ponose se njome jer je ona poveznica i simbol trajne ukorijenjenosti zajednice i naroda u njegovu prošlost. S druge strane, plaćanje poreza pitanje je odgovornosti, kao i obveze građana prema državi. Konačno, poznavanje i uspješna uporaba hrvatskoga kao materinskoga i kao standardnoga jezika trebali bi biti težnjom i željom svakoga govornika kao člana jezične zajednice i pripadnika hrvatskoga naroda koji u svojoj ukupnosti rabi taj jezik i skrbi o njegovu čuvanju, kao i čuvanju baštine na tome jeziku. Istinsko domoljublje ostvaruje se u jedinstvu tih elemenata. Uz bitan naglasak daje hrvatski jezik kao stalnica onaj koji je stoljećima, pod različitim zastavama i državnim uređenjima, očuvao duh i identitet hrvatskoga naroda.

Zrakomlat i bekstejdž

Kako danas gledate na neka neslavna jezična rješenja od hrvatske samostalnosti naovamo, poput “zrakomlata” i “brzoglasa”... Ti izrazi nikad nisu zaživjeli, štoviše izazvali su sprdnju i podsmijeh široke javnosti.

– Svaki se jezik razvija i mijenja, tako i hrvatski jezik. Prirodno je i očekivano da se u jeziku iznalaze rješenja za različite nove koncepte, osobito tehničke. Primjer francuskoga jezika osobito je zoran. Naime, novim se tehničkim rješenjima pridaju nazivi dobiveni uporabom tvorbenih obrazaca koje jezik već ima na raspolaganju, a ti se nazivi potom uvode u uporabu temeljem mišljenja relevantnoga tijela. Jezik bi trebao crpiti iz vlastitih tvorbenih obrazaca, a hrvatski jezik ima dovoljno sredstava da njima tvori nazive za nove pojmove.

Smeta li vam sve jača i češća uporaba tuđica, posebice anglicizama – bekstejdž, ivent, selebriti...?

– Takve uporabe ne trebaju čuditi. Hrvatski je jezik, kao uostalom i svi drugi jezici, pod utjecajem engleskoga u eri posvemašnje globalizacije i dominacije engleskoga jezika. S jedne strane, takvi su utjecaji očekivani osobito u sferi tehničkoga napretka i novih tehničkih dostignuća, pri čemu se jezici u tvorbi odgovarajućega nazivlja za nove pojmove oslanjaju na vlastita tvorbeno načela i sredstva. S druge strane, govornici u spontanome i svakodnevnome govoru preuzimaju takve riječi jer je to u nekim krugovima poželjno i dobrodošlo. Dakako da svatko u svakodnevnoj i spontanoj uporabi ima slobodu rabiti izraze za koje misli da najbolje odgovaraju njegovim komunikacijskim potrebama. Međutim, u standardnome jeziku valjalo bi obratiti pozornost na to da se takvi anglicizmi zamjenjuju hrvatskim istovrijednicama. Same izdvojene riječi možda i ne zabrinjavaju toliko, koliko činjenica da pod utjecajem engleskoga nastaju i strukture koje nisu prilične hrvatskomu jeziku, npr. 5G mreža, strip-junak, vikend-ponuda... One se bez razlike rabe i u sredstvima javne komunikacije. To, nažalost, vodi ozbiljnome osiromašenju hrvatskoga jezika pa na to valja obratiti posebnu pozornost.

INOVACIJE U ZDRAVSTVU

Održano treće natjecanje EIT Health Innovation Days

Prvo je mjesto osvojio tim Formula AI, sastavljen od članica Barbara Bilić, Paola Danjek i Ines Dominić, i to s priručnim digitalnim komunikatorom, uređajem koji se nosi poput sata na ruci i osobama koje pate od netačne afazije olakšava funkcionalno komuniciranje

PIŠE SINIŠA PELEŠ

EIT Health *Innovation Days* (i-Days) natjecanje je koje organizira Centar za istraživanje, razvoj i transfer tehnologije Sveučilišta u Zagrebu (CIRTT) u ulozu EIT Health Huba za Hrvatsku. i-Days održava se diljem Europe s ciljem popularizacije razvoja inovacija u zdravstvu. Program je namijenjen studentima i mladim profesionalcima zainteresiranim za razvoj inovacija u zdravstvu kojima nedostaje znanja i vještine o samom procesu inoviranja, a upravo ih na i-Days natjecanju imaju prilike steći.

Ovo je već treća godina da CIRTT organizira *Innovation Days*. Godine 2019. održano je prvo, a događaj se održavao uživo i bio je koncipiran kao jednostavno natjecanje. Prošlogodišnji i ovogodišnji i-Days, zbog epidemioloških prilika, održani su online i raspoređeni tijekom nekoliko dana.

Ovogodišnji i-Days bio je podijeljen u dva dijela: motivacijski događaj i samo natjecanje.

Motivacijski događaj

Motivacijski događaj se održao 18. listopada 2021. kako bi se sudionike pobliže upoznao s temom i-Daysa te ih se dodatno motiviralo za samo natjecanje. Studente su motivirali prof. dr. sc. Željka Car, redovita profesorica Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu (FER), i prof. dr. sc. Miroslav Vrankić, redoviti profesor Tehničkoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci (RITEH).

Profesorica Car pokrenula je multidisciplinarna istraživanja u području razvoja ICT usluga za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama. Voditeljica je znanstvenoga Laboratorija za asistivne tehnologije i potpomognutu komunikaciju FER-a i koordinatorica multidisciplinarnog Kompetencijske mreže ICT-AAC, u okviru koje je razvijeno 50 javno objavljenih web i mobilnih aplikacija za potpomognutu komunikaciju.

Profesor Vrankić osnivač je i direktor tvrtke E-Glas koja se bavi razvojem asistivnih

tehnologija koje osobama s invaliditetom olakšavaju svakodnevnicu. Neke od njih su sustav Servus, koji omogućuje upravljanje kućom pomoću govora, i Serwantess komunikator koji osobama koje nisu u mogućnosti govoriti omogućuje komunikaciju pogledom. Tvrtka E-Glas nedavno je razvila i prvu hrvatsku logopedsku aplikaciju Kokolingo, koja pomaže djeci vrtičke i rane školske dobi u ispravljanju izgovora glasova. Profesor Vrankić, zajedno s timom s RITEH-a, razvio je BCI (engl. *Brain-Computer Interface*) komunikator koji precizno čita EEG moždane signale pomoću kojih osobe "zaključane u tijelu", koje uopće ne mogu upravljati svojim tijelom, mogu davati odgovore na jednostavna da/ne pitanja.

Natjecateljski dio i-Daysa održavao se od 25. do 29. studenoga, a svojim je formatom podsjećao na hackaton. Tema natjecanje bila je *Zdravstvenim inovacijama do inkluzivnog društva*. Prvog dana natjecatelji su se upoznali i podijelili u timove, a od stručnjaka su doznali zašto su izazovi važni, čuli njihove pretpostavke, što ih uzrokuje i zašto postojeća rješenja nisu dovoljno dobra. Govorile su tri profesorice s Edukacijsko-rehabilitacijskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: izv. prof. dr. sc. Jelena Kuvač Kraljević, izv. prof. dr. sc. Jasmina Ivšac Pavliša i izv. prof. dr. sc. Sonja Alimović te logoped i inovator u području logopedije Mario Dilberović.

Timovi natjecatelja prvog su dana odabrali fokus svoga rada i ideju za rješenje u sklopu ovogodišnjeg izazova: *Kako bismo mogli zdravstvenim inovacijama društvo učiniti inkluzivnijim?* Timovi su bili multidisciplinarni, a sastojali su se od studenata triju sveučilišta (u Zagrebu, Rijeci i Osijeku), iz područja zdravstvenih znanosti, elektrotehnike i računarstva, prava, tekstilno-tehnološkoga područja, strojarstva i brodogradnje, psihologije, rehabilitacije i ekonomije. Kroz proces stvaranja inovacije, ispitivanja tržišta, *Design Thinkinga* i *Lean Startup* metodologije vodili su mentori iz Lean Startupa Hrvatska. Drugoga dana natjecanja timovi su se

posvetili radu na rješenju, a tema su bila koncept-rješenja, potrebna tehnologija i očekivani dobici. Da bi rješenje stiglo do krajnjih korisnika i pružilo im vrijednost, nužno je osmisliti poslovni model koji će to i omogućiti. Stoga je treći dan bio posvećen stvaranju poslovnoga modela koje dano rješenje čini održivim.

Predstavljanje ideja

Nakon tri intenzivna dana natjecatelji su imali dan predaha tijekom kojega su se posvetili pripremama za završni dio natjecanja: predstavljanje svojih ideja stručnom žiriju. U stručnom su žiriju bili prof. dr. sc. Željka Car s FER-a, stručnjak za elektronička pomagala za osobe s poteškoćama vida u Hrvatskom savezu slijepih Bruno Tot, poduzetnik i principal fonda Fil Rouge Capital Stevica Kuharski i logopedica u razvojnoj tvrtki OmoLab komunikacije Maja Peretić.

Prvo je mjesto osvojio tim Formula AI, sastavljen od članica Barbara Bilić, Paola Danjek i Ines Dominić, i to s priručnim digitalnim komunikatorom, uređajem koji se nosi poput sata na ruci i osobama

“

Pobjednički je tim sudjelovao i na Winners' Eventu na kojem su se natjecali s pobjedničkim timovima iz drugih država

koje pate od netačne afazije olakšava funkcionalno komuniciranje. Svaka članica prvoplasiranoga tima osvojila je poklon-bon u iznosu od 1500 kuna.

Drugo mjesto pripalo je timu T-One, čiji su članovi Ana Dujlović, Daniel Milošević, Ana Zrinušić, Ivan Sinković i Marta Knežević, s aplikacijom za mobitel *Where is my jam?* koja slijepim osobama olakšava kupnju, navodeći ih kroz prostor u trgovini. Svaki član tima osvojio je bon u iznosu od 1000 kuna.

Trećeplasirani tim Too Fast and Curious činile su članice Iva Kovačić, Sofija Stanić, Matea Brzac i Valerija Kulić. One su također razvile aplikaciju koja slijepim osobama olakšava kupnju, i to pomoću QR kodova. Svaka članica toga tima osvojila je bon u iznosu od 500 kuna.

Uz vrijedne poklon-bonove, sva tri tima dodatno su osvojila mentoriranje Lean Startupa Hrvatska za daljnji razvoj svojih ideja i usavršavanje prezentacije ideje. Svi sudionici natjecanja i-Days imaju mogućnost uključivanja u EIT Health mrežu putem EIT Health Alumni platforme.

Pobjednički je tim sudjelovao i na Winners' Eventu, koji se održao 27. studenoga na daljinu, na kojem su se natjecali s pobjedničkim timovima iz drugih država. Do zaključenja ovoga broja nismo doznali rezultate Winners' Eventa.

Dana 7. prosinca 2021. održat će se i-Days demo-dan, do kojega će pobjednički timovi unaprijediti i optimizirati svoje ideje, a svi zainteresirani mogu ih poslušati prijavom na poveznici:

https://bit.ly/i-Days_demo_dan_2021

EKONOMSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE U SPLITU

UPISI NA SEMINAR I STRUČNI ISPIT
ZA LICENCIRANOG TURISTIČKOG
VODIČA SDŽI

Prijave do 10. siječnja 2022. godine

Cijena* seminara: 5.950,00 kn
*mogućnost plaćanja u 3 obroka

Pravo na 5% popusta ostvaruju:
Studenti i Alumni Ekonomskog fakulteta u Splitu,
te pravne osobe koje na seminar upisuju 2 i više polaznika

Nastava: siječanj i veljača 2022. godine

Ekonomski fakultet u Splitu, Cvite Fiskovića 5, 21 000 Split
T: (021) 430 651, E: cjelozivotno@efst.hr, W: www.efst.unist.hr

Sveučilište u Splitu
Sveučilišni odjel za forenzične znanosti
raspisuje

NATJEČAJ ZA IZBOR:

1. Jedne osobe (m/ž) u naslovno suradničko zvanje asistenta u znanstvenom području „Prirodne znanosti“, znanstvenom polju „Fizika“ na Katedri za va-trogasni menadžment i istrage požara.

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti: <http://forenzika.unist.hr>

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
Zagreb, Horvatovac 102a

objavljuje PONIŠTENJE NATJEČAJA

za izbor u suradničko zvanje i na radno mjesto asistenta iz područja prirodnih znanosti, polje biologija, u sklopu natječaja HRZZ-a „Projekt razvoja karijera mladih istraživača – izobrazba novih doktora znanosti“ (DOK-2021-02), za rad na projektu IP-2020-02-9559 „Razvoj metoda matematičkog modeliranja u biologiji i medicini“, na određeno vrijeme u trajanju 4 godine, u punom radnom vremenu, u Zavodu za molekularnu biologiju pri Biološkom odsjeku PMF-a – 1 izvršitelj, objavljenog u „Narodnim novinama“, internet stranicama Fakulteta i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje od dana 23. 07. 2021. godine, te u Universitasu od dana 26. 07. 2021. godine, pod točkom 7.

Pratite nas i
na društvenim
mrežama
[@universitas_st](https://www.instagram.com/universitas_st)

universitas

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine

♦ redakcija ♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta
Petar Šarić ♦ Gordana Alfirević

♦ nakladnički savjet ♦ prof. Ante Čović, predsjednik
♦ prof. Goran Kardum ♦ prof. Zoran Curić ♦ prof. Mislav Grgić
♦ Red. prof. Kažimir Hraste

♦ prof. Mirjana Matijević Sokol ♦ prof. Vesna Barić-Punda

♦ fotografije ♦ Cropix

♦ glavna urednica ♦ Mila Puljiz ♦

zamjenik glavne urednice ♦ Petar Bilobrck

♦ nakladnici ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu

♦ za nakladnike ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Damir Boras, rektori

♦ adresa redakcije ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split

♦ telefon 021 558 255

♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas;

www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

RAZMIŠLJANJA

Naše smeće, naši odbaćeni snovi...

Suvremeno društvo i otpad neraskidivo su povezani, a sve veći rast količine otpada koji kao civilizacija generiramo uskoro će postati nepremostiv problem, ako hitno nešto ne promijenimo. Nadu budi umjetnost

PIŠE IVAN PERKOV

Često se u svakodnevnici nađemo u situaciji da neki proizvod s čežnjom iščekujemo i s ušhitom kupujemo, a onda ga, nakon nekoliko mjeseci ili godina, više ne trebamo i jedva ga se čekamo riješiti. Ovakvo je djelovanje društveno uvjetovano, a narav kapitalizma drugačije postupanje i ne omogućuje ili ga barem znatno otežava. Ukratko, otpad je (p)ostao sveprisutan i neizbježan (nus) proizvod života. Normativno, otpad ima dva temeljna svojstva: (1) štetno utječe na okoliš i zdravlje ljudi i (2) ima različita mjesta nastanka i pojavne oblike. Postoji shvaćanje da je otpad samo sirovina na pogrešnome mjestu, a suvremeni se pristupi, poput koncepta kružnoga gospodarstva i principa hijerarhije otpada, sve više približavaju takvom razmišljanju. Otpad je i jedna od ključnih tema sveprisutnog i često pogrešnim značenjima nabijenog koncepta održivoga razvoja.

Sociološke su definicije otpada znatno šire i dublje od normativnih. Najviše se fokusiraju na prirodu sustava u kojemu živimo, preciznije, na samu srž tržišne ekonomije. Jedna je ugledna britanska teoretičarka to lucidno sažela u tezu: "Kapitalizam roba i usluga i potrošačko društvo kontinuirano pokušavaju prešutjeti otpad koji stvaraju i zakopati njegove neželjene posljedice" (Honor Fagan, 2002.). Pritom, kako reče najvažniji svjetski aktivni sociolog rizika Joost van Loon "isprobana strategija odbijanja, utemeljena na načelu izbacivanja iz vida, iz uma, tako dobro uprizorena u kanti za otpad, više ne djeluje". Došli smo tako do znanstvene klime u kojoj se otpadom ipak treba baviti i zato što "kada govorimo o dizanju zastora sa socijalne konstrukcije globalnoga konzumerizma, prvo trebamo podići poklopac s kante s otpadom" (Honor Fagan: 2002.). O otpadu u kontekstu rastućega konzumerizma govori i Gay Hawkins (2006.) koji napominje da je u suvremenom društvu pravilna etika otpada nemoguća zbog kulture distanciranja, odbacivanja i rasipnosti, a potom zaključuje da zapravo trebamo mijenjati "vlastiti odnos prema gubitku vrijednosti", kako on vidi stvaranje otpada.

Otpad kao globalni simbol neodrživosti civilizacije

Sociološki gledano, najvažniji su elementi kulture jednoga društva njegovi simboli, vrijednosti i norme. Otpad možemo promatrati kroz

Nicholas Samaras, Ocean Photography Award, 2021.

„Baštinici naše ostavštine od najranijih dana u dječjim vrtićima uče o štetnosti otpada. Ako itko kotač neodrživosti još može preokrenuti, to su oni

vrijednosnu matricu zato što suvremeno društvo zastupa, barem deklarativno, vrijednosti zdravlja, kvalitete života i zaštite okoliša. Normativna dimenzija uključuje pak strategije, planove i zakone koji otpad tematiziraju na različitim razinama, pri čemu je u slučaju naše zemlje najvažnija europska razina oblikovana kroz sveobuhvatne i koherentne javne politike. I dobro je da je tako jer inače bi naši gradovi izgledali daleko lošije nego što danas izgledaju. Za ovaj je, pak, tekst najvažnija simbolička dimenzija otpada i s njime povezanih fenomena. Naime, iako naizgled sasvim prozaičan fenomen, otpad je postao dio masovne kulture. Osim toga, i slm otpad možemo promatrati kao simbol suvremenog potrošačkog društva koje (ne)održivo srlja u propast.

Prodiranje otpada u sve životne sfere nije mimoišlo prostor kulture i umjetnosti. Odnos je otpada, kulture i umjetnosti slojevit i uključuje nekoliko razina. Prvo, tu je tematiziranje otpada u popular-

noj kulturi – u medijima, dokumentarnim, crtanim i inim filmovima, u umjetničkim djelima različitoga tipa. Drugo, u posljednje se vrijeme sve više populariziraju umjetnička djela izrađena od otpada, a neka su od njih toliko popularna, hvaljena i estetski vrijedna da se izlažu u najprestižnijim svjetskim galerijama i muzejima. Treće, zanimljivo je promatrati kako cijenjena umjetnost jedne epohe postaje otpad u nekoj novoj epohi (dovoljno se prisjetiti spomenika i simbola Narodnooslobodilačke borbe, od kojih su neki bili uistinu vrijedni, a nakon društvenih promjena početkom devedesetih godina prošloga stoljeća naprosto su demolirani i odbaćeni. Četvrto, tu su dijelovi sustava za gospodarenje otpadom koji su ujedno i vrhunska arhitektonska ostvarenja.

Najprisutnija i najvidljivija poveznica otpada i popularne kulture su filmska i medijska ostvarenja koja tematiziraju otpad. Meni su osobno najzanimljiviji, a rekao bih i

Kao primjer može poslužiti crtani film 'Smrdljivko i Prljavko'...

društveno najvažniji među njima, crtani filmovi čiji je cilj naučiti djecu da stvari treba cijeniti, da se polomljeni predmeti mogu popravljati i ponovno koristiti, te da svoj životni prostor i okoliš treba čuvati. Kao primjer može poslužiti crtani film *Smrdljivko i Prljavko* (*The Stinky and Dirty Show*, 2015.) koji možemo gledati i na našoj javnoj televiziji.

Otpadna umjetnost i umjetnost na otpadu

Važni su i zanimljivi i dokumentarni filmovi o otpadu, a veliku pozornost ovoj temi posvećuju vodeći svjetski ekološki medijski programi poput National Geographica. Na sljedećoj je fotografiji poznata naslovnica jednog njihova izdanja posvećena ot-

Kad se dotaknemo bolne teme uništavanja spomenika jedne epohe, koji postaju otpad nekog novog razdoblja, primjera imamo uistinu puno i ne trebamo ići ni daleko u prošlost ni napuštati Hrvatsku. Brojna su crkvena umjetnička djela uništavana u vrijeme socijalizma, brojni su spomenici NOB-a uništavani i slani na odlagališta početkom devedesetih, ogromna je baština odbaćena i uništena tijekom srpske agresije na Hrvatsku. Kao ilustracija ovog fenomena može poslužiti odbaćeni i zapušteni Spomenik ustanku naroda Banijske i Korduna Vojina Bakića, podignut na Petrovcu, najvišem vrhu Petrove gore.

Na kraju valja spomenuti vrhunska arhitektonska ostvarenja povezana s otpadom. Malo je poznato da je poznati arhitekt Antonio Gaudi od otpada stvarao neka od svojih najpoznatijih djela.

Da i dijelovi sustava gospo-

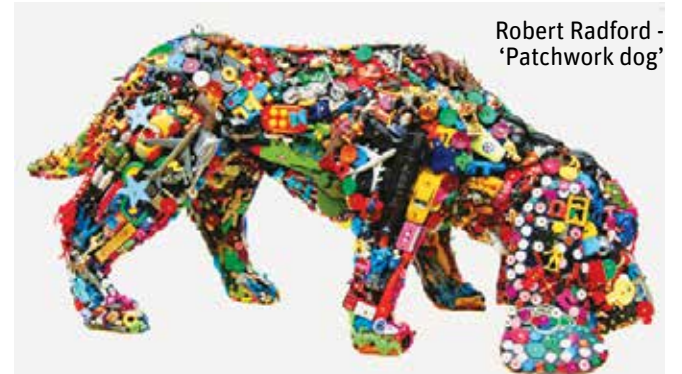
Boris Johnson, Yoshihide Suga, Emmanuel Macron, Mario Draghi, Justin Trudeau, Angela Merkel i Joe Biden napravljeni od elektoničkog otpada

Umjetnička djela nastala od otpada sve su popularnija. Otpad kao gradivni materijal svojih ostvarenja umjetnici koriste na različite načine i s različitim motivima. Neki na otpadu naprosto pronađu vrijedan, a besplatan resurs, a neki ciljano koriste otpadnu umjetnost da bi upozorili na ekološke probleme i potrebu za recikliranjem. Zatim slijedi fotografija skulpture "Mount Recyclemore" umjetnika Joea Rusha, napravljena uoči samita G7 u Cornwallu, u lipnju ove godine.

Sljedeća fotografija *Patchwork dog* rad je suvremenog umjetnika Roberta Radforda.

darenja otpadom mogu postati vrijedna arhitektonska djela visoke estetske vrijednosti dokazuje spalionica otpada Spittelau prikazana na sljedećoj fotografiji.

Zaključno se može reći da su suvremeno društvo i otpad neraskidivo povezani, a sve veći rast količine otpada koji kao civilizacija generiramo uskoro će postati nepremostiv problem, ako hitno nešto ne promijenimo. Nadu budi umjetnost kakvu vidimo na posljednjim fotografijama. Baštinici naše ostavštine od najranijih dana u dječjim vrtićima uče o štetnosti otpada. Ako itko kotač neodrživosti još može preokrenuti, to su oni.

Robert Radford - 'Patchwork dog'

Spalionica Spittelau u Beču, jedno od najsuvremenijih postrojenja za energetska oporabu otpada

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
 ZAGREB, HORVATOVAC 102A
 Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematič-
 kog fakulteta na temelju članka 73. i 80. Statuta
 Fakulteta
RASPISUJE
NATJEČAJ

za izbor

1. u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto redoviti profesor u trajnom zvanju iz područja prirodnih znanosti, polje biologija, grana zoologija, na neodređeno vrijeme, u punom radnom vremenu, u Zoolo-
 gijskom zavodu pri Biološkom odsjeku PMF-a - 1 izvršitelj.

Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice: <https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUID=0d98a146-c677-41f3-bdcb-8b0d7a638a24>

2. u suradničko zvanje poslijedoktoranda (naslovno zvanje) iz područja prirodnih znanosti, polje geologija, bez zasnivanja radnog odnosa, na određeno vrijeme u trajanju od 3 godine, u Geološko-paleontološkom zavodu pri Geološkom odsjeku PMF-a - 1 izvršitelj. Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice: <https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUID=700be0d1-42cc-477b-b401-8f79d53998c3> Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta www.pmf.unizg.hr/natjecaji.

Rok za podnošenje prijava na sve točke natječaja je 30 dana, po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama". Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: www.pmf.unizg.hr (Natjecaji).

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
 ZAGREB, HORVATOVAC 102A
 Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematič-
 kog fakulteta na temelju članka 73. i 80. Statuta
 Fakulteta raspisuje
NATJEČAJ

za izbor

u stručno zvanje i na radno mjesto stručni suradnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju iz područja prirodnih znanosti, polje matematika, na određeno vrijeme, u punom radnom vremenu pri Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu - 1 izvršitelj.

Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>.

Pristupnici na natječaj ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo na adresu: Prirodoslovno-matematički fakultet, Matematički odsjek, Zagreb, Bijenička 30.

Rok za podnošenje prijava na natječaj je 30 dana po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
 ZAGREB, HORVATOVAC 102A
 Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematič-
 kog fakulteta, na temelju članka 73. i 80. Statuta Fakulteta, a vezano uz Natječaj Hrvatske
 zaklade za znanost "Projekt razvoja karijera
 mladih istraživača – izobrazba novih doktora
 znanosti"
RASPISUJE NATJEČAJ

za izbor

- u suradničko zvanje i na radno mjesto asistent za rad na HRZZ projektu "Asimptotička analiza rubnih problema u mehanici kontinuuma" iz područja prirodnih znanosti, polje matematika, na određeno vrijeme, u punom radnom vremenu pri Matematičkom odsjeku PMF-a - 1 izvršitelj.

Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>.

Pristupnici na natječaj ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju isključivo putem mrežne poveznice: <https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUID=159ec8ef-61ab-4290-851c-0ca776f98033>

Rok za podnošenje prijava na natječaj je 30 dana po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
 ZAGREB, HORVATOVAC 102A
 Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematič-
 kog fakulteta na temelju članka 73. i 80. Statuta
 Fakulteta
RASPISUJE
NATJEČAJ

za izbor

1. u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto izvanredni profesor iz područja prirodnih znanosti, polje matematika, grana geometrija i topologija, na neodređeno vrijeme, u punom radnom vremenu pri Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu - 1 izvršitelj;

2. u suradničko zvanje i na radno mjesto asistent iz područja prirodnih znanosti, polje matematika, na određeno vrijeme, u punom radnom vremenu pri Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu - 1 izvršitelj. Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>.

Pristupnici za točku 1. natječaja ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice: <https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUID=98618ca3-55fb-480c-8062-2b6523fe50a8>

Pristupnici za točku 2. natječaja ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice: <https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUID=b13b11fa-3e32-467a-9444-1ce42f1eeeb0>

Rok za podnošenje prijava na natječaj je 30 dana po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
MEDICINSKI FAKULTET
OBJAVLJUJE
NATJEČAJ
 za ak. god. 2022./2023.
ZA SVEUČILIŠNI POSLIJEDIPLOMSKI
DOKTORSKI STUDIJ
"BIOLOGIJA NOVOTVORINA"

Uvjeti upisa:

- završen (sveučilišni diplomski studij) medicinski ili drugi fakultet iz znanstvenog područja Biomedicina i zdravlje ili fakultet iz srodnih područja

- prosjek ocjena na studiju iznad 3,5

Prijava treba sadržavati:

- ovjerenu presliku diplome o završenom fakultetu

- dokaz o poznavanju engleskog jezika

- ovjereni prijepis i prosjek ocjena studija

- pisanu izjavu o razlozima za upis na doktorski studij (opisati znanstveni interes i navesti osnovne informacije o potencijalnom planu istraživanja)

- životopis

- rodni list

- presliku važeće osobne iskaznice

- preslik domovnice

- ispunjeni obrazac za prijavu koji se nalazi na stranicama Doktorske škole (<http://www.mefst.unist.hr/studij/doktorska-skola/52>)

- Pristupnici koji su studij završili u inozemstvu dužni su prije upisa dostaviti rješenje o priznavanju inozemne obrazovne kvalifikacije. Sve potrebno za pokretanje ovoga postupka na Sveučilištu u Splitu, nalazi se na linku: <https://www.unist.hr/studij-i-nastava/dokumenti?EntryId=399#file-list> Zatraženi preslici osobnih dokumenata pristupnika dostavljaju se isključivo radi provođenja natječaja i koristit će se jedino u tu svrhu te svaki pristupnik prijavom na natječaj ujedno daje i privolu u tu svrhu.

Ostali uvjeti:

- svi kandidati trebaju pristupiti strukturiranom razgovoru

- razgovori s kandidatima bit će održani prema rasporedu u uredovno vrijeme koje će biti objavljeno na mrežnim stranicama Fakulteta. Prijavom na ovaj natječaj smatra se da je kandidat dao svoju privolu za obradu i objavu osobnih podataka vezano za realizaciju natječaja.

Broj slobodnih mjesta: 10

Godišnja školarina: 20.000,00 kuna. (studij traje 3 godine). Školarinu za svaku godinu, treba uplatiti u cijelosti prije upisa.

Rok za podnošenje prijava na natječaj: 01. svibnja 2022.

Prijavu slati na adresu: Medicinski fakultet u Splitu, Služba za znanost, poslijediplomsku nastavu i trajnu medicinsku izobrazbu Šoltanska 2, 21000 Split. Telefon: ++ 385 21 557 916. E-mail: phd@mefst.hr

KLASA: 112-01/21-01/12
 URBROJ: 251-378-04-21-3
ZAGREB, 04. STUDENOG 2021.
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU,
Učiteljski fakultet,
 Savska cesta 77, Zagreb,
RASPISUJE NATJEČAJ
 za izbor u:

1. suradničko zvanje i na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju – asistent, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: psihologija, znanstvena grana: razvojna psihologija, na Katedri za psihologiju, na određeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 2. suradničko zvanje i na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju – asistent, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: psihologija, znanstvena grana: razvojna psihologija, na Katedri za psihologiju, na određeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 3. suradničko zvanje i na radno mjesto I. vrste – poslijedoktorand u znanstvenom području prirodnih znanosti, polje matematika, ili znanstvenom području društvenih znanosti, polje informacijske i komunikacijske znanosti, ili znanstvenom području tehničkih znanosti, polje računarstvo, ili drugom znanstvenom području koje se uklapa u istraživačke ciljeve projekta, na projektu Hrvatske zaklade za znanost HRZZ UIP-2017-05-9219 »Formalno rasuđivanje i semantika« (FORMALS), na određeno vrijeme od dana sklapanja ugovora o radu do isteka projekta 30.11.2022., u punom radnom vremenu – 1 izvršitelj (m/ž)
 4. naslovno nastavno zvanje predavač (bez zasnivanja radnog odnosa) u interdisciplinarnom području znanosti, polja: matematika i pedagogija (za kolegije Metodika matematike 3 i 4) – 1 izvršitelj (m/ž)
 5. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: informacijske i komunikacijske znanosti, znanstvenoj grani: informacijski sustavi i informatologija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 6. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – izvanredni profesor, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filozofija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 7. umjetničko-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u umjetničko-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u umjetničkom području, umjetničko polje: likovne umjetnosti, umjetnička grana: slikarstvo, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 8. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – trajno zvanje, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, znanstvena grana: kroatistika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 9. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, znanstvena grana: kroatistika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 10. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: kineziologija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 11. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 12. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – trajno zvanje, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, znanstvena grana: kroatistika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 13. nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u nastavnom zvanju – umjetnički savjetnik, u umjetničkom području, umjetničko polje: glazbena umjetnost, umjetnička grana: reprodukcija glazbe (dirigiranje, pjevanje, sviranje), na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 14. nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u nastavnom zvanju – umjetnički savjetnik, u umjetničkom području, umjetničko polje: glazbena umjetnost/reprodukcija glazbe, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 15. nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u nastavnom zvanju – umjetnički savjetnik, u umjetničkom području, umjetničko polje: glazbena umjetnost, umjetnička grana: glazbena pedagogija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 16. nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u nastavnom zvanju – umjetnički savjetnik, u umjetničkom području, umjetničko polje: glazbena umjetnost, umjetnička grana: reprodukcija glazbe, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 17. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – izvanredni profesor, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: pedagogija, znanstvena grana: didaktika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 18. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – izvanredni profesor, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: kineziologija, znanstvena grana: kineziološka edukacija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 19. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – izvanredni profesor, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: kineziologija, znanstvena grana: kineziološka edukacija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 20. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – izvanredni profesor, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: pedagogija, znanstvena grana: didaktika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 21. nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u nastavnom zvanju – viši predavač, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, znanstvena grana: anglistika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom - 1 izvršitelj (m/ž)
 22. naslovno znanstveno-nastavno zvanje docent (bez zasnivanja radnog odnosa) u znanstvenom području humanističkih znanosti, polje filozofija – 1 izvršitelj (m/ž)
- Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Učiteljskog fakulteta <https://www.ufzg.unizg.hr/uciteljski-fakultet-sveucilista-u-zagrebu/natjecaji/> Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta dostavljaju se u roku od 30 dana od objave natječaja na navedenu adresu, s naznakom: »Za natječaj-Kadrovska služba«. Zakašnjenje prijave bez dokaza o traženim uvjetima neće se razmatrati. Pristupnici će biti obaviješteni o rezultatima izbora.

DON MIHAEL PROVIĆ, STUDENTSKI KAPELAN I POVJERENIK ZA MLADE

Duhovnost i molitva svima nama su od velike važnosti, a naročito studentima

Don Mihael Prović: Jedna od ljepših i korisnijih aktivnosti je karitativni rad sa studentima

Nije lako studirati u novonastalim okolnostima. Mladima su potrebni i druženja i zabave, upoznavanja, stoga smo i mi pokušali, koliko je moguće, nastaviti s našim aktivnostima, bilo na Sveučilištu ili na razini župnih zajednica

Piše: **MILA PULJIZ**

Don Mihael Prović svećenik je Splitsko-makarske nadbiskupije, studentski kapelan Sveučilišta u Splitu i povjerenik za mlade Splitsko-makarske nadbiskupije. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu predaje kolegije na katedri Religiozne pedagogije i katehetike. Na Papinskom sveučilištu Salesiana u Rimu doktorirao je na Fakultetu odgojnih znanosti iz područja religiozne pedagogije i katehetike. Već deset godina radi s mladim ljudima i studentima, okuplja mlade iz župnih zajednica na brojne aktivnosti, brine se oko pastoralnih aktivnosti u studentskim domovima, organizira hodočašća i radi na mnogim projektima humanitarnog karaktera.

Već 10 godina obnašate funkciju studentskog kapelana. Pojasnite nam što je točno uloga povjerenika za mlade Splitsko-makarske nadbiskupije, a što uloga studentskog kapelana?

- Ulogu povjerenika za mlade preuzeo sam od don Jenka Bulića, koji je već u svom mandatu okupio u svom pastoralnom radu dosta mladih u nekoliko projekata. U to vrijeme nastala je i zajednica mladih *Hrvatsko nadzemlje*. Osim susreta *nadzemljaša*, Ured za maloneorganizira *Katoličkomalonomogmetnu ligu Ivan Pavao II.*, u kojoj igra oko 500 momaka iz naših župnih zajednica, razna hodočašća za mlade, duhovne obnove, prigodne sv. mise, te razne koncerte i festival moderne duhovne glazbe *Sudamja fest*. Za svetkovinu sv. Dujma organiziramo i turnir u nogometu *Sudamja kup*.

Zadaća povjerenika je okupljanje mladih iz župnih zajednica na sve ove aktivnosti i na taj način pomoći župnicima i kapelanima u njihovom pastoralnom radu s mladima iz svojih zajednica. Tako svaka župa može okupiti svoje mlade oko molitvenih, hodočasničkih, glazbenih i sportskih projekata. A vrlo slična je i uloga studentskog kapelana jer je tu zadatak okupljati studente, profesore i ostale zaposlenike u različite projekte koji se tijekom godine organiziraju na Sveučilištu.

Prvenstvena zadaća je suradnja sa Studentskim centrom i briga oko pastoralnih aktivnosti u studentskim domovima, za koje organiziramo sv. mise za početak i kraj akademske godine, redovite nedjeljne sveće mise, razne prigodne mise,

poput mise za žrtve Vukovara i Škabrnje, mjesečne duhovne obnove itd.

Osnovani smo i glazbeni sastav „Veritas aeterna“, koji svojim nastupima animira susrete na Kampusu. Jedan od zadataka je i organiziranje hodočašća sa studentima na svjetski ili nacionalni susret mladih. Od važnijih putovanja do sada smo imali put u Rim, Beč, Vukovar, susret sa Svetim Ocem u Sarajevu itd...

Jedna od ljepših i korisnijih aktivnosti je i karitativni rad sa studentima i naša akcija kojoj je pokretač Marijan Bašić iz Studentskog centra, pod nazivom „Dobro srce studenata Splita“, kojom pomažemo Caritasu Splitsko-makarske nadbiskupije.

U Studentskom domu „Dr. Franjo Tuđman“ imamo malu studentsku kapelicu „Bl. Ivan Merz“, o kojoj se brine naša sarkristanka Sunčica Srzentić. U kapelici se svakodnevno okupljaju razne molitvene zajednice, „Hrvatsko nadzemlje“, karizmatska zajednica „Ignis“, SKAC_ST, a jedno vrijeme su se okupljali i mladi neokatekumeni. Jednom mjesečno smo imali susret i sa svećenikom iz zajednice „Opus Dei“ iz Zagreba, ali zbog pandemije neke od ovih aktivnosti stavljene su na čekanje.

S čime ste se sve susreli u svojoj dugoj karijeri rada i pomaganja mladim ljudima, možete li nam izdvojiti nešto što vam se urezalo u sjećanje?

- Najljepše od svega je kako se mladi okupljaju u razne zajednice i udruge te kako su svi ovi projekti koje za njih organiziramo dobro posjećeni i kako im koriste u njihovu duhovnom i profesionalnom rastu. U ovih desetak godina upoznao sam mnogo studenata i njihovih roditelja. Posebno je lijepo, s jednim vremenskim odmakom, vidjeti one studente koji su završili svoj studij i postali zrele i odgovorne osobe, koji već imaju svoje obitelji te rade na mnogim odgovornim funkcijama u našem društvu. Neka

Najvažnije je da odluke mladih budu odabrane slobodno i odgovorno

od sjećanja su vesela i lijepa, a, nažalost, bilo je i tužnih ili nesretnih trenutaka zbog nekoliko studenata koji su živjeli i studirali s nama i prerano su preminuli.

Kako se studenti nose sa stresom i izolacijom (online nastava, druženja svedena na minimum, nemaju priliku upoznavanja svojih fakultetskih kolega) sada u vrijeme pandemije koronavirusa? Što biste im savjetovali?

- Nažalost, pandemija COVID-19 nas je sve uznemirila i poremetila naš redoviti normalni način života i rada. Nije lako studirati u ovakvim novonastalim okolnostima. Mladima su potrebni i druženja i zabave, upoznavanja, stoga smo i mi pokušali, koliko je moguće, nastaviti s našim aktivnostima, bilo na Sveučilištu ili na razini župnih zajednica. Susreti „Hrvatskog nadzemlja“, koncerti, sv. mise i sl. Sve smo održali online i na taj način pokušali nastaviti duhovnu skrb o mladima. Održavanje nastave online je jedan veliki izazov i za studente i za nastavnike. Nadajmo se da će i takav oblik nastave uroditi dobrim plodovima. Poruka svima je da se ponašamo odgovorno i prema sebi i svojim bližnjima te da nastojimo izvršavati sve svoje studentske i radne obveze. Započelo je jedno „novo normalno“ razdoblje suživota nas i virusa. Sada je potrebno pronaći nove metode rada i svakodnevnog života.

Što najviše muči mlade ljude u današnje vrijeme, je li to pro-

nalazak posla, dvojba hoće li ostati u Hrvatskoj, pritisci okoline da budu najbolji, pritisak osnivanja obitelji? I kakav biste savjet dali mladim ljudima?

- Vrijeme studiranja je svakako jedno krizno razdoblje ili bolje rečeno to je vrijeme mnogovrsnih odabira koje pred nas stavljaju naš život i društvo u kojem živimo pa se zbog toga mlada osoba nalazi u stanju stresa ili nekih dvojbi. Potrebno je odgovorno odabrati svoje životno poslanje i školovati se, potrebno je pronaći dobre i kvalitetne prijatelje pa i momka ili djevojku te promišljati i o budućnosti u obiteljskom, svećničkom ili redovničkom životu.

Mladima treba pomoći svojom prisutnošću i savjetima kako bi mogli samostalno razmišljati i donijeti odluke o sebi i svom životu, o svom pozivu, pa i o tome gdje žele živjeti i raditi.

Sve mlade generacije imaju ove gore nabrojene iste izazove, samo svatko od njih ima svoje originalne životne odluke po kojima se razlikuju jedni od drugih. Najvažnije je da to njihove odluke budu odabrane slobodno i odgovorno.

Nedavno na je Kampusu održana i duhovna obnova za početak nove akademske godine. Jeste li zadovoljni odazivom, koliko mladima znače duhovnost i molitva?

- Na sve naše duhovne susrete uvijek je dobar odaziv studenata. Zbog pandemije mnoge smo, nažalost, morali otkazati. No, neke ipak pokušavamo održati.

Jedan od ljepših susreta je s našim nadbiskupom mons. Marinom Barišićem koji svake godine za početak i za kraj predavanja predvodi sv. misu. Tako je bilo i ove godine. Oku-

pili smo se u dvorištu kampusa kako bismo lakše poštovali sve epidemiološke propise. Susret smo započeli duhovnim nagovorom koji je održao prof. Mladen Parlov, dekan KBF-a. Nakon predavanja molitvena zajednica „Hrvatsko nadzemlje“ predmolila je kronicu, nakon koje su uslijedile sveta misa i propovijed oca nadbiskupa. Nakon mise održao se i koncert moderne duhovne glazbe na kojem su nastupile sestre Ramljak, fra Marin Karačić i naš glazbeni sastav „Veritas aeterna“. Cijeli susret smo prenosili online kako bi svi koji žele mogli pratiti predavanje, molitvu, sv. misu i koncert. Nadamo se da ćemo i ubuduće nastaviti s mnogim našim projektima uz sve trenutačne pandemijske probleme jer duhovnost i molitva su svima nama, a posebno studentima, od velike važnosti.

IZVANREDNI PROFESOR IVICA KELAM, FAKULTET
ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI U OSIJEKU

Najpopularniji na Facebooku je - antivakcerski pokret!

Antivakseri na Fejsu imaju više od 31 milijun sljedbenika, na YouTubeu gotovo 17 milijuna pretplatnika i 7 milijuna sljedbenika na Instagramu, te donose više od milijardu dolara prihoda Facebooku

PIŠE: **BRANKO NAĐ**

Brojni prosvjedi protiv COVID potvrda diljem Hrvatske te sve luđe izjave odnosno opravdanja antivaksera o tome zašto se ne žele cijepiti, pa čak ni testirati na koronavirus pokazao je najzornije dosad da Hrvati ne vjeruju nikome. Najmanje sami sebi.

A borba s koronom je svaki dan sve teža. Četvrti val pandemije COVID-19 ide prema svom vrhuncu, svakodnevno se obaraju rekordi u broju novoizraženih građana, no, za sada, srećom, taj broj još uvijek ne prati i rekordni broj umrlih od SARS-CoV-2 virusa. Iako se cijeli svijet bori s pandemijom COVID-19 više od 18 mjeseci, te su nam dostupna učinkovita cjepiva, čini se da je situacija dramatičnija i teža nego na samom početku pandemije kada se o novom virusu nije puno toga znalo.

- Danas, krajem 2021. godine i nakon godinu i pol dana dramatične borbe globalnog društva protiv virusa, u kojoj je „naša“ strana, rekao bih, znanstvena, u rekordnom roku izumila više učinkovitih cjepiva, čovjek bi očekivao da će se građani Hrvatske masovno krenuti cijepiti i na taj način pomoći zaustaviti pandemiju COVID-19. Dogodilo se upravo suprotno, nakon što su se cijepili svi oni koji ne dovode u pitanje učinkovitost cjepiva, proces cijepjenja je stao. Velika odgovornost za neuspjeh kampanje cijepjenja, ne samo u Hrvatskoj, već u svim zemljama okruženja, leži u utjecaju teorija zavjere na odluku građana da odgode ili u potpunosti ne pristupe cijepjenju. Hrvati imaju specifičan mentalitet – samopoštovanje je minimalno, a degradiranje

samih sebe kao nacije je poznato oduvijek. Upravo zato smo i labilni i skloni vjerovati svemu i svačemu, ali ne dopuštamo da netko tko je stručan u svom području svojim diskurzom želi dobro drugima, nismo na to navikli, govori za Universitas izvanredni profesor **Ivica Kelam**, voditelj Katedre za filozofiju i povijest Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, gdje predaje filozofiju obrazovanja, etiku učiteljske profesije i bioetiku. Nemalo je reći da smo ostali šokirani kada je Kelam, predsjednik Hrvatskog bioetičkog društva, na nedavnim Lošinjskim danima bioetike iznio istraživanje prema kojem većina njegovih studenata vjeruje u teorije zavjere.

Jesu li vas iznenadile teorije zavjere koje su se rodile otkako se pojavio COVID-19 i pandemija okovala svijet?

Teorije zavjere su dodatno produbili nepovjerenje javnosti prema institucijama društva, te je prema istraživanju javnog mišljenja na razini Europske unije utvrđeno da građani Hrvatske imaju jednu od najnižih razina povjerenja u institucije pa su pored građana Bugarske i Rumunjske najviše skloni prihvaćati teorije zavjere. Ali, samo prihvaćanje teorija zavjera, koje su prisutne u svijetu oko raznih tema, nisu me pretjerano kod nas iznenadile.

Zašto zapravo teorije zavjere nastaju? Jer jedno je znanstvena radoznalost, a nešto sasvim drugo panično teoretiziranje o zavjerama nevidljivih sila, zar ne?

Od samih početaka pandemije pojavljuju se razne i sve brojnije teorije zavjere o tome kako je došlo do pandemije CO-

VID-19, koje variraju od toga da je virus namjerno pušten iz laboratorija, da se pojavio zbog 5G mreže, do toga da je namjerno dizajniran kako bi nas Bill Gates mogao sve čipirati preko cjepiva. To proizvođa strahovi, nesigurnost, nedostatak empatije, ali najvažnije, nedostatak osnovnih znanja.

Ljudi gušteri umjesto znanosti

Čitanje i slušanje teoretičara zavjere ponekad može biti i zabavno, no koliko su nam ti njihovi stavovi i agresivna glasnoća umanjili šanse u borbi protiv koronavirusa?

Ispitivanje javnog mišljenja provedeno u lipnju 2020. u Hrvatskoj je pokazalo da više od polovine ispitanika vjeruje u neku od teorija zavjera, pri čemu ispitanici za nastanak koronavirusa u najvećoj mjeri optužuju Billa Gatesa i farmaceutske kompanije. Novija istraživanja javnog mišljenja poput istraživanja koje je agencija Promocija Plus u srpnju 2021. provela za RTL o stavu hrvatskih građana prema cijepjenju. Ispitanici koji se nisu cijepili, a nisu niti preboljeli koronu, kao ključni argument zašto se ne žele cijepiti navode moguće nuspojave. Takvih je gotovo trećina ili 31,2 posto. Više od četvrtine (27,7 posto) smatra da je cjepivo nesigurno, dok 15,8 posto tvrdi da je korona laž ili da se preuveličava opasnost od ove zarazne bolesti koja je paralizirala svijet. To su ključna tri odgovora, no ima i onih koji primjerice navode da Bill Gates čipira ljude, takvih je 1,9 posto dok se gotovo 5,7 posto anketiranih protivi svakom, pa tako i ovom cijepjenju.

Ravnozemljaši pobjeđuju; u ludosti dakako

Kojemu povama najluđe teorije zavjere u povijesti – ravna Zemlja, negiranje slijetanja na Mjesec ili čipiranje da nas preko cjepiva lakše prisluškuje Bill Gates?

Mislim da ravna Zemlja dobiva medalju, ali čisto zato što je potaknula brojna izdanja i izjave u našem društvu te je „ravnozemljaša“ poprilično mnogo, a onda se mogu nasmijati njihovim izjavama i teorijama iako, treba imati na umu da te teorije zavjere istražuju i djeca i mladi i na njih može imati jako negativne utjecaje. No, o tome treba posebno razgovarati.

FLICKR

Iz navedenih istraživanja je vidljivo da su teorije zavjere naišle na plodno tlo u Hrvatskoj, te iako su bile prisutne oduvijek u pandemiji COVID-19 su eksponencijalno narasle i doprinijele daljnjim podjelama u društvu i produblivanju nepovjerenja javnosti. Iako je mnoge teorije zavjere lako demistificirati i dokazati kao potpuno sulude poput teorije o ravnoj zemlji ili zavjeri ljudi guštera koji iz sjene vladaju planetom, postavlja se pitanje zašto ljudi sve više su skloniji vjerovati teorijama zavjere, a ne dokazanim znanstvenim istinama i općeprihvaćenim činjenicama poput one da je Zemlja okrugla.

Donedavno smo mislili da se teorijama zavjere bave neki tamo opskurni likovi, s margina društva, no panika oko korone i cje-

“

Zabrinjava velik broj znanstvenih djelatnika koji odbijaju cijepljenje. To svakako povlači pitanje „Ako ne vjeruju liječnici, zašto bih ja?“ kod slabije obrazovane populacije naših sugrađana

piva pokazala je da među teoretičarima zavjere ima i priznatih znanstvenika, političara, umjetnika. Je li to bilo za očekivati? Kako se uopće boriti protiv teorija zavjere?

Svakako zabrinjava i velik broj znanstvenih djelatnika koji odbijaju cijepljenje. To svakako povlači pitanje – ako ne vjeruju liječnici, zašto bih ja – kod slabije obrazovane populacije naših sugrađana. A medicinsko osoblje, medicinske sestre i braća, koji se ne žele cijepiti zapravo svojim izravnim radom s pacijentima dovode u opasnost i pacijente i sebe i svoje obitelji. Kod medicinskih sestara posebno je popularna teorija zavjere o nemogućnosti začeća nakon primitka cjepiva iako je ta teorija znanstveno više puta negirana.

Autori priručnika o teorijama zavjere Stephan Lewandowsky i John Cook kao čimbenike koji potiču ljude da vjeruju u teorije urote ističu: osjećaj nemoći koji smo svi mi doživjeli u pandemiji, lakše suočavanje s prijetnjama, budući da teorije urote ljudima omogućuju da se lakše nose s prijetećim događajima usmjeravanjem krivnje na urotnike, poput Billa Gatesa i njegov program čipiranja ljudi preko cjepiva, objašnjavanje neobičajenih događaja, budući da su ljudi skloni predlagati zavjere kao objašnjenja za događaje koji su malo vjerojatni. Teorije urote djeluju kao način suočavanja sa stresom koji ljudima pomaže u prevladavanju nesigurnosti. Psihologinja Angie Vorster u članku „Psihologija oklijevanja i odbija-

PIXABAY

puno u općoj populaciji, možda svega nekoliko posto, no laži i dezinformacije koje oni šire preko društvenih mreža imaju veliki utjecaj na dio javnosti koja je zbunjena i prestrašena s mnoštvom kontradiktornih informacija, te nije dovoljno medijski ni informatički pismena da uspješno razluči teorije urote od provjerenih i kredibilnih znanstvenih činjenica.

Borba protiv tih teorija zavjera stoga se isto mora odvijati preko medija i društvenih mreža, ali nekim popularnim načinom popularizacije znanosti kako bi se znanstvene činjenice približile ljudima.

‘Škola za život’ bez životnih tema

Radili ste istraživanje na svome Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti. I rezultati su pokazali da većina studenata vjeruje u teorije zavjere. Kako to komentirate?

Istraživanje, koje je provedeno među studentima fakulteta u sklopu izrade diplomskog rada pod mojim vodstvom o utjecaju teorija zavjere na stav studenata prema cijepljenju, to je i potvrdilo. Istraživanje je provedeno u proljeće 2021. Ukupno je u istraživanju sudjelovalo 165 studenata koji su anonimno ispunili online anketni upitnik od 27 pitanja. Utvrđeno je da studenti kao glavni izvor informacija o teorijama zavjere navode internet i društvene mreže, nadalje, na pitanje: Imate li u planu dobrovoljno se cijepiti protiv pandemije COVID-19? Svega 20% studenata je napisalo da se planira cijepiti, 53% da ne planira, a 27% da nije sigurno. Na pitanje: Jeste li spremni preporučiti cijepljenje protiv pandemije COVID-19 svojim bližnjima? Svega 23% studenata je napisalo da je spremno preporučiti cijepljenje, 41% da nije, a 26% da nije sigurno. Iz rezultata ovog istraživanja vidljivo je da su studenti jako nepovjerljivi prema cijepljenju što je vrlo zabrinjavajuće, nadalje utvrdilo se da studenti većinom vjeruju u teorije zavjere, te da se ne žele cijepiti niti preporučiti cijepljenje svojim bližnjima. Jedno od mogućih rješenja je sustavna edukacija građana o štetnostima teorija urote.

Ako tako mladi ljudi u tom omjeru sumnjaju u modernu empirijsku znanost, što to govori o našem odgojno-obrazovnom sustavu?

No, to polazi i od našeg odgojno-obrazovnog sustava još od samih početaka. Ako mladi ljudi te srednja dob, a među njima i pripadnici visokoobrazovanih krugova ne vjeruju modernoj empirijskoj znanosti znak nam je da je alarm koji upozorava da je „nešto trulo“ već davno upaljen, ali ga nitko ne čuje ili ne želi čuti. Naš odgojno-obrazovni sustav našao se ispred kurikularne reforme, čak i nazvane „Škola za život“, ali nikakve životne teme i važna pitanja se ne obra-

“

Svaka nova vlast i njihove nove garniture započinju s novim ‘reformama’, a tako se samo vrte u krug. To je problem našeg mentaliteta i ega koji je izuzetno osjetljiv na sve što nije on sam napravio

duju u onoj mjeri u kojoj bi se trebale. Od kritičkog mišljenja, a nadam se da će rad na tom novom kurikulu i predmetu uroditi plodom, do razvoja kolektivne svijesti i važnosti brige za druge. To je jedan od segmenata Bioetike koju je potrebno uvesti na sva sveučilišta i kolegijima razviti bioetički senzibilitet, no, fakultet je zadnja stanica, tu se može taj senzibilitet samo pojačati ili otvoriti pitanja koja su primjerena akademskom miljeu. Ostaje pitanje što je s pripadnicima društva koji nisu upisali fakultete. Oni takav bioetički, etički općenito, senzibilitet moraju razviti u osnovnoj i srednjoj školi, a na tome se ne radi dovoljno do nikako iako je na papiru, posebno u međupredmetnim temama, sasvim solidno zamišljeno. O to-

me zašto to nije dovoljno snažno odjeknulo i zaživjelo je zapravo problem našeg mentaliteta koji ne voli timski rad, ali i nedovoljne motiviranosti učitelja. Sustav treba mijenjati, ali ne samo na papiru, već i u praksi gdje se i dalje nižu činjenice.

Kako inače gledate na hrvatsko školstvo? Mnogi praktičari godinama upozoravaju da djeca uče brdo nepotrebnih informacija, a ne znaju razmišljati.

Činjenično učenje nije izostalo niti sada nakon reforme, iako nisam u sustavu školstva, od kolega sam čuo kako činjenično znanje je suženo, smanjeno, ali su se samo neke činjenice izbacile, a nije se nešto modernizirao način poučavanja preostalih činjenica i pri tom ne mislim na uporabu tableta već na modernizaciju pedagoškog i metodološkog pristupa u kojem učenic mora biti u središtu odgojno-obrazovnog procesa, ali s ciljem stvaranja socijalne svijesti prema ljudima koji ga okružuju. To treba poticati na svim predmetima i uz veći broj problemskih zadataka i istraživanja potaknuti učenike na razmišljanje i zaključivanje, a ne na pusto štrebanje činjeničnog znanja koje nije uporabljivo za svakodnevni život, a posebno ne za život koji čeka današnjeg učenika, primjerice za 15 godina kad završi svoje školovanje. Naš sustav ne prati trendove, mi danas moramo, kreirajući program, razmišljati što će biti za 15 godina.

Obrazovni sustav koči politika i previše ega

Godinama se pokušavaju raznorazne reforme obrazovanja; evo, sad su najavljena i nova zakonska rješenja za znanosti i visoko školstvo, no uvijek sve ostane mrtvo slovo na papiru. Što mislite, zašto naši prosvjetni vlastodršci uvijek misle da povijest počinje od njihove garniture, pa uvijek s „reformama“ počinju ispočetka?

Niti to nije baš ostvarivo jer svaka nova vlast i njihove nove garniture započinju s novim „reformama“, a tako se vrte u krug. To je problem našeg mentaliteta i ega koji je izuzetno osjetljiv na sve što nije on sam napravio. Treba provesti započeto, ali tada napraviti evaluaciju svih razina obrazovanja te tek tada mijenjati, nadopunjavati i stvarati novo. Problem je što se u obrazovanje previše upliće politika, a premalo stručnjaci koji nisu iz političkih miljea ili, ako ih i ima, ne da im se dovoljno prostora za kvalitetan rad. Imam često osjećaj da imam dovoljno sposobnih i kreativnih ljudi koji bi se mogli baviti poboljšanjem obrazovnog sustava, ali da to jednostavno nekima nije u interesu pa je jednostavnije započeti nešto novo, a zapravo je to novo već prožvakano nekoliko puta samo preimenovano. A vi osobno, da vas sutra imenuju ministrom znanosti i obrazovanja, koji bi bili vaši prvi potezi? U kojem sektoru obrazovne vertikale treba najviše promjena?

Promjene se bave samo nekim kozmetičkim inačicama, a zanemaruje se razvoj kritičkog mišljenja, čitalačkih kompetencija i matematičke pismenosti potrebnih za normalno funkcioniranje u svijetu odraslih te bi Ministarstvo, na čelu s ministrom, trebalo poraditi na tome, ali i na vraćanju statusa i poštovanja učiteljima i profesorima koje zaslužuju. Kod nas je zapostavljeno i strukovno obrazovanje jer je popularno mišljenje da je strukovno obrazovanje „ispod časti“. Strukovno obrazovanje treba popularizirati, ali i napraviti reformu strukovnog obrazovanja s novim udžbenicima, priručnicima i pogledom u budućnost pred nama kako bi te struke uistinu konkurirale na tržištu rada za nekoliko godina. Obrazovni sustav treba kontinuirane promjene, rast, razvoj, evaluacije, ali ništa od toga ne ide bez temeljne reorganizacije cijelog sustava. To je utopijski posao, ali, nadam se, posao koji će jednog dana biti realiziran isključivo za dobrobit naših budućih generacija. Tada se sigurno ne bi dogodilo da toliki broj mladih vjeruje neprovjerenim internet-skim činjenicama već bi temeljem svog znanja i iskustva donosili ispravne odluke na svoju korist, ali, kako i je etički i moralno, i na korist drugih, društva.

nja cjepiva“, pokušava dati odgovor na pitanje zašto neki ljudi preferiraju teorije zavjere nad znanstvenom istinom. Prema jednoj hipotezi, znanost koja stoji iza razumijevanja virusa previše je apstraktna i komplicirana da bi laici razumjeli: osim ako razornom učinku virusa ne svjedoče iz prve ruke, može im biti teško razumjeti da nevidljivi entitet može izazvati toliku štetu.

Prema izvješćima koje je objavio Center of Countering Digital Hate međunarodna neprofitna nevladina organizacija, antivaxerski pokret je najpopularniji na Facebooku. Imaju više od 31 milijuna sljedbenika, na YouTubeu imaju gotovo 17 milijuna pretplatnika i 7 milijuna sljedbenika na Instagramu, te donose preko milijardu dolara prihoda Facebooku. Nije onda nikakvo čudo da unatoč proklamiranoj borbi društvenih mreža protiv širenja teorija zavjera, one i dalje bujaju jer su prema nedavno objavljenim dokumentima jedan od temeljnih alata za privlačenje korisnika društvenih mreža. Naime, javno objavljeni podaci bivše zaposlenice Facebooka su pokazali da je Facebook algoritam tako podešen da zaokuplja pozornost korisnika izlažući ih sadržajima koji će ih emocionalno angažirati poput ljutnje i bijesa. U tom smislu teorije zavjere koje se doslovno svakodnevno javljaju i šire preko društvenih mreža obavljaju savršeno svoju ulogu zadržavanja korisnika što duže na društvenoj mreži. No, potrebno je istaknuti da pravih teoretičara urote nema

BRANKO NADIĆ

ODRŽANI 19. LOŠINJSKI DANI BIOETIKE

Poticanje čovjeka na preuzimanje odgovornosti

Nakon jednogodišnje pauze, prouzročene pandemijom koronavirusa, u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva, Hrvatskog bioetičkog društva i Grada Malog Lošinja, u Velom Lošinju je održano devetnaesto izdanje međunarodne znanstveno-kulturne manifestacije

Piše **BRANKO NAD**

Na 19. Lošinjskim danima bioetike sudjelovalo je gotovo stotinu znanstvenika i studenata iz Grčke, Hrvatske, Italije, Njemačke i Srbije, kao i brojni studenti koji su organizirali bioetičku radionicu „Bioetika, odgoj i obrazovanje“. Ovogodišnja manifestacija nije održana, kako je uobičajeno, u proljeće u Malom Lošinju, nego u jesen u Velom Lošinju.

Plenarno predavanje na otvorenju skupa održao je docent **Matija Mate Škerbić**, pokušavši odgovoriti na pitanje – Čemu bioetika u odgoju i obrazovanju:

- Bioetički pristupam sa strane filozofije i gledam je kao filozofijsku bioetiku te ju razmatram u kontekstu odgoja i obrazovanja. Filozofija i bioetika presudno si važne za pojedinca u suvremenom svijetu koji uvelike karakterizira bio-tehnološki (i) STEM novum, kao i sve dobro i loše što iz njega proizlazi odnosno što on sa sobom donosi. Filozofija razvija kritičko i reflektivno mišljenje, vještine rješavanja problema („problem solving“), kreativno i dizajnirano mišljenje, sposobnost donošenja kvalitetnih odluka i stavova temeljenih na plauzibilnim argumentima, ljudske resurse i potencijale koji dovode do čovjekova procvata te nastojanja oko potrage za nalaženjem smisla života te pojedinca koji teži nalaženju i ostvarenju istinskih životnih vrijednosti. Istovremeno, bio-

etika pruža orijentaciju, upućuje čovjeka na preuzimanje odgovornosti; razvija bioetički senzibilitet odnosno suosjećanje i empatiju te traži aktivno djelovanje i angažiranost, poručio je okupljenim studentima profesor Škerbić.

Duboki utjecaj na okoliš

Plenarna predavanja održali su i Luisella Battaglia (Italija) te Thomas Sören Hoffmann (Njemačka), dobitnici međunarodne Nagrade „Fritz Jahr“ za istraživanje i promicanje europske bioetike za 2020. i 2021. godinu.

- Činjenica da čovjek duboko utječe na okoliš ne znači da etička promišljanja moramo ograničiti samo na problematiku zaštite okoliša. Umjesto toga, morali bismo prepoznati i povezati različite razine moralne odgovornosti – od osobne i obiteljske odgovornosti, preko društvene odgovornosti do odgovornosti spram budućih generacija, nehumanih subjekata, biosfere. Zapravo, ako razmišljamo šire, i prepoznamo zajedničku sudbinu čovječanstva i prirode, trebali bismo pokušati povezati problematiku vezanu uz okoliš s izazovima postizanja slobode i pravde.

Poručila je to u svome plenarnome predavanju talijanska filozofkinja i bioetičarka **Luisella Battaglia**, profesorica Sveučilišta u Genovi. Govorila je o važnosti misli Fritza Jahra za suvremenu bioetiku kompleksnosti te je zagovarala širenje moralno-

ga obzira na životinje i razvijanje „bioetike životinja“, što je jedna od dominantnih tema u njezinu opusu.

Na tematskom okruglom stolu Pandemija i bioetika izlaganja su održali Marcus Knaup i Ludwig Krüger (dvojica filozofa sa Sveučilišta u Hagenu u Njemačkoj, koji su suradnici u novopokrenutom njemačko-hrvatskom znanstvenom projektu „Problematika javnog zdravstva iz perspektive integrativne bioetike: usporedba Njemačke i Hrvatske“), zatim Zoran Todorović (s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Beogradu, udružen sa suradnicama koje su stručnjakinje za psihijatriju i sociologiju medicine) te liječnik Srećko Gajović i psiholog Vanja Kopilaš (sa Sveučilišta u Zagrebu, obojica stručnjaci u području neuroznanosti).

Svojevrsna stručna poslastica za sudionike Dana bioetike bilo je pak predavanje njemačkog filozofa i bioetičara **Thomasa Sörena Hoffmanna**, profesora na Sveučilištu u Hagenu. Svojim je predavanjem postavio pitanje u kojem smislu integrativna bioetika može izgraditi stvaran i održiv „most prema budućnosti“?

- Odgovor na pitanje o „mostu prema budućnosti“ leži prije u činjenici da se integrativna bioetika bavi totalitetom, stvarnom cjelinom naše individualne i društvene fizičke egzistencije. Njezina je tema kontinuum u kojem se život odvija u svoj svojoj raznolikosti. Razmišljati u skladu s gledištem integrativne bioetike znači razumjeti i objasniti kontinuum života; znači čak i sudjelovati u njemu na taj način. To također znači razotkrivati apstrakcije kao takve i – bez zapadanja u vitalizam – naučiti priznati primat života u svakom razumnom aspektu, poručio je profesor Hoffmann.

Korona i teorija zavjere

Dakako, tijekom Lošinjskih dana bioetike puno je govora bilo o pandemiji koronavirusa, cijepljenju, brojnim teorijama zavjere. **Ivica Kelam**, predsjednik Katedre za filozofiju i povijest Fakulteta za odgojne i obrazovne

znanosti osječkog Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, prezentirao je istraživanje koje su proveli među studentima njegova Fakulteta o utjecaju teorija zavjere na njihov stav prema cijepljenju. Istraživanje je provedeno u proljeće 2021. Ukupno je u istraživanju sudjelovalo 165 studenata koji su anonimno ispunili online anketni upitnik od 27 pitanja.

- Istraživanje među osječkim studentima pokazalo je da većina studenata vjeruje u teorije zavjere. Velika većina studenata je upoznata s teorijama zavjera vezanih uz pandemiju COVID-19. Isto tako, velika većina studenata smatra teorije zavjera opasnim. I ne postoji značajna razlika u stavovi-

ma prema teorijama zavjera između studenata Učiteljskog studija i Predškolskog studija. Slušanje kolegija Bioetika je pomoglo studentima kod razpoznavanja teorija zavjera i oblikovanja vlastitog mišljenja. Stoga je ovo istraživanje dokazalo opravdanost kolegija Bioetike kao kolegija koji igra značajnu ulogu u razvoju kritičkog mišljenja i orijentacijskog znanja kod studenata Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, saznali su sudionici konferencije.

U proteklih osamnaest godina održavanja, Lošinjski dani bioetike izrasli su u najznačajniju bioetičku konferenciju u ovom dijelu Europe. Dosad je u radu Lošinjskih

Znanstvenik Saša Zavrtnik upozorio je na važnost pčela

Predavljanje aktualnih bioetičkih izdanja

Predavanje Matija Mate Škerbića

Sudionici
19. Lošinjskih
dana bioetike

OSJEČKI DANI BIOETIKE

Tehnološki napredak za jedne predstavlja divljenje, za druge je najava 'kraja'

Četvrto izdanje bioetičkih susreta u gradu na Dravi, u organizaciji Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, okupilo je 70 sudionika koji su održali gotovo pedesetak izlaganja i radionica

Piše **BRANKO NAD**

Umjetnost i kultura, uz ostala područja ključna za razvoj humanosti i čovjekove osobnosti, našla su se pred brojnim izazovima u posljednje dvije godine, kada se svijet prvi put susreo s globalnom pandemijom. Stoga je upravo to područje ljudskog djelovanja bilo glavna tema četvrtih Osječkih dana bioetike, koji su održani u gradu na Dravi, nakon godinu dana stanke zbog pandemije koronavirusa.

Okupilo se 70 sudionika, koji su u dva dana skupa održali pedesetak izlaganja i radionica.

– Da je pandemija otvorila vrata novim istraživanjima i postavila nova pitanja dokazuje i naš skup koji mnogobrojnim izlaganjima prikazuje kako su se bioetički aspekti i područja ljudskog života, s naglaskom na umjetnosti i kulturi, borili s izazovima "novog normalnog". Bioetičke perspektive umjetnosti i kulture zaista su velike te nude velik broj zanimljivih, osebujnih, ali i kontroverznih te dvojbinih tema. Upravo to i jest jedno od glavnih obilježja integrativne bioetike koje se ogleda u njezinoj multi/inter/transdisciplinarnosti te pluriperspektivizmu obuhvaćajući perspektive mnogobrojnih znanstvenih i umjetničkih područja, samim time i umjetnosti i kulture – poručio je izv. prof. dr. sc. Ivica Kelam, predsjednik Organizacijskog odbora Osječkih dana bioetike.

Rascjepkanost disciplina

Na svečanome otvorenju konferencije, prof. dr. sc. Damir Matanović, dekan Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, objasnio je povezanost područja bioetike sa znanstvenim aspektima obrazovanja budućih prosvjetnih djelatnika, čime se upravo njegova ustanova bavi. Poručio je Matanović da je za razliku od svih relativno uskih pedagoških područja, bioetika vrlo široka i sveobuhvatna disciplina.

– Bioetika pokušava razumjeti današnji svijet, pokušava dati odgovore na zbivanja koja su izuzetno brza, turbulentna, koja teško pratimo. Stoga smatram da vještine i kompetencije

koje nudi bioetika moramo prenijeti našim studentima, koji će odgajati i obrazovati našu djecu, naše unuke. Generacije koje dolaze iza nas, a koje će puno više nego mi razumjeti svijet u kojem žive. I mijenjati ga nabolje.

Složio se s time i prof. dr. sc. Ante Čović, prorektor Sveučilišta u Zagrebu, voditelj Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Čović je napomenuo kako je u traženju odgovora na pitanja suvremene civilizacije neodrživa rascjepkanost na zasebne znanstvene discipline.

– Potrebno je sagledati cjelinu, o čemu progovara upravo integrativna bioetika. Razvili smo metodološki koncept transdisciplinarnosti, koji predviđa da se u znanstveno sagledavanje uključuju i izvanznanstvene perspektive. Jer u traženju odgovora na pitanja koja nameće ova kompleksna i opasna situacija u kojoj se nalazimo, moraju biti upregnuti svi ljudski intelektualni potencijali – poručio je prorektor Čović.

Osječke dane bioetike službeno je otvorio prof. dr. sc. Vlado Guberac, rektor Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

U svome plenarnome izlaganju Odilon-Gbènoukpo Singbo s Hrvatskog katoličkog sveučilišta upozorio je da se danas u laboratorijima oblikuju "novi ljudi" za koje nismo sigurni hoće li imati još nešto od ljudskog. Nema sumnje, dodao je, kako je suvremeni razvoj donio velike revolucije, odnosno prednosti. Produžen je životni vijek, sve je više obrazovanih umova, medicinski razvoj rano otkriva mnoge bolesti, olakšana je komunikacija među ljudima, osobito među udaljenima.

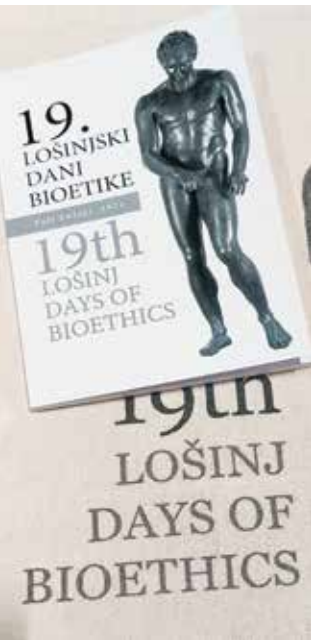
'Novi ljudi'

Međutim, takvi razvoji predstavljaju i određenu hipertrofiju ljudske inteligencije zbog izostanka mudrosne dimenzije. Priroda postaje žrtva onog hibrida, naše uobraženosti, oholosti i neumjerenosti preko ultraliberalnog tehnokapitalizma, smatra Odilon-Gbènoukpo Singbo.

– Medicina se robotizira, tehnologija se biologizira, a bitno ološko se tehnologizira. Sateli-

Svečano otvorenje
Osječkih dana bioetike

dana bioetike sudjelovalo više od šest stotina znanstvenika i znanstvenica različitih profila iz tridesetak zemalja Europe, Sjeverne i Južne Amerike te Azije, kao i više od tri stotine studenata i studentica iz Hrvatske i drugih zemalja Jugoistočne i Srednje Europe. Lošinjski dani bioetike odigrali su ključnu ulogu u razvoju bioetike u Hrvatskoj i Jugoistočnoj Europi, te umrežavanju hrvatskih i jugoistočnoeuropskih bioetičara i bioetičarki s kolegama i kolegicama iz drugih dijelova Europe i svijeta, a uvelike su doprinijeli i nastanku inovativnog koncepta integrativne bioetike, koji je već etabliran u svjetskoj bioetičkoj raspravi.

Thomas Sören Hoffmann

ti kroz GPS pokrivaju gotovo svaki kvadrat našeg planeta. Umjetna inteligencija eksponencijalno raste, a kibernetika zauzima nepregledan prostor. Algoritmi pak ostavljaju dojam da sve drže pod kontrolom i čuvaju našu sigurnost. I takav je razvoj za jedne izvor divljenja, dok je za druge najava konca naše termoindustrijske civilizacije. Nema dvojbe da živimo, mičemo se i jesmo u online, tj. virtualnom životu. Iza nas su, dakle, vremena kad je čovjek bio gospodar i glavni igrač u upravljanju tehnikom – zaključio je Singbo, uz opservaciju da virtualni svijet sve više dobiva vlastiti status i sve se jasnije ubrizgava u fizičku stvarnost u kolaboracijskoj interakciji, sve do fuzije s fizičkim.

Suorganizatori 4. Osječkih dana bioetike su Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku, Akademija za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Kineziološki fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatsko bioetičko društvo, Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta sv. Ćirila i Metoda u Skopju.

Valja naglasiti da su organizatori Osječkih dana bioetike, ponajprije djelatnici Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, na svakome koraku promovirali poštovanje propisanih epidemioloških mjera. S nadom da se dogodine svi ponovo okupe u gradu na Dravi, međutim s manje straha od virusa i bez, sada već svima dosadnih, zaštitnih maski.

Sudionici konferencije ispred zgrade Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Predavanje Odilon-Gbènoukpo Singboa s Hrvatskog katoličkog sveučilišta

Radionice i vježbaonice

KALIFORNIJSKA VINARSKA PRAKSA STUDENATA ZAGREBAČKE AGRONOMIJE

Neprocjenjivo iskustvo iz Napa Valleyja

Viktorija Grubišić, Marko Sokolić, Nina Buljević i Lovre Ljubičić boravili su u Kaliforniji na praksi koju im je omogućila Zaklada 'Miljenko Grgich', a koju je osnovao naš poznati vinar iz Kalifornije

Piše: **BRANKO NAD**

Četiri studenta Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu boravili su u Kaliforniji, na praksi u tamošnjim vinogradima i vinarijama. Preko velike bare otišli su pomoću stipendija koje su dobili iz zaklade Croatian Scholarship Fund, u sklopu koje od 2014. godine djeluje i Zaklada "Miljenko Grgich", koju

je osnovao naš poznati vinar iz Kalifornije. Sredstva Zaklade namijenio je studentima vinogradarstva – vinarstva upravo sa zagrebačke Agronomije. Od osnivanja do danas, stipendiju (u iznosu od 2000 američkih dolara) je dobilo 18 studenata, a na praksi u američke vinarije (u trajanju od 4 mjeseca) su otišla dosad ukupno 22 studenata. Za svakog je budućeg vinara

neprocjenjivo iskustvo posjetiti svjetski poznatu Napa Valley. Ove su godine na praksu otišli Viktorija Grubišić, Marko Sokolić, Nina Buljević i Lovre Ljubičić, te su s nestrpljenjem očekivali početak berbe. S radom su počeli 25. kolovoza, samo par dana prije dolaska prvog zrelog grožđa u vinariju, otkriva nam Viktorija. – U punom su jeku bile pripreme za berbu. Provodila se sa-

nitacija tankova u kojima će se provoditi dio alkoholne fermentacije, kao i čišćenje i pripremanje sve potrebne opreme, posuda te raspakivanje novodostavljenih bačava od francuskog hrasta.

Prekooceanska berba

Berba grožđa, kaže Viktorija Grubišić, započela je koncem kolovoza, a očekivano trajanje bilo je do pred kraj listopada.

Ipak, u samoj berbi hrvatski studenti nisu sudjelovali, osim manjih količina za turiste koji su željni iskusiti tradicionalni način muljanja grožđa "gaženjem", s obzirom na to da se većina njihovih studentskih zaduženja bazira unutar podruma i laboratorija za analizu mošta i vina.

Što se same berbe tiče, koja je u slučaju Grgich Hills Estate ručna, nju obavlja tvrtka

specijalizirana za berbu grožđa i ostalog voća (sezonski radnici), što je redovita praksa većine ostalih kalifornijskih vinarija (ako ne beru strojno). I to ima smisla kada se uzmu u obzir količine vinograda i grožđa koje proizvode, saznajemo od naše sugovornice.

Grgich Hills Estate samostalno uzgaja sve grožđe po načelima ekološke i biodinamičke poljoprivrede (posjeduju otpri-

petit syrah, zinfandel i bezviru-
sni klonovi hrvatske autohtone
sorte crljenak kaštelanski. Ta je
sorta poznatija i pod imenom
tribidrag; radi se o jednoj te
istoj sorti istog DNK profila,
koja je tijekom povijesti pre-
nesena u Italiju gdje je pozna-
ta pod nazivom primitivo te u
SAD gdje je poznata pod nazi-
vom zinfandel.

– Bilo je to veliko otkriće za
hrvatsko vinogradarstvo po-
četkom dvijetisućitih godina
profesora Edija Maletića i Iva-
na Pejića s naše Agronomije,
uz profesoricu Carole Meredith
s UC Davisa. Tim više što je zin-
fandel od crnih sorti treća naj-
zastupljenija, odnosno četvrta
najraširenija vinska sorta vi-
nove loze koja raste u Kaliforniji
kad se pribroji i chardonnay
kao vodeća bijela sorta – obja-
snila nam je Viktorija. Podaci su
to iz 2019. godine.

Jedna zanimljivost: kada
bi se usporedila količina samo
zinfandela koji raste u Kaliforniji,
zauzeo bi 80 posto ukupnih
hrvatskih vinogradarskih povr-
šina! Usporedba je napravljena
prema podacima iz vino-
gradarskog registra za 2020.
godinu.

U kalifornijskom klimatu
ne postoji toliki pritisak najpo-
znatijih gljivičnih bolesti koje
haraju Europom, odnosno bo-
lesti se lakše dovode pod kon-
trolu bez uporabe kemijski sin-
tetiziranih pesticida, fungicida
i sl., no imaju velikih proble-
ma s prisutnošću virusa (npr.
Grapevine red blotch virus
(GRBV) i sušom. Zbog toga je
prosječni životni vijek vinograde
u Kaliforniji oko dvadesetak
godina.

Ekološka filozofija

Grgich Hills Estate u pro-
izvodnji dijela svojih vina još
uvijek koristi vinograde posa-
dene krajem pedesetih godina
prošlog stoljeća, a posebno se
ponose prakticiranjem rege-
nerativne poljoprivrede i tzv.
“no till” obradom tla kako bi
održali “disease suppressive
soil”. Također, u svojim nasa-
dima imaju određeni postotak
trsova zaraženih virusima ko-
je ne krče, već datum berbe
toga grožđa uskladjuju sa zre-
losti koja je zbog utjecaja vi-
rusa postignuta kasnije od
zdravih trsova – otkriva
nam Viktorija zanimljivi-
vosti koje je naučila u
Kaliforniji.

– Cijelu ekološku
filozofiju i svjetona-
zor koji održavaju u
svojim vinogradima
prenose i u podrum.
Fokusirani su na
stvaranje autentič-
nih vina fermentaci-
jom pomoću prirodno
prisutnih “divljih kva-
saca”. U mošt tijekom al-
koholne fermentacije ne
dodaju nikakve dodatke
osim po potrebi prihranu za
kvasce, vinsku kiselinu i ki-
sik, a u vino će prije punjenja
u boce za bistrenje dodati ben-
tonit i bjelanjke jaja radi posti-
zanja proteinske stabilnosti. S
time da se bjelanjci stavljaju sa-
mo u crna vina.

Koliko je primijetila iz dana
u dan, degustacijska sala im je
tijekom cijelog radnog vrema-
na popunjena gostima, a i Napa
Valley Wine Train ovu vinariju
ima na popisu stajališta svojih
turističkih vlakova.

Godišnja im je proizvodnja
nešto viša od 600.000 litara, što
po volumenu u Kaliforniji nije
svrstano u “velike vinarije”,
ali jedni su od rijetkih koji na
jedinstvenoj lokaciji imaju ci-
jelu proizvodnju, kušaonicu,

podrum i skladište te distribu-
cijski dio, u kojem pakiraju i ša-
lju narudžbe koje pristižu iz ci-
jelog svijeta (od Europe do Juž-
ne Koreje i Kine).

– Zanimljivo, nisu zaintere-
siraniza daljnje širenje. Naime,
došli su do količina vinograda
i grožđa koje im odgovaraju te
su sada fokusirani na stvaranje
što kvalitetnijih vina. Vina, po-
sebice crna, rade tehnologijom
koja im osigurava dugovječ-
nost te u vinariji/degustacij-
skoj sali postoji veći izbor ar-
hivskih vina koja se prodaju
od oko 400 dolara po butelji. Mi
smo imali priliku probati sor-
tna vina Cabernet Sauvignona
iz 2004. te godinu 2006. – 2008. –
pojasnila nam je ovaj zagrebač-
ka studentica.

U vinu je istina – i voda

Pitamo je za tehnologiju
proizvodnje za koju kaže da se
kalifornijsko vinarstvo ne ra-
zlikuje previše od hrvatskog
u tome segmentu, barem što
se tiče bijelih vina. Ipak, i tu
nam informacije daje s rezer-
vom, zbog toga što nema nika-
kvog radnog iskustva u hrvat-
skim vinarijama osim onoga za
osobne potrebe. Odnosno pro-
izvodnjom količine od par sto-
tina do tisuću i pol litara vina
godišnje.

*Grgich Hills Estate
u proizvodnji dijela
svojih vina još uvijek
koristi vinograde
posadene krajem
pedesetih godina
prošloga stoljeća*

Specifičnost koju je vidjela
u Kaliforniji, a koju bi Vikto-
rija ipak izdvojila jest činjeni-
ca da prilikom proizvodnje bi-
jelih vina ono prolazi različito
posude tijekom svoje fermenta-
cije. Nakon berbe, sortiranja i
runjenja/muljanja te prešanja,
sva vina se talože oko dva dana
u inoks tankovima koji se odr-
žavaju na temperaturi između
14 i 20 stupnjeva.

– Nakon toga se sele u velike
drvene bačve zvane “foudre” iz
kojih dalje završavaju fermen-
taciju u barrique bačvama od
francuskog hrasta. Odležava-
nje u bačvama traje otprilike
šest mjeseci. Prilikom prera-
de chardonnaya ne odvajaju
peteljkovinu iz grozdova prije
prešanja, a prošle su godi-
ne prvi put fermentirali sortu
sauvignon blanc na kožicama
“skin-fermented” što je za ovu
vinariju novost. To će vino biti
spremno za punjenje u proljeće
2022. godine. Crna se vina i da-
lje proizvode na isti način kao
i “posljednjih 200 godina”,
produljene maceracije tijekom
alkoholne fermentacije na višim
temperaturama (19-30 stupnje-
va) uz prepumpavanje dva pu-
ta dnevno (pump-over) kako bi
se što više povećala ekstrakci-
ja tvari iz kožica. Potom slije-
di prešanje i pretok, također u
barrique bačve u kojima će, ovi-
sno o sorti, vino provesti izme-
du par mjeseci pa do dvije godi-
ne. Prilikom proizvodnje crnog
vina odvajaju dio mošta za ru-
žičasto vino, rosé – tzv. Saignée
metodom.

Naši su studenti u Kaliforniji
svjedočili, kako kaže Viktorija,
jednoj čestoj praksi s kojom
se u Hrvatskoj, kao i ostalim
zemljama Starog svijeta nika-
kad nećemo susresti. Naime,
u SAD-u je, zbog izrazito tople
klime i velikog sadržaja šećera
u grozdovima, učestala praksa
dodavanje vode u vino! Razlog:
kako bi se snizila ukupna alko-
holna jakost. Bez toga bi im vi-
na mogla doseći 17 i više posto

Viktorija Grubišić

alkohola, a već su i ovako vrlo
jaka i alkoholična. Tako se naj-
češće na etiketi nailazi na po-
stotak od 14,5 alkohola kod cr-
nih vina, premda nerijetko pre-
laze i 15 posto volumnih.

– Za naše pojmove vina su
izrazito kompleksna, alkoholi-
čna, jaka, drvena, izraženog
bukea, a u manjoj mjeri svježja i
voćna, u smislu primarnih aro-
ma prisutnih u grožđu – poja-
šnjava Viktorija.

Troje hrvatskih praktika-
nata smješteno je u GHE, a če-
tvrti kolegica radi u susjednoj
vinogradarskoj regiji Sonoma
Valley, u vinariji Obsidian Rid-
ge. Tijekom sezone prošli su i
prolaze gotovo sva zaduženja i
poslove koji bi se mogli raditi ti-
jekom prosječne berbe u podru-
mu. Sanitacija i pripremanje
tankova, kao i drvenih bačva
za punjenje moštom/vinom
(koriste vruću paru, sumpor i
ozon, ovisno priprema li se ba-
čva za punjenje ili čisti nakon
pražnjenja), nadopunjavanje
bačvi, pretakanje, prepumpa-
vanje crvenih vina različitim
metodama, praćenje dinami-
ke alkoholne fermentacije, do-
daci hranjiva za kvasce i kisi-
ka, korekcija kiselosti, obrada
i analiza uzoraka zrelosti mo-
štova kako bi se odredio idea-
lan trenutak za berbu, po zavr-
šetku alkoholne fermentacije
dodatak SO₂, održavanje uku-

pne higijene prostora i opreme
s kojom radimo.

– Osobno sam u laboratoriju
pripremala i analizirala uzorke
moštova, bilježila količine šeće-
ra, kiselina i dostupnog dušika.
Također nam je jedna od rad-
nih postaja i sortirni stol, na ko-
jem osiguravamo da sve grožđe
koje se odmah preša ili dostav-
lja u tankove radi maceracije
bude zdravo, mičući nezrele
grozdove, one sa znacima bo-
lesti, kao i veće količine lišća.
Jer samo najbolja sirovina mo-
že dati vrhunsko vino. Doslov-
ce se svakog dana nauči nešto
ново, a s obzirom na to kako
nam je većina kolega iz Mek-
sika, imamo i idealnu priliku
naučiti španjolski jezik – šali
se naša sugovornica.

Cilj – vlastiti rosé

Uz sve navedeno, dogovorili
su i proizvodnju male količine
vlastitog vina. Odluka je pala
na rosé, a naši su studenti ti koji
su zaduženi za donošenje svih
odluka vezano uz fermentaciju
istog. Viktoriji je cilj napraviti
kušanje za cijelo osoblje, kao i
buteljirati završeno vino te do-
nijeti u Hrvatsku barem 2-3 bu-
telje!

Sva znanja stečena tijekom
ove prakse doprinijet će nje-
zinu praktičnom iskustvu na
ovom polju i usmjeravati je da-
lje u odabiru sljedećeg zaposle-
nja. Viktorija priznaje da nema
vlastite vinograde koji bi odgo-
varali nekoj kategoriji osim “za
vlastite potrebe”, no smatra da
je svakako potrebno skupiti
mnogo berbi ispod pojasa prije
no što bi se upustila u pothvat
otvaranja vlastite vinarije.

– Svjesna sam da sam mlada
osoba bez previše radnog isku-
stva u struci i kao takva nemam
priliku biti previše izbirljiva.
Dakle, prihvatit ću prvu
korektnu ponudu koja naide,
koja će mi omogućiti daljnji ra-
zvoj i napredovanje – zaključila
je skromno Viktorija Grubišić.
Želim joj svu sreću!

SVEUČILIŠTE U SPLITU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET

raspisuje
NATJEČAJ

za upis na program **Dopunskog pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičkog obrazovanja u akademskoj godini 2021./2022.**

Pravo upisa imaju osobe koje, prema odredbama Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, osim pedagoških kompetencija, ispunjavanju ostale uvjete za rad u osnovnim i srednjim školama.

Uvjeti za upis:

- završen odgovarajući diplomski sveučilišni nenastavnički studij ili četverogodišnji dodiplomski sveučilišni nenastavnički studij;
- završen odgovarajući preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij na kojem se stječe najmanje 180 ECTS bodova.

Uz prijavu (obrazac na web-u) prilaže se:

- životopis
 - preslika domovnice
 - preslika rodnog lista
 - preslika svjedodžbe/diplome (pristupnici koji su odgovarajući studij završili u inozemstvu prilažu i rješenje o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije)
- Program traje dva semestra (60 ECTS bodova). Školarina u iznosu od 8.000,00 kuna i upisnina u iznosu 250,00 kuna uplaćuju se jednokratno na IBAN: HR6124070001100580549, poziv na broj: 00-6615113-21000. Dokaz o uplati dostavlja se prilikom upisa. Program će se organizirati ukoliko se na natječaj prijavi dovoljan broj kandidata.

Prijave s dokumentacijom dostavljaju se do 29. siječnja 2022. godine na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Ruđera Boškovića 33, 21 000 Split, uz naznaku „Natječaj za upis na Dopunsko pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje“.

Dodatne informacije mogu se pronaći na mrežnim stranicama Fakulteta www.pmfst.unist.hr pod linkom Dopunsko obrazovanje. Na Natječaj se mogu prijaviti osobe oba spola. Riječi i pojmovni sklopovi koji se koriste u Natječaju, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnose se na jednak način na muški i ženski rod. Podnošenjem prijave na natječaj, kandidati su izričito suglasni da Prirodoslovno-matematički fakultet u Splitu, kao voditelj zbirke osobnih podataka može prikupljati, koristiti i dalje obrađivati podatke u svrhu provedbe natječajnog postupka sukladno odredbama Zakona o zaštiti osobnih podataka.

SVEUČILIŠTE U SPLITU PRIRODOSLOVNO MATEMATIČKI FAKULTET

raspisuje
NATJEČAJ

1. za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto izvanrednog profesora, za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje fizika

2. za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docenta, za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu <https://www.pmfst.unist.hr/javna-natjecaji-i-javna-nabava/>

Prijave za točku 1. dostavljaju se u roku od 30 dana od posljednje objave natječaja, a prijave za točku 2. dostavljaju se u roku 150 dana od posljednje objave natječaja, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Ruđera Boškovića 33, 21 000 Split.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati niti će se podnositelji nepotpunih prijama pozivati na dopunu prijave.

O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

ZAGREB, Ilica 85 KLASA: 112-02/21-01/04 URBROJ: 251-77-01/6-21-6
U Zagrebu, 17. studenog 2021. godine

Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti, Ilica 85, Zagreb

raspisuje
NATJEČAJ

Ad 1.

- za izbor 1 izvršitelja (m/ž) na radno mjesto **položaja II. vrste zvanja: voditelj pododsjeaka, interni naziv: voditelj održavanja**, na neodređeno vrijeme, u punom radnom vremenu

Ad 2.

- za izbor 1 izvršitelja (m/ž) na **radno mjesto II. vrste zvanja: viši informatički referent**, na neodređeno vrijeme, u punom radnom vremenu

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinu podnošenja prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu na poveznici http://www.alu.unizg.hr/alu/cms/front_content.php?idcat=55&lang=1 (naslovnica/informacije/natjecaji).

Rok za podnošenje prijava je 8 dana od dana posljednje objave.

SVEUČILIŠTE U SPLITU FILOZOFSKI FAKULTET

raspisuje
NATJEČAJ

za izbor

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na odgovarajuće **radno mjesto I. vrste – izvanredni profesor** za znanstveno područje društvenih znanosti, polje sociologija, grana posebne sociologije, za puno radno vrijeme, na neodređeno vrijeme, na *Odsjeku za sociologiju*

2. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na odgovarajuće **radno mjesto I. vrste - izvanredni profesor** za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija, za puno radno vrijeme, na neodređeno vrijeme, na *Odsjeku za učiteljski studij*

3. jednog suradnika u **naslovno suradničko zvanje asistent**, za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo na *Odsjeku za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*

Svi pristupnici ovog natječaja trebaju ispunjavati uvjete utvrđene odredbama Zakona o radu (NN 93/14 i 98/19) i Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15 i 131/17) i na njemu utemeljenim propisima.

Svi pristupnici su dužni dostaviti odgovarajuće dokaze o ispunjavanju navedenih uvjeta.

Natječaj se objavljuje na službenim mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta u Splitu, u Narodnim novinama, Slobodnoj Dalmaciji, u EURAXESS-u i Zavodu za zapošljavanje.

Rok za podnošenje prijava pod točkama 1.-3. je trideset (30) dana od dana posljednje objave natječaja.

Cjeloviti tekst ovog natječaja i detaljnije informacije objavljene su na mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta u Splitu <https://www.ffst.unist.hr/>

PAUN PAUNOVIĆ/CROPIX

KAMPANJA UDRUGE 'MOST'

'AJMO GOVORIT O ZDRAVLJU, MENTALNOM ZDRAVLJU!'

Piše: **MILA PULJIZ**

Ajmo govorit o zdravlju, mentalnom zdravlju!" kampanja je udruge "MoSt" u sklopu koje je na mostu ispred Sveučilišne knjižnice otvorena izložba plakata. Postavljeno je dvadeset plakata čiji dizajn potpisuje Luka Duplancić, a na kojima se nalaze različite informacije o mentalnom zdravlju, upute kako mentalno zdravlje djece i mladih možemo zaštititi, ali i osnažiti. Također, na plakatima su predstavljeni punktovi u RH na kojima mladi mogu dobiti podršku i pomoć u njihovim formativnim godinama.

Razgovori o mentalnom zdravlju još uvijek su tabu-tema na ovim prostorima te je izuzetno važno poticati kako pojedinca, tako i cijelu zajednicu kako preventivno djelovati te zajedničkim naporima podizati razinu znanja i odgovornosti o mentalnom zdravlju.

"Vrijeme pandemije učinilo je dodatni teret na živote mladih. Odrastati u vremenima kada ne znate hoćete li imati nastavu, možete li se družiti, kada su svi online, uvelike utječe na formiranje mladih ljudi. Najnovija istraživanja pokazala su da gotovo

50.000 mladih počini samoubojstvo svake godine. U RH svaki peti mladi čovjek ima neki od problema mentalnog zdravlja i zbog toga smo danas tu", kazala je Đordana Barbarić, voditeljica Centra znanja za društveno uključivanje i smanjenje siromaštva, obrazovanja i rekreacije zbog pandemije, kao i zbog brige za obiteljske prihode i zdravlje, mnogi mladi ljudi osjećaju strah, ljutnju i zabrinutost za svoju budućnost.

Izješće "Stanje djece u svijetu 2021.", koje je objavio UNICEF, ukazuje na to da na globalnoj razini jedan od sedam adolescenata u dobi od 10 do 19 godina živi s dijagnosticiranim mentalnim poremećajem. Zastrašuje i podatak da je u Europi samoubojstvo drugi najčešći uzrok smrti među mladima u dobi od 10 do 19 godina. Zabrinjavajuće je, a iznosi Svjetska zdravstvena organizacija, kako svega 20 posto, odnosno tek svako peto dijete od onih koji imaju neki problem mentalnog zdravlja dobiva adekvatnu stručnu pomoć.

Izložbu je u ime Sveučilišta u Splitu otvorio prorektor za nastavu prof. Goran Kardum. "Sveučilište u Splitu

već je dugi niz godina svjesno problematike mentalnog zdravlja, koju danas aktualizira udruga 'MoSt', što dokazuje i Psihološko savjetništvo koje djeluje u sklopu Sveučilišta već niz godina. Briga o studentima na svim razinama naš je osnovni zadatak i svrha te se time bavimo svaki dan", kazao je prorektor Kardum.

Bojan Ivošević, zamjenik gradonačelnika Splita, istaknuo je kako je Grad u procesu donošenja Strategije razvoja grada Splita do 2030. godine, u kojoj važno mjesto zauzima zaštita mentalnog zdravlja građanina, a posebice mladih. Đordana Barbarić, voditeljica Centra znanja za društveno uključivanje i smanjenje siromaštva u ime udruge "MoSt", naglasila je da "online svijet" snažno utječe na mlade koji prolaze kroz vrijeme velikih životnih prekretnica.

Prisutnima se obratila i prof. psih. Davorka Kovačić Borković, voditeljica Savjetništva za djecu i mlade pri Službi za mentalno zdravlje NZZJZ-a SDŽ. "Posljednje dvije godine osobito smo fokusirani na mlade koji jako pate u vremenu pandemije. Primijetili smo da nam dolaze sve mlada i mlada djeca", kazala je.

PAUN PAUNOVIĆ/CROPIX

SVEUČILIŠNA GALERIJA

IZLOŽBA 'KABINET KURIOZITETA' akademске slikarice Ane Marije Botteri

Iako izložba slijedi raniji crtački i koloristički potpis umjetnice, te će ga mnogi koji su upoznati s njezinim radom odmah prepoznati, njezini radovi su ovdje doista na jednoj drugoj frekvenciji

PIŠE **HELENA TRZE JAKELIĆ**
SNIMIO **JOŠKO ŠUPIĆ/CROPIX**

Unazočnosti autorice Ane Marije Botteri, 9. studenoga u Sveučilišnoj galeriji svečano je otvorena izložba "Kabinet kurioziteta". Nakon dvogodišnje izlagačke stanke u svom rodnom gradu, ovom izložbom autorica je predstavila vlastiti likovni svijet unutar Galerije. Imaginarni ateljer i prostor sobe s *kabinetom kurioziteta*, prepun oslikanih radova na predmetima koje je prikupljala godinama, čine ukupni postav s impresivnim brojem od dvjestotinjak eksponata. Izložbu je predstavio kustos, povjesničar umjetnosti Ivor Igrec, kazavši kako mu je kao kustosu izložbe iznimna čast što večeras može predstaviti ovaj umjetnički projekt, jer ga nikako drukčije ne može nazvati budući da je nastajao satima i danima provedenima s Anom Marijom u planiranju te promišljanjima vezanim uz njega. "Danas predstavljamo jedan novi umjetnički ciklus, koji se razlikuje u mnogočemu od njezinih ranijih... Naime, umjetnica je prvi put u značajnoj mjeri javno istupila u pro-

Ana Marija Botteri

stor koncepta. Iako izložba slijedi njezin raniji crtački i koloristički potpis, te će ga mnogi koji su upoznati s njezinim radom odmah prepoznati, njezini radovi su ovdje doista na jednoj drugoj frekvenciji. Na izložbi se nalaze njezini raniji radovi na platnu, no oni su praktički gurnuti u drugi plan, kao svojevrsni inventar, dio njezina imaginarnog ateljera i sobe. U prvom planu su, dakako, male slike i crteži koje je radila tijekom posljednje dvije godine na kartonima i kutijicama različitih prodajnih artikala, koji su organički posloženi na zidu, tvoreći jednu dojmljivu reljefnu strukturu. Gledani izbliza, oni su slika, prikaz za sebe, gledani

izdaleka, oni su kompozicija nečeg većeg od samog prikaza rada... Značajan je i rad 'Kripto valuta', koji je vjerojatno najvidljiviji i najočitiji primjer umjetničke instalacije na ovoj izložbi, i možda predstavlja njezin prvi punokrvi javni izlazak s jednom instalacijom. Rad se bavi tom relativno novom pojavom, čije je tržište buknuo otkad je počela pandemija, no još više se bavi jednom drugom pojavom. Kako se sastoji zapravo od pozlaćenih kartona u rolama WC papira, koji je, dakako, bio za mnoge iznenađujuće tražena roba na početku pandemije, i time je postao svojevrsna valuta. No njezine navedene valute ne-

maju materijalnu vrijednost, te time nemaju određenu cijenu. Kroz taj kontekst svakako se propitkuje samo materijalno valoriziranje nečije umjetnosti kroz trenutačnu vrijednost novca", kazao je Igrec. Na samom kraju autorica se obratila nazočnicima zahvalivši svima koji su došli, ne skrivajući radost susreta. "Za mene je ovo vrijeme pandemije postalo inspirativno jer sam imala više vremena za promišljanje kao i za stvaranje", kazala je autorica, nakon čega je i izložba otvorena. Izložba u organizaciji Sveučilišta u Splitu realizirana je uz potporu Grada Splita i Ministarstva kulture i medija RH, a otvorena je do 30. studenoga.

BOGAT KULTURNI PROGRAM I U PROSINCU

Sveučilišna galerija SPLITSKA GRAFIČKA A(U)RA
7. prosinca 2021. – 7. siječnja 2022.
Splitska grafika oduvijek je imala dobre temelje, a ovom izložbom predstavljamo manji, ali vrijedan, izbor moderne i suvremene grafike u Splitu.
Izlagači: Jakov Budeša/ Josip Botteri Dini/ Edvin Dragičević/ Petar Jakelić/ Marinko Jelača/ Vasko Lipovac/ Mile Skračić/ Slobodan Tomić/ Kristina Restović/ Nikola Skokandić/ Maja Zemunik
DNEVNIK ČITANJA
10. prosinca 2021. u 19 sati
RUJEČ IMA PISAC (MIRO GAVRAN) – književna večer; predstavljanje eminentnog hrvatskog književnika široj publici
KONCERT
22. prosinca 2021. u 20 sati
Svečani koncert u povodu 30. obljetnice djelovanja Mandolinskog orkestra Sanctus Domnio Atrij Sveučilišne knjižnice
IZLOŽBA (GMD) Sanctus Domnio
1. prosinca 2021. – 22. prosinca 2021.
Izložba plakata u povodu 30. obljetnice djelovanja Gradskog mandolinskog društva (GMD) Sanctus Domnio

IZLOŽBA U ATRIJU SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE I REKTORATA SVEUČILIŠTA U SPLITU

'Najduže putovanje. Prva plovidba oko svijeta'

Izložba "Najduže putovanje. Prva plovidba oko svijeta" svečano je otvorena u atriju Sveučilišne knjižnice i Rektorata. Na 15 panoa predstavljeno je putovanje koje je 1519. godine u Sevilli započeo Ferdinand Magellan, a završili su ga tri godine kasnije, 1522. godine, Juan Sebastián Elcano i posada broda "Victoria", čime se ono pretvorilo u najduže putovanje tog doba i prvo oplovljavanje svijeta.

Izložbu je otvorio Nj. E. Alonso Dezcallar De Mazarredo, veleposlanik Kraljevine Španjolske u RH, a uvodnu riječ održao je prof. Dragan Ljutić, rektor Sveučilišta u Splitu.

Rektor Ljutić je, uz zahvalu Veleposlanstvu na ovoj izložbi, istaknuo njezinu važnost, upravo kroz institucionalno povezivanje Sveučilišta u Splitu i Sveučilišta u Cadizu kroz alijansu SEA-EU. U tom kontekstu posebno je naglasio i značenje procesa internacionalizacije, koji će pridonijeti tome da Split bude studentski

grad ne samo za naše zajednice i države, nego i Europe i svijeta. Naglasio je i kako ova izložba daje uvid i novi pogled na doba velikih otkrića, te kako je upravo u tome poveznica s današnjim vremenom, koje je također doba velikih mogućnosti i novih spoznaja.

Otvarajući izložbu, veleposlanik De Mazarredo

podsetio je na edukativnu dimenziju izložbe o pothvatu koji svjedoči o izuzetnoj hrabrosti ljudi koji su se otisnuli u nepoznato, prošli sva iskušenja i vratili se, izmijenivši tijek povijesti.

"Od pet brodova koji su 10. kolovoza 1519. isplovili iz Seville, natrag se vratilo samo jedan – 'Nao Victoria'. Od 245 članova posade koji su na nji-

ma plovili, vratilo ih se samo 18. Ovaj junački pothvat ujedno je dokazao da je zemlja okrugla, da je njezin promjer mnogo veći nego što se mislilo i da se između američkog kontinenta i Indijskog oceana nalazi Tih ocean, dotada nepoznat Europljanima", kazao je veleposlanik.

Dezcallar De Mazarredo posebno se osvrnuo i na

Izložbu je otvorio Španjolski veleposlanik Alonso Dezcallar de Mazarredo uz rektora Dragana Ljutića
JOŠKO PONOŠ /CROPIX

Magellanovo putovanje predstavljeno je na 15 panoa

prijepise pisama dvojice članova ove hrabre ekspedicije pronađenih u dubrovačkom Državnom arhivu. Jedno od njih je do sada bilo slabije poznato javnosti, no iznimno je važno jer je jedini poznati sačuvani primjerak tog pisma.

Izložbi su nazočili Matea Dorčić, pročelnica Upravnog odjela za turizam i pomorstvo Splitsko-dalmatinske županije, prof. Pero Vidan, dekan Pomorskog fakulteta, Ana Utrobičić, ravnateljica Sveučilišne knjižnice, prorektorice i prerek-

tori Sveučilišta u Splitu prof. Leandra Vranješ Markić, prof. Goran Kardum, prof. Đurđica Miletić, prof. Tomislav Kilić i izv. prof. Željko Radić, Ivana Pletković, pročelnica Ureda rektora, Jelena Hrga, voditeljica Odjela za financijsko poslovanje i računovodstvo, Ljubomir Radić, ravnatelj Pomorskog muzeja, dr. Zaloa Sanchez Varela s Pomorskog fakulteta, članovi Senata te studenti.

Program je moderirala Helena Trze Jakelić.

SVEUČILIŠTE U SPLIT MEDICINSKI FAKULTET

raspisuje NATJEČAJ

ZA UPIS NA SVEUČILIŠNI POSLJEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI
STUDIJ U AKADEMSKOJ GODINI 2021./2022.

KARDIOLOGIJA – za doktore medicine s rješenjem Ministarstva
zdravstva o specijalističkom usavršavanju iz kardiologije koji su
završili prvu godinu specijalizacije.

15 polaznika

Dokumentacija za prijavu:

1. Diploma o završenom sveučilišnom studiju medicine, odno-
sno drugom srodnom studiju (preslika),
2. Rješenje o specijalizaciji (preslika),
3. Izjava ustanove o plaćanju troškova školarine ili pisana izjava
pristupnika o osobnom plaćanju,
4. Domovnica ili dokaz o državljanstvu za strane državljane
(preslika),
5. Osobna iskaznica ili putovnica (preslika),
6. Potvrda o promjeni imena/prezimenama ako se razlikuje od ono-
ga na ostalim dokumentima,
7. Rješenje o akademskom priznavanju inozemne obrazovne
kvalifikacije za osobe koje su kvalifikaciju stekle izvan Republike
Hrvatske (sve potrebno za pokretanje ovoga postupka na Sve-
učilištu u Splitu, nalazi se na linku <https://www.unist.hr/studiji-i-nastava/dokumenti?EntryId=399#file-list>, Napomena: Rješenje
o akademskom priznavanju inozemne obrazovne kvalifikacije
dostavlja se s ostalom dokumentacijom.
8. Ispunjen prijavni obrazac <http://www.mefst.unist.hr/fakultet/natjecaji/87>,
9. Životopis (na europass obrascu),
10. Potvrda o dužini staža provedenog na specijalizaciji izdana
od strane matične ustanove.

Prijave slati preporučenoštom na adresu: Medicinski
fakultet u Splitu, Šoltanska 2, 21000 Split, Službi za znanost, posli-
jediplomske studije i trajnu medicinsku izobrazbu, uz naznaku
specijalističkog studija.

Rok za podnošenje prijave: do 15.02.2022.

Visina školarine: 12.000,00 kuna

Sukladno odluci Senata Sveučilišta u Splitu, kandidati koji ostva-
re pravo upisa plaćaju trošak upisnine iznosi 400,00 kn, a uključu-
je indeks, upisnu dokumentaciju i obvezno godišnje osiguranje
od nezgode.

Nepotpune i nepravodobne prijave, kao i one koje nisu u skladu
s uputama neće se razmatrati.

Na temelju Odluke Fakultetskog vijeća od

16. studenoga 2021. godine,

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU FAKULTET STROJARSTVA I BRODOGRADNJE

objavljuje NATJEČAJ za izbor

1. Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom
mjestu redovitog profesora, za područje tehničkih znanosti,
znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za zavarene konstrukcije
na Katedri za zavarene konstrukcije.
 2. Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom
mjestu redovitog profesora, za područje tehničkih znanosti,
znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za materijale na Katedri
za materijale i tribologiju.
 3. Jednog suradnika u suradničkom zvanju i radnom mjestu
asistenta na HRZZ projektu „Istraživanje efikasnijeg i ekološki
prihvatljivijeg izgaranja u Ottovim motorima s pretkomorom“
(Razvoj karijera mladih istraživača - izobrazba novih doktora
znanosti), za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje stro-
jarstvo, u Zavodu za motore i transportna sredstva na Katedri
za motore i vozila. Poništava se točka 5. natječaja objavljenog
u javnim glasilima dana 28. svibnja 2021. godine, i raspisuje se
novi natječaj za radno mjesto:
 4. Jednog suradnika u suradničkom zvanju i radnom mjestu
poslijedoktoranda na HRZZ projektu „Afektivna multimodalna
interakcija temeljena na konstruiranoj robotskoj spoznaji - AMI-
CORC“, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojar-
stvo, u Zavodu za robotiku i automatizaciju proizvodnih sustava
na Katedri za projektiranje izradbenih i montažnih sustava.
 5. Dvoje suradnika u suradničkom zvanju naslovnog asistenta,
za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo u
Zavodu za konstruiranje.
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natje-
čaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fa-
kulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, www.fsb.unizg.hr.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNI FAKULTET, ZAGREB, PIEROTTIJEVA 6

NATJEČAJ

za izbor

1. Jednog izvršitelja/icu na radno mjesto I. vrste u suradničkom
zvanju – poslijedoktorand, u znanstvenom području Tehničke znanosti,
polje: Rudarstvo, nafta i geološko inženjerstvo, grana: Naftno rudarstvo,
u Zavodu za naftno-plinsko inženjerstvo i energetiku RGN fakulteta, na
određeno vrijeme s punim radnim vremenom.
2. Jednog izvršitelja/icu na radno mjesto I. vrste u znanstveno - nastav-
nom zvanju – docent, u znanstvenom području Tehničkih znanosti, polje:
Rudarstvo, nafta i geološko inženjerstvo, u Zavodu za rudarstvo i geoteh-
niku RGN fakulteta, na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom.
Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su na službenoj internet-
skoj stranici Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta www.rgn.unizg.hr

Klasa: 112-01/21-01/0001

Ur. broj: 2181-198-04-04-21-0005

Split, 19. studenoga 2021. godine

SVEUČILIŠTE U SPLITU MEDICINSKI FAKULTET

objavljuje NATJEČAJ

I. ZA IZBOR U ZVANJA I NA RADNA MJESTA

- jednog nastavnika u znanstveno – nastavnom zvanju i na radnom
mjestu redovitog profesora na neodređeno vrijeme s punim radnim vre-
menom za područje biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske
znanosti, grana genetika, genomika i proteomika čovjeka na Katedri za
imunologiju i medicinsku genetiku.
 - jednog nastavnika u znanstveno – nastavnom zvanju i na radnom
mjestu izvanrednog profesora na neodređeno vrijeme s punim radnim
vremenom za područje biomedicine i zdravstva, polje dentalna medi-
cina, grana endodoncija i restaurativna dentalna medicina na Katedri za
restaurativnu dentalnu medicinu i endodonciju.
 - jednog suradnika u suradničkom zvanju i na radnom mjestu asistenta na
određeno vrijeme s punim radnim vremenom za područje biomedicine
i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana patofiziologija na
Katedri za patofiziologiju.
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavl-
ljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Medicinskog fakulte-
ta u Splitu, www.mefst.unist.hr

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU OBJAVLJUJE NATJEČAJ (m/ž) za izbor u zvanje

1. Docent u području umjetnosti, polje likovne umjetnosti, grana kipar-
stvo (naslovno zvanje).
 2. Dva asistenta u području umjetnosti, polje likovne umjetnosti, grana
kiparstvo (naslovno zvanje).
- Pristupnici natječaju moraju ispunjavati uvjete Zakona o znanstvenoj
djelatnosti i visokom obrazovanju.
- Prijava na natječaj mora sadržavati životopis, presliku dokaza o državljan-
stvu, diplomu o stečenju stručnoj spremi i izvješće o stručnoj i nastavnoj
aktivnosti, a podnosi se u tiskanom obliku i u elektroničkom zapisu.
Prijavom na natječaj pristupnici su izričito suglasni da Umjetnička akade-
mija u Splitu može koristiti, prikupljati i obrađivati podatke u svrhu pro-
vedbe natječajnog postupka sukladno zakonskim propisima.
- Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od objave natječaja na adresu:
Umjetnička akademija u Splitu, Zagrebačka 3, 21 000 Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU KINEZIOLŠKI FAKULTET raspisuje NATJEČAJ za izbor (m/ž)

- u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste redoviti profesor
u trajnom zvanju za znanstveno područje Društvenih znanosti, polje
Kineziologija, grana Kineziologija sporta za obavljanje poslova na grupi
predmeta Plivanja i grana Kineziološka rekreacija (jedan izvršitelj)
 - u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste izvanredni pro-
fesor za znanstveno područje Društvenih znanosti, polje Kineziologija,
grana Kineziološka rekreacija i grana Kineziologija sporta za obavljanje
poslova na grupi predmeta Plivanja (jedan izvršitelj)
 - u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste izvanredni pro-
fesor za znanstveno područje Društvenih znanosti, polje Kineziologija,
grana Kineziologija sporta za obavljanje poslova na grupi predmeta
Sportovi na vodi i grana Sistematska kineziologija (jedan izvršitelj)
 - u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste izvanredni pro-
fesor za znanstveno područje Društvenih znanosti, polje Kineziologija,
grane Sistematska kineziologija, Kineziologija sporta i Kineziološka edu-
kacija (jedan izvršitelj)
 - u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste izvanredni pro-
fesor za znanstveno područje Društvenih znanosti, polje Kineziologija,
grana Kineziologija sporta za obavljanje poslova na predmetu Olimpijski
sportovi s reketom i grana Sistematska kineziologija (jedan izvršitelj)
 - u nastavno zvanje predavača – naslovno zvanje, za znanstveno područ-
je Društvenih znanosti, polje Kineziologija, grana Kineziologija sporta za
obavljanje poslova na predmetu Ritmička gimnastika
- Svi detalji natječaja dostupni su na internetskoj stranici <https://web.kifst.unist.hr/fakultet/javni-natjecaji/>.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU GRAĐEVINSKI FAKULTET

Fra Andrije Kačića Miošića 26

10001 ZAGREB

raspisuje NATJEČAJ

za izbor nastavnika i suradnika (m/ž)

- jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u znanstveno nastavnom
zvanju redoviti profesor u trajnom zvanju, za znanstveno područje
tehničke znanosti, znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana
hidrotehnika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u znanstveno nastavnom
zvanju redoviti profesor, za znanstveno područje tehničke znanosti,
znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana organizacija i teh-
nologija građenja, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na razvojno radno mjesto I. vrste u suradničkom
zvanju poslijedoktorand, za znanstveno područje tehničke znanosti,
znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana organizacija i teh-
nologija građenja, na određeno vrijeme, s punim radnim vremenom
Rok natječaja 30 dana
 - jednog izvršitelja na radno mjesto III. vrste laborant, na određeno vrije-
me, za vrijeme trajanja i na teret projekta „Razvoj DIV elastične kopče“, na
određeno vrijeme (13 mjeseci), s punim radnim vremenom
Rok natječaja 14 dana
 - jednog voditelja administrativnih poslova projekta (upravljanje
projektom) na radno mjesto stručnog suradnika ili višeg stručnog su-
radnika, na teret projekta „Autonomni sustav za pregled i predviđanje
integriteta prometne infrastrukture, ASAP“, prihvaćenog za financiranje
iz Europskog fonda za regionalni razvoj, na određeno vrijeme (jedna
godina), s punim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto voditelja Centra za projekte, inovaci-
je i transfer tehnologije (CePITT), na određeno vrijeme (jedna godina), s
punim radnim vremenom
Rok natječaja 8 dana
- Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na služ-
benoj internetskoj stranici Građevinskog fakulteta: http://www.grad.unizg.hr/o_fakultetu/natjecaj

Sveučilište u Splitu

Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

raspisuje JAVNI NATJEČAJ

1. za izbor jednog asistenta za rad na projektu Operativnog programa
„Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“, „Jačanje kapaciteta za istraživanje,
razvoj i inovacije“ pod nazivom COMON (Eng. Coastal zone monitoring
using multi-scaling methods) – Monitoring obalnog područja koristeći
više-skalne metode, u punom radnom vremenu na određeno vrijeme do
završetka projekta na Katedri za privrednu hidrotehniku.
 2. za izbor jednog asistenta za rad na projektu Operativnog programa
„Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“, „Ulaganje u znanost i inovacije –
prvi poziv“ pod nazivom CAAT (Eng. Coastal Autopurification Assessment
Technology) – Razvoj tehnologije za procjenu autopurifikacijskih sposob-
nosti priobalnih voda, u punom radnom vremenu na određeno vrijeme
do završetka projekta na Katedri za privrednu hidrotehniku.
 3. za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje asistent za znanstveno
područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Geodezija na određeno
vrijeme (do povratka privremeno nenazočne asistentice sa rodiljnog
dopusta) u punom radnom vremenu na Katedri za geodeziju i geoinfor-
matiku.
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objav-
ljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta građevinar-
stva, arhitekture i geodezije u Splitu: www.gradst.unist.hr

SVEUČILIŠTE U SPLITU SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Klasa: 112-01/21-01

Urbroj: 2181-193-02-6/21-105

Na temelju odluke Stručnog vijeća donijete na 2. sjednici odr-
žanoj 19. studenoga 2021. godine, Sveučilišni odjel za stručne
studije Sveučilišta u Splitu raspisuje

NATJEČAJ I za izbore u zvanja

1. jednog nastavnika u nastavno zvanje profesor visoke škole i na odgo-
varajuće radno mjesto, u znanstvenom području tehničkih znanosti, za
polje računarstvo, za granu programsko inženjerstvo, na neodređeno
vrijeme u punom radnom vremenu;
 2. jednog nastavnika u nastavno zvanje profesor visoke škole i na od-
govarajuće radno mjesto, u znanstvenom području tehničkih znanosti,
za polje elektrotehnika, za granu telekomunikacije i informatika, na
neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu;
 3. jednog nastavnika u nastavno viši predavač i na odgovarajuće radno
mjesto, u znanstvenom području tehničkih znanosti, za polje raču-
narstvo, za granu programsko inženjerstvo na neodređeno vrijeme u
punom radnom vremenu;
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj
objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog
odjela za stručne studije u Splitu, www.oss.unist.hr

KNJIŽEVNA PREPORUKA

‘S Eleanor Oliphant je sve u najboljem redu’ i baš zato ne propustite ovaj emotivni bestseller

PIŠE **KATARINA MALJKOVIĆ**

Škotska spisateljica Gail Honeyman svojim se romanom prvijencem “S Eleanor Oliphant je sve u najboljem redu” probila na svjetsku spisateljsku scenu. Odmalena je voljela čitati knjige, te je studirala francuski jezik i poeziju. No, nije radila u struci, nego je uzimala brojne druge poslove. Dok je radila kao uredska službenica, tek je u svojim četrdesetima upisala tečaj pisanja koji je organizirala nakladnička kuća Faber, da bi zatim prva tri poglavlja buduće knjige poslala na natječaj za neobjavljenu fikciju ženskih spisateljica u organizaciji Lucy Cavendish Collegea u Cambridgeu. Iako nije pobijedila, jedan od sudaca bio je književni agent kojem se to dovoljno sviđalo da je uzme pod svoje. Roman je naposljetku objavljen 2017. godine i osvojio je brojne nagrade – među kojima je i Costa First Novel Award 2017. godine – te pozitivnu kritiku publike, koja je roman objeručke prihvatila.

Nakon brojnih pozitivnih komentara oduševljenja na knjigu – čak i preporuke Reese Witherspoon, koja je knjigu dodala i svojem književnom klubu nakon što je izišla i koja je ot kupila prava za film, a ako ne vjerujem Reese Witherspoon, kome da vjerujem? – jednostavno sam je morala uzeti u ruke i pročitati. Kao što možete pretpostaviti, knjiga me je oduševila. No, o tome kasnije: prvo, o čemu se u knjizi uopće radi?

Kao što je vidljivo iz naslova, s Eleanor Oliphant je sve u najboljem redu. Ona je tridesetogodišnjakinja koja se nikako ne može snaći u društvenim normama zbog manjka društvenih vještina, te je sklona reći točno ono što misli, zbog čega je idealna meta uredskih tračeva. Njezin je život jednostavan: svaki dan na posao ide u istoj odjeći, za ručak jede isti obrok na istome mjestu dok rješava svoju križaljku, te joj ništa ne nedostaje u ovakvom pomno isplaniranom životu izbjegavanja

nepotrebnog ljudskog kontakta, a vikendi su joj obilježeni smrznutom pizzom, telefonskim razgovorima s mamicom, bocom chiantija i dvjema bocama votke. No, sve se mijenja kada Eleanor upozna Raymonda.

Raymond radi u informatičkom timu njezina ureda, i Eleanor ga smatra nespretnim, s niskom razinom osobne higijene. Eleanor i Raymond zajedno spase starijeg gospodina Sammyja nakon njegova pada, te njih troje skupa spase jedno drugo od izoliranog i sa-

točno osoba dođe to takve osamljenosti i izolacije – osjeća je koje ipak svi poznajemo, makar malo.

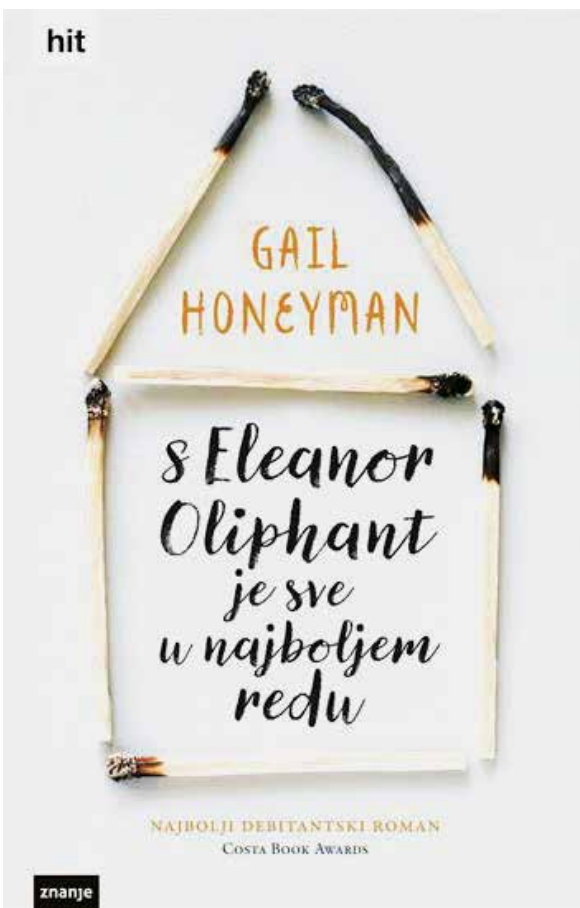
Spominjući traume iz Eleanorine prošlosti, znamo da se nešto dogodilo – nešto što je njezin put iz djetinjstva s majkom odveo kod brojnih udomitelja, dok se u sedamnaestoj godini nije preselila u vlastiti stan, gdje je i dalje svake dvije godine posjećuju socijalni radnici, a kao uspomenu ima veliki ožiljak na licu. Nakon malo sporijeg početka, upravo nas ovaj misterij drži napetima kroz roman, jer do posljednjih stranica ne doznajemo što se točno dogodilo, iako se čini da bismo odgovor mogli dobiti gotovo na svakom koraku. Ta neizvjesnost čini knjigu uvjerljivom, živopisnom i divno frustrirajućom.

Uza sve to, roman je i smiješan; Eleanor ima poseban pogled na svijet, i uz vlastiti smisao za humor sve čini ugodno zabavnim, te je uz sve moguće nedaće užitek provoditi vrijeme u njezinoj glavi. Uz misterije iz djetinjstva, pratimo i Eleanor dok se poput male školjke prvi put zaljubljuje – i to u poznatog glazbenika, kojeg prati samo izdaleka.

No, upravo je ta zaljubljenost tjera da polako izide iz svoje čahure: kupuje računalo kako bi istražila glazbenika, poklanja sebi makeover koji uključuje novu odjeću, frizuru i manikuru. No, dok je glazbenik taj koji motivira njezinu vanjsku transformaciju, ona unutarnja motivirana je njezinim odnosom s Raymondom: veza koja je platonska, no ima naznaka i nečeg više.

U knjizi mi se najviše sviđa to što priča o Eleanorinu putu ka ozdravljenju i sreći, do čega ona dolazi napornim radom i ustrajanjem, i sve naposljetku radi zbog sebe, jer ona zaslužuje život koji je mnogo više od samo u redu. Uvjeren sam da će ga i imati.

“S Eleanor Oliphant je sve u najboljem redu” potražite u našim knjižarama u prijevodu Deana Trdaka i u izdanju izdavačke kuće Znanje ili u vašoj obližnjoj knjižnici, i uživajte u ovom emotivnom bestselleru!

DNEVNIK SPLITSKE STUDENTICE (10)

Znate šta je u strogomjernoj Austriji? Ništa. Isto ka i vamo

PIŠE **LUCIJA GRGIĆ**

Haloween je odavno završija, a meni se čini da i dalje svako malo čujan trick or treat. Trick je da probamo skupit sve doze cjepiva (cjepivo je ofc treat) koje se reklamira ka pokemonimoraš skupit sve. Sad smo na trećoj dozi, a već se nešto suška o četvrtoj.

Kad će bit premijera ne znam, al nastave li ovako izbacivat nove doze bit će ih više nego nastavaka Fast and furious-a. U svakom slučaju, sve više ovo sve liči na neku španjolsku sapunicu. Al ne samo da je cila situacija zapetljana ka španjolska sapunica, nego i traje toliko. A šta je najgore, kad jednon napokon završi, krenu je puštat ispočetka.

Nadan se da neće bit tako. Mislin da smo negdi na 3/4 serije. Do sad smo skužili da nije bitno ni kako je serija počela ni ko je kome brat, sestra, mater, otac, muž, žena, cijepljen, necijepljen, preboljen, vjerojatan itd. Čin možeš sam sebi bit dida, znaš da ovo nije bitno. Svima je isto. Trenutno smo u onon ravodnjenon dilu serije kad odugovlače i sad se samo živciramo. Cijepljeni traže da se necijepljeni cijepe tako da bi popustile mjere. Necijepljeni kažu da cijepljeni više prenose zarazu jer se ne testiraju.

Cijepljeni smatraju da kad bi sve necijepljeni cijepili ne bi se tribalo testirat. Necijepljeni misle da se i cijepljeni tribaju testirat. Cijepljenima je dosta svega jer in je isto ka i necijepljenima. Necijepljeni imaju prosvjede jer smatraju da in se krše prava. Preboljeni se drže sa strane jer su oni u biti jedini sigurni, a ovi vjerojatni...

Covid u indeksu

Vjerojatni su možda preboljeni i ne žele bit cijepljeni, a ne žele ni ostat s necijepljenima. Oni su tu negdi u sredini i niti smrde niti mirišu (to znaju ovi šta nemaju

koronu) i u stvari nikome nisu jasni osin samima sebi.

Samo čekam da na faksu dobijemo u indeksu rubriku covid. Jedini test koji bi poлагali se negativan. U suprotnom je prva doza (ili preboljenje) potpis, a druga ocjena. Rekla bi studenti su mladi pa su nan dvi doze dosta, al to možda vridi vani. U nas studentski život zna potrajat do penzije. Al dobro je to sve jer kažu da su godine studiranja najbolje godine.

Kad san već spomenila ovo vani, donosin nove covid tračeve...

Ka nedavni povratnik iz vrlo strogomjerne i lockdowničke zemlje Austrije mogu van reć da to uopće nije tako tamo kako su nama prikazali. Znate šta je tamo? Ništa. Isto ka i vamo. Jedina razlika je šta nose ffp2 maske i ka stvarno ih nose. Nema šanse da ćete vidit nekoga u zatvorenom prostoru, a da nema masku ili da je nosi ispod nosa.

Isto tako po svim parkićima i po raznin punktovima po gradu imaju kućice za besplatno testiranje (i ne kopaju nikome nos, testovi su na grgljanje) i za cijepljenje. Taman nan dolazi vrime adventa, lipo bi se uklopile. Ne bi se bunila da ih i nama stave. Prvo odete na shot otopine za test, a onda na rakijicu ili kuhano vino. I tako svakih 48 sati. Samo se sitite da se testirate dan prije Badnjaka inače ćete Božić provest doma. Neki bi rekli tako i triba al svi znamo da se uvik iskrademo negdi bar udrut dirić po gradu s ekipom.

S obzirom da mi je ovo zadnja kolumna do Božića, želin van da se lipo provedete i odmorite i da šta manje čitate vijesti. Bolje uzmite čitat neku klasiku tipa titlove na filmovima (serijal Sam u kući kreće ubrzo).

To bi van bilo to.

Želin van sretan Božić i negativnu Novu godinu!

Quidquid latine dictum, altum videtur.

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Danko Brezak izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Anamaria Ekert Kabalin znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno, biomedicina i zdravstvo, polje veterinarska med., grana animalna proizvodnja i biotehnologija

Robert Čelić znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biomedicine i zdravstva, polje dentalna medicina, grana protetika dentalne medicine

Miljenka Grđan izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe – pjevanje

Krešimir Grilec izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Suzana Jakovljević izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Hrvoje Kušić izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje kemijsko inženjerstvo

Ivana Mamić Sačer izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana računarstvo

Hrvoje Pandžić izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Klaudio Pap izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje grafička tehnologija

Rajna Rajić izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području prirodnih znanosti, polje matematika, grana matematička analiza

Ivana Steinberg izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području prirodnih znanosti, polje kemija

Josip Stepanić izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Daria Tot izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje pedagogija, grana didaktika

Osijek

Viktor Šunde izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Domagoj Vrsaljko izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje kemijsko inženjerstvo

Lovorka Zergollern-Miletić izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području humanističkih znanosti, polje filologija, grana anglistika

MariaStefania Antica naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana biokemija i molekularna biologija

Martina Smolić znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana farmakologija

Zagreb

Novi emeritusi hrvatskih sveučilišta

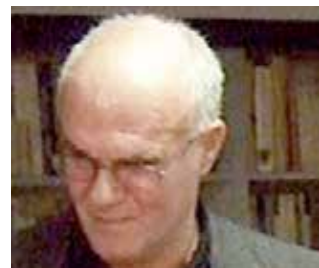
Tihana Sudarić izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Hrvoj Vančik redoviti profesor u mirovini Prirodoslovno-matematičkog fakulteta

Zvonko Kusić redoviti profesor u mirovini Medicinskog fakulteta

Stipe Grgas redoviti profesor u mirovini Filozofskog fakulteta

SVEUČILIŠTE
U ZAGREBU
Fakultet
elektrotehnike
i računarstva
Unska 3, 10000 Zagreb

raspisuje
NATJEČAJ

**za upis studenata
na Poslijediplomski
specijalistički studij**

INFORMACIJSKA SIGURNOST
za stjecanje akademskog
stupnja sveučilišni specijalist
informatičke sigurnosti.

Prijave se mogu poslati poštom na Fakultet elektrotehnike i računarstva u Zagrebu, Unska 3 do 23. prosinca 2021. godine ili na adresu e-pošte specijalisticki.studij@fer.hr

Detaljnije obavijesti mogu se pogledati na adresi: <http://www.fer.unizg.hr/infosig>

Prijavni obrazac dostupan je na web stranicama specijalističkog studija na gornjoj adresi, unutar izbornika Obrasci i upute.

Na poslijediplomski specijalistički studij može se upisati kandidat sa završenim sveučilišnim diplomskim studijem iz računarstva, informatike ili srodnih informacijskih ili tehničkih grana koji je tijekom sveučilišnog studija stekao najmanje 300 ECTS bodova ili kandidat sa završenim drugim sveučilišnim diplomskim studijem, uz radno iskustvo na području informacijske i komunikacijske tehnologije.

Broj slobodnih mjesta: 20. Studenti poslijediplomskog studija plaćaju školarinu u iznosu od 35.000,00 kuna, a plaća se u dvije rate (17.500,00 i 17.500,00 kn) pri upisu u prvi i drugi semestar.

Nastava započinje u veljači 2022. godine.

Osoba za kontakt: Valentina Čale, prof. (tel: 01/6129-920)

Na temelju odluka Fakultetskog vijeća Klasa: 112-01/21-01/0041 Ur. broj: 2181/206-03-03-21-0003 od 12. studenoga 2021. godine, Klasa: 112-01/21-01/0037 Ur. broj: 2181/206-03-03-21-0005 od 12. studenoga 2021. godine, Klasa: 112-01/21-01/0038 Ur. broj: 2181/206-03-03-21-0004 od 12. studenoga 2021. godine i Klasa: 112-01/21-01/0042 Ur. broj: 2181/206-03-03-21-0002 od 12. studenoga 2021. godine.

SVEUČILIŠTE U
SPLITU, FAKULTET
ELEKTROTEHNIKE,
STROJARSTVA
I BRODOGRADNJE,

raspisuje
NATJEČAJ
za izbor

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanju redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika i odgovarajuće radno mjesto;

2. jednog suradnika u zvanju poslijedoktoranda za područje tehničkih znanosti, polje temeljne tehničke znanosti na određeno vrijeme;

3. jednog suradnika u zvanju poslijedoktoranda za područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo na određeno vrijeme;

4. jednog stručnog suradnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje temeljne tehničke znanosti na određeno vrijeme.

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, www.fesb.unist.hr.